

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

- M.B.A. -

**«Περιφερειακή μελέτη εντοπισμού επενδυτικών ευκαιριών
στο Νομό Σερρών»**

Διπλωματική Εργασία

του

Ιωάννη Ν. Χατζηαντωνίου

Πτυχιούχου Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης

του Παντείου Πανεπιστημίου

2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Περιεχόμενα	i
Ευχαριστίες	iii
Εισαγωγή	v
1. Βασικά χαρακτηριστικά νομού Σερρών	1
1.1 Γεωγραφική θέση	1
1.2 Διοικητική διάρθρωση	2
1.2.1 Σε εθνικό επίπεδο	2
1.2.2 Σε τοπικό επίπεδο	4
1.3 Φυσικά χαρακτηριστικά	7
1.3.1 Μορφολογία	7
1.3.2 Κλιματολογικές συνθήκες	10
1.3.3 Σεισμολογικά χαρακτηριστικά	10
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	13
2. Πληθυσμός	14
2.1 Γενικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού στο νομό	14
2.1.1 Σύνθεση του πληθυσμού	14
2.1.2 Κατά κεφαλήν εισόδημα	15
2.2 Δημογραφικά στοιχεία	17
2.2.1 Συνολικός πληθυσμός	17
2.2.2 Δημογραφικοί δείκτες	20
2.3 Απασχόληση και ανεργία	23
2.3.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός του νομού	23
2.3.2 Το επαγγελματικό πρότυπο του νομού	29
2.3.3 Επίπεδο εκπαίδευσης	33
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	36
3. Εισαγωγές και Εξαγωγές	37
3.1 Το ισοζύγιο πληρωμών της Ελλάδας	37
3.2 Εισαγωγές	39
3.3 Εξαγωγές	42
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	48
4. Τοπικοί πόροι και παραγωγή στο νομό Σερρών	50
4.1 Γενικά στοιχεία για την παραγωγή στο νομό Σερρών.....	50
4.2 Γεωργία – Κτηνοτροφία	54
4.2.1 Απογραφή γεωργίας και γεωργικά προϊόντα	54
4.2.2 Απογραφή κτηνοτροφίας και κτηνοτροφικά προϊόντα	62
4.3 Υπέδαφος	67
4.3.1 Γεωθερμική ενέργεια	67
4.3.2 Διάφορα ορυκτά	69
4.4 Υδάτινο δυναμικό	69
4.4.1 Η λίμνη Κερκίνη	69
4.4.2 Τα ποτάμια του νομού	71
4.5 Βαθμός αξιοποίησης τοπικών πόρων	72
4.5.1 Η πεδιάδα των Σερρών	72
4.5.2 Το γεωθερμικό δυναμικό	73
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	75
5. Παραγωγικές μονάδες που χρησιμοποιούν πόρους του νομού	77
5.1 Αριθμός μεταποιητικών επιχειρήσεων στο νομό Σερρών	77

5.2 Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις του νομού Σερρών	79
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	86
6. Υποδομές	87
6.1 Μεταφορικά δίκτυα	87
6.1.1 Κύριες οδικές αρτηρίες	87
6.1.2 Σιδηροδρομικές γραμμές	88
6.1.3. Αεροπορικές γραμμές και λιμάνια	89
6.2 Υποδομές ενέργειας	90
6.2.1 Φυσικό αέριο	90
6.2.2 Ηλεκτρική ενέργεια	92
6.3 Υποδομές Υγείας και εκπαίδευσης	93
6.3.1 Υγειονομικές Υπηρεσίες	93
6.3.2 Εκπαίδευση	94
6.4 Η Βιομηχανική Περιοχή των Σερρών	95
6.5 Τουριστικές Υποδομές	100
6.6 Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας	101
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	105
7. Δυνητικές επενδύσεις στο δευτερογενή τομέα της παραγωγής	107
7.1 Νομός Σερρών : S.W.O.T. analysis	107
7.2 Δυνητικές επενδύσεις στο δευτερογενή τομέα στο νομό Σερρών	110
7.2.1 Παραγωγικές μονάδες εστιασμένες σε αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα	110
7.2.2 Παραγωγικές μονάδες εστιασμένες σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ...	112
7.2.3 Λοιπές παραγωγικές μονάδες	113
Βιβλιογραφία κεφαλαίου	118
Γενική Βιβλιογραφία	119
Παραρτήματα	122

Ευχαριστίες

Η ιδέα διενέργειας μιας περιφερειακής μελέτης γεννήθηκε στις διαλέξεις του μαθήματος «Μεθοδολογία Εκπόνησης Οικονομοτεχνικών Μελετών», το οποίο διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, ο καθηγητής κύριος Σωτήρης Καρβούνης. Τον ευχαριστώ θερμά για την ευκαιρία που μου έδωσε να ασχοληθώ με τα προβλήματα και τις προοπτικές ανάπτυξης του τόπου καταγωγής μου, του νομού Σερρών.

Η διαδικασία συγκέντρωσης των δεδομένων της μελέτης, περιελάμβανε εκτός από την αναζήτηση στοιχείων σε βιβλία, άρθρα και βάσεις δεδομένων, και τη συλλογή στοιχείων απ' ευθείας από τους τοπικούς παράγοντες του νομού. Για το λόγο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου, στον Αντινομάρχη του νομού Σερρών κύριο Σφελινιώτη Νικόλαο για τις χρήσιμες υποδείξεις του, στον πρόεδρο κύριο Χρυσάφη Αλέξανδρο, αλλά και στους υπαλλήλους του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών για το χρόνο και τα στοιχεία που μου διέθεσαν, καθώς και στους κυρίους Γρηγοριάδη Κωνσταντίνο και Καραγκιόζη Δημήτριο, στελέχη της Αναπτυξιακής Εταιρίας Σερρών, για το ενδιαφέρον που επέδειξαν για την έρευνα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον ξάδερφό μου κύριο Γρηγοριάδη Χρήστο και την οικογένειά του, οι οποίοι με υπομονή και ενδιαφέρον στήριξαν την προσπάθειά μου και συνέβαλλαν ουσιαστικά, δίνοντάς μου την ευκαιρία να γνωρίσω το νομό ακόμη καλύτερα μέσω καθημερινών επισκέψεων σε διάφορες

περιοχές όπου συνομίλησα με τοπικούς αγρότες και επαγγελματίες. Με τον τρόπο αυτό, μου δόθηκε η ευκαιρία να σχηματίσω μία ανάγλυφη εικόνα για τα προβλήματα και τις δυνατότητες του νομού Σερρών.

Χατζηαντωνίου Ν. Ιωάννης, Οκτώβριος 2003

Εισαγωγή

Η ισόρροπη ανάπτυξη των επιμέρους τοπικών κοινοτήτων μιας χώρας αποτελεί σημαντική πρόκληση για κάθε σύγχρονη κοινωνία. Η δημιουργία ενός πλαισίου ίσων ευκαιριών για το σύνολο του πληθυσμού, αναδεικνύεται σε προτεραιότητα στρατηγικής σημασίας στο σχεδιασμό της κρατικής περιφερειακής πολιτικής για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Ως έννοια, η οικονομική ανάπτυξη δεν ταυτίζεται με την έννοια της οικονομικής μεγέθυνσης η οποία αναφέρεται «στενά» στη βελτίωση και μόνο του οικονομικού αποτελέσματος. Η ανάπτυξη, περιλαμβάνει την έννοια της μεγέθυνσης, περιλαμβάνει όμως και έννοιες όπως είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, η προστασία του περιβάλλοντος και οι ίσες ευκαιρίες στην απασχόληση, στην εκπαίδευση και την περίθαλψη.

Στη χώρα μας, το φαινόμενο της αστικοποίησης και της παράλληλης εγκατάλειψης της υπαίθρου, είχε ως αποτέλεσμα, εκτός των άλλων, τη συγκέντρωση της παραγωγικής δραστηριότητας σε ελάχιστες πόλεις και τον οικονομικό μαρασμό πολλών περιφερειών της χώρας. Διαχρονικά έχει αποδειχθεί ότι ο μηχανισμός της ελεύθερης αγοράς, χωρίς τη συστηματική κρατική παρέμβαση, αδυνατεί από μόνος του να προωθήσει τη βιομηχανική αποκέντρωση και την περιφερειακή αναδιάρθρωση των λιγότερο ανεπτυγμένων κοινοτήτων.

Ο σχεδιασμός περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα πρωτοξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1950, όμως ουσιαστικά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση έγιναν από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα, όπου η ελληνική περιφερειακή πολιτική άρχισε να συντονίζεται με την περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η χρηματοδότηση της ανάπτυξης της ελληνικής περιφέρειας από τα ευρωπαϊκά ταμεία, καθιστούσε ακόμη σοβαρότερο το ζήτημα της οικονομικής αναδιάρθρωσης της χώρας.

Κάτω από αυτό το πρίσμα των εξελίξεων, αποφασίστηκε η διαίρεση της ελληνικής επικράτειας σε 13 οικονομικές περιφέρειες. Η διάκριση έγινε τόσο με κριτήρια γεωγραφικά όσο και με ποιοτικά κριτήρια που αφορούσαν δείκτες ευημερίας και ευκαιριών στην ανάπτυξη. Το ελληνικό κράτος, σε συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς, (πανεπιστήμια, ινστιτούτα κτλ), με τοπικούς παράγοντες, (νομαρχίες, δήμους κτλ), αλλά και με ιδιωτικούς φορείς, καταρτίζει τα λεγόμενα Σχέδια Ανάπτυξης (Σ.Α.), τα οποία αφορούν τη συνολική δυναμική ανάπτυξης της χώρας, εξειδικεύονται όμως και σε επίπεδο οικονομικής περιφέρειας. Εφόσον τα σχέδια αυτά εγκριθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ξεκινά η χρηματοδότησή τους, γνωστή με την ονομασία: «Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης».

Στην Ελλάδα σήμερα βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, (Γ' Κ.Π.Σ. 2000 – 2006), το οποίο αποτελείται από 11 τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα ανάπτυξης, (ανταγωνιστικότητα, κοινωνία της πληροφορίας κτλ), και από 13 περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, ένα για κάθε περιφέρεια.

Η παρούσα εργασία, αφορά μία περιφερειακή μελέτη για το νομό Σερρών, έναν από τους επτά νομούς της οικονομικής περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας. Πρόκειται για μία γενική μελέτη επενδυτικών ευκαιριών, με την έννοια ότι στόχος της είναι να φέρει τους αναγνώστες σε μία πρώτη επαφή με το νομό, να αναδείξει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του, αλλά και να προτείνει κάποιες επενδύσεις με βάση τους τοπικούς πόρους, την υποδομή και τη θέση που καταλαμβάνει ο νομός Σερρών στο χώρο.

Η μελέτη αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο εκκίνησης μελλοντικών και περισσότερο εξειδικευμένων οικονομοτεχνικών μελετών, όπως για παράδειγμα μελετών σκοπιμότητας ανά προτεινόμενη επένδυση. Όλες οι ευκαιρίες που προτείνονται από την παρούσα μελέτη, αφορούν επενδύσεις που θα μπορούσαν να γίνουν αποκλειστικά στο δευτερογενή τομέα της παραγωγής. Πρόκειται δηλαδή για επενδύσεις βιομηχανικής ανάπτυξης. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλεφθούν οι σημαντικές δυνατότητες του νομού σε ό,τι αφορά επενδύσεις στον τριτογενή τομέα της παραγωγής και ειδικότερα σε επενδύσεις που αφορούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Για το λόγο αυτό, σε σχετικά κεφάλαια αλλά και στα παραρτήματα της μελέτης, γίνεται λόγος για τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης.

Αναμφίβολα οι επενδύσεις που προτείνονται από τη μελέτη αυτή δεν είναι οι μόνες, αλλά ούτε και βέβαιες ως προς το αποτέλεσμα τους. Σε κάθε περίπτωση χρειάζεται περαιτέρω ανάλυση με τη διενέργεια μελετών σκοπιμότητας ανά δυνητικό επενδυτικό σχέδιο.

Κεφάλαιο 1^ο

«Βασικά χαρακτηριστικά του νομού Σερρών»

1.1 Γεωγραφική θέση

Ο νομός Σερρών εντοπίζεται στο ανατολικό τμήμα του ευρύτερου γεωγραφικού διαμερίσματος της Μακεδονίας. Η Μακεδονία, διοικητικά, διακρίνεται σε τρεις Οικονομικές Περιφέρειες. Στις περιφέρειες Ανατολικής, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας. Ο νομός Σερρών καταλαμβάνει το ανατολικότερο τμήμα της Κεντρικής Μακεδονίας. Προς το βορρά, συνορεύει με τη Βουλγαρία και νότια καταλήγει στον Στρυμονικό κόλπο. Ανατολικά συνορεύει με τους νομούς Καβάλας και Δράμας και δυτικά με τους νομούς Κιλκίς και Θεσσαλονίκης.

Το μισό της έκτασής του χαρακτηρίζεται ως πεδινό – ημιορεινό. Πρόκειται για έναν από τους πιο πεδινούς νομούς της Ελλάδας. Δυτικά, ο νομός Σερρών περικλείεται από τις οροσειρές Βερτίσκου και Κερδυλλίων, ενώ ανατολικά, από τις οροσειρές Όρβηλου, Βροντούς, Μενοικίου και Παγγαίου.

Ο νομός διασχίζεται από τον ποταμό Στρυμόνα, ο οποίος πηγάζει στη Βουλγαρία και εκβάλλει στον κόλπο του Ορφανού. Η συνολική έκταση του νομού Σερρών είναι 3.967,7 τετραγωνικά χιλιόμετρα και αποτελεί το 3 % περίπου της έκτασης της χώρας. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη των Σερρών.

Στον χάρτη που ακολουθεί, παρουσιάζεται η θέση του νομού Σερρών σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς της Μακεδονίας, αλλά και η γειτνίασή του με την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων.

Εικόνα 1.1: Το γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας και ο νομός Σερρών

1.2 Διοικητική διάρθρωση

1.2.1 Σε εθνικό επίπεδο

Διοικητικά και από τη σκοπιά ανάπτυξης και εφαρμογής μιας συγκεκριμένης κρατικής περιφερειακής πολιτικής, ο νομός Σερρών ανήκει στην οικονομική περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Στην ίδια οικονομική περιφέρεια ανήκουν

οι νομοί Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Πέλλας, Ημαθίας, Κιλκίς και Πιερίας. Αναμφίβολα, πρόκειται για μια οικονομική περιφέρεια με έντονες ανισότητες στην ανάπτυξη, γεγονός που καταδεικνύεται με την κυριαρχία της Θεσσαλονίκης έναντι των υπολοίπων νομών.

Εικόνα 1.2: Η οικονομική περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας

Η σχεδιαζόμενη κρατική περιφερειακή πολιτική δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ισόρροπη ανάπτυξη του νομού καθώς, από τη μια δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη αποτελεί ισχυρό πόλο ανάπτυξης για ολόκληρη τη Βόρεια Ελλάδα, ενώ από την άλλη πρέπει να τονιστεί και η ανάγκη για ίσες οικονομικές και κοινωνικές γενικότερα ευκαιρίες που τελικά θα έχουν θετικές συνέπειες και για την ίδια την πόλη της Θεσσαλονίκης (π.χ. βελτίωση περιβαλλοντικών συνθηκών).

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται εκτός των άλλων και μια σύγκριση των υπο-

λοιπών έξι νομών της περιφέρειας με το νομό Σερρών. Η σύγκριση αυτή συνίσταται στην αντιπαραβολή σημαντικών δεικτών ευημερίας του κάθε νομού, δεικτών όπως το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. ή τα ποσοστά ανεργίας.

1.2.2 Σε τοπικό επίπεδο

Από το έτος 1998 και με την εφαρμογή του σχεδίου «Ιωάννης Καποδίστριας», ο νομός διοικητικά χωρίζεται σε 22 δήμους που αποτελούνται από 148 δημοτικά διαμερίσματα και 5 κοινότητες.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται, σε φθίνουσα τάξη μεγέθους, οι 22 δήμοι, οι 5 κοινότητες του νομού, καθώς και η συνολική έκταση, σε τετραγωνικά μέτρα, που ο κάθε Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) καταλαμβάνει.

Πίνακας 1.1: Δήμοι και κοινότητες νομού Σερρών. Έκταση.

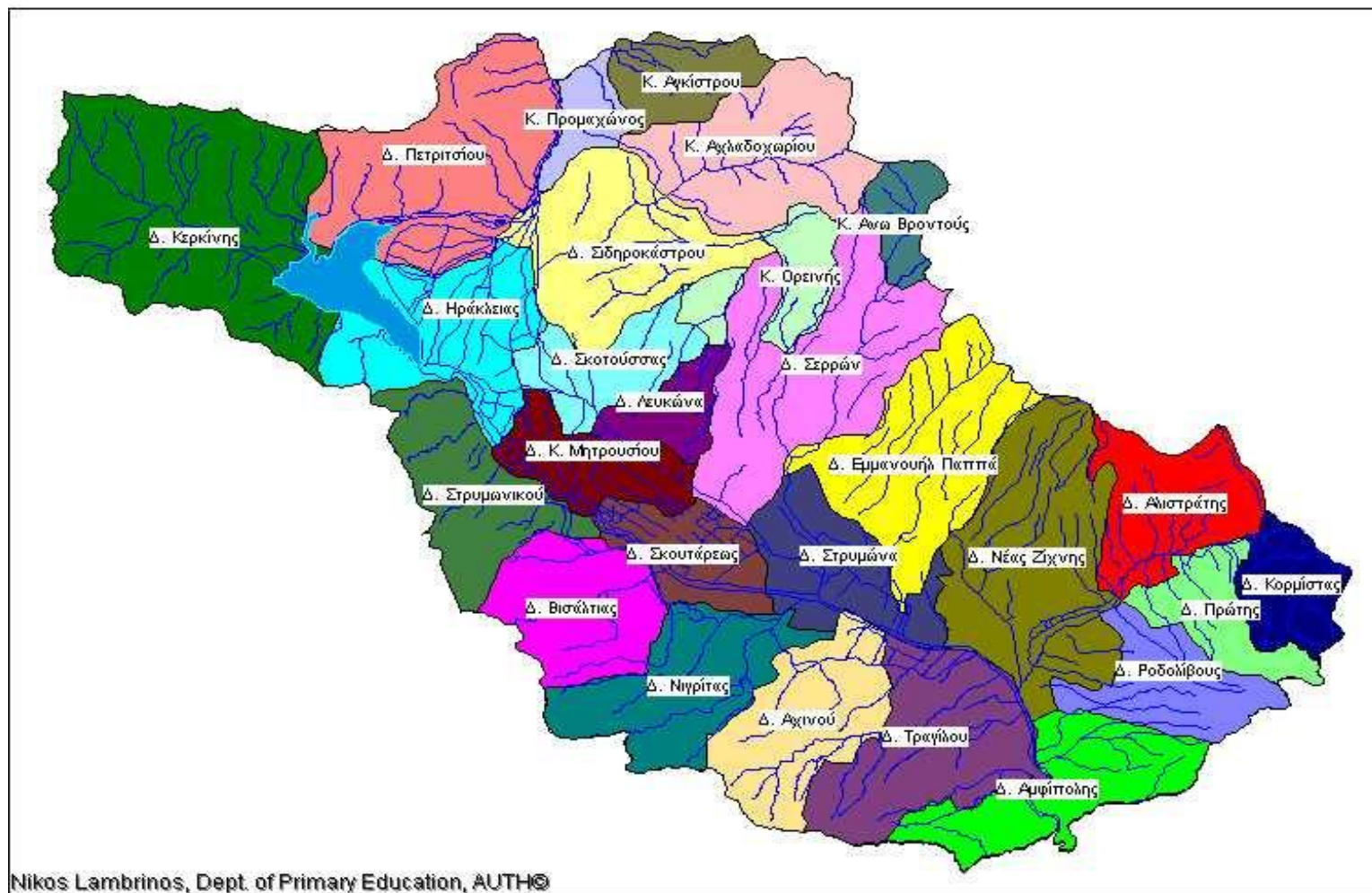
ΔΗΜΟΙ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΚΤΑΣΗ (m²)
1. Δήμος Κερκίνης	353.600
2. Δήμος Νέας Ζίχνης	274.300
3. Δήμος Σερρών	253.000
4. Δήμος Πετρισιού	253.000
5. Δήμος Εμμανουήλ Παππά	212.100
6. Δήμος Τραγίλου	197.700
7. Δήμος Σιδηροκάστρου	196.700
8. Δήμος Ηράκλειας	195.200

(συνεχίζεται)

9. Δήμος Νιγρίτας	160.900
10. Δήμος Στρυμωνικού	156.800
11. Δήμος Αχινού	155.500
12. Δήμος Αμφιπόλεως	152.100
13. Δήμος Βισαλτίας	144.200
14. Δήμος Αλιστράτης	129.800
15. Δήμος Στρυμώνα	122.100
16. Δήμος Ροδολίβους	106.000
17. Δήμος Σκοτούσσης	91.800
18. Δήμος Σκουτάρως	90.200
19. Δήμος Καπετάν Μητρουσίου	87.500
20. Δήμος Πρώτης	79.300
21. Δήμος Κορμίστας	74.400
22. Δήμος Λευκώνα	56.200
1. Κοινότητα Αχλαδοχωρίου	187.000
2. Κοινότητα Ορεινής	73.900
3. Κοινότητα Αγκίστρου	70.900
4. Κοινότητα Άνω Βροντούς	47.300
5. Κοινότητα Προμαχώνος	42.200
ΣΥΝΟΛΟ	3.967.700

Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

Στο χάρτη που ακολουθεί απεικονίζεται η ακριβής τοποθεσία των 22 δήμων αλλά και των 5 κοινοτήτων του νομού.

Εικόνα 1.3: Δήμοι & Κοινότητες Νομού Σερρών

1.3 Φυσικά χαρακτηριστικά

1.3.1 Μορφολογία

Η εύφορη πεδιάδα των Σερρών είναι ασφαλώς το κύριο χαρακτηριστικό του νομού. Οι χείμαρροι που εκβάλουν σε αυτή, περίπου 60, εξασφαλίζουν ένα γόνιμο έδαφος για καλλιέργειες. Τα σημαντικότερα σε μέγεθος ποτάμια της περιοχής είναι ο Στρυμόνας, ο Αγγίτης και ο Κρουσοβίτης.

Στα βορειοδυτικά του νομού, στους πρόποδες του όρους Μπέλες, εντοπίζεται η λίμνη Κερκίνη. Πρόκειται για το σημαντικότερο υδροβιότοπο της περιοχής, ο οποίος μάλιστα προστατεύεται, εκτός από το ελληνικό νομικό πλαίσιο και από διεθνείς συνθήκες, όπως η συνθήκη Ramsar που αφορά διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπους, αλλά και η συνθήκη Σ.Π.Π. η οποία αφορά Σημαντικές Περιοχές για Πουλιά.

Η λίμνη της Κερκίνης είναι μία τεχνητή λίμνη που δημιουργήθηκε από τη συγκράτηση σε φράγμα τμήματος της ροής του ποταμού Στρυμόνα. Ο λόγος ήταν η προσπάθεια δημιουργίας αποθέματος νερού ώστε να μην επηρεάζεται η άρδευση των καλλιεργειών σε περιόδους όπου η στάθμη του ποταμού έπεφτε επικίνδυνα. Πρόσθετα, ανάλογα με την εποχή του χρόνου, η λίμνη καλύπτει έκταση από 54.000 έως 72.000 στρέμματα.

Ένα πολύ σημαντικό τμήμα της έκτασης του νομού καλύπτεται από δάση. Πιο

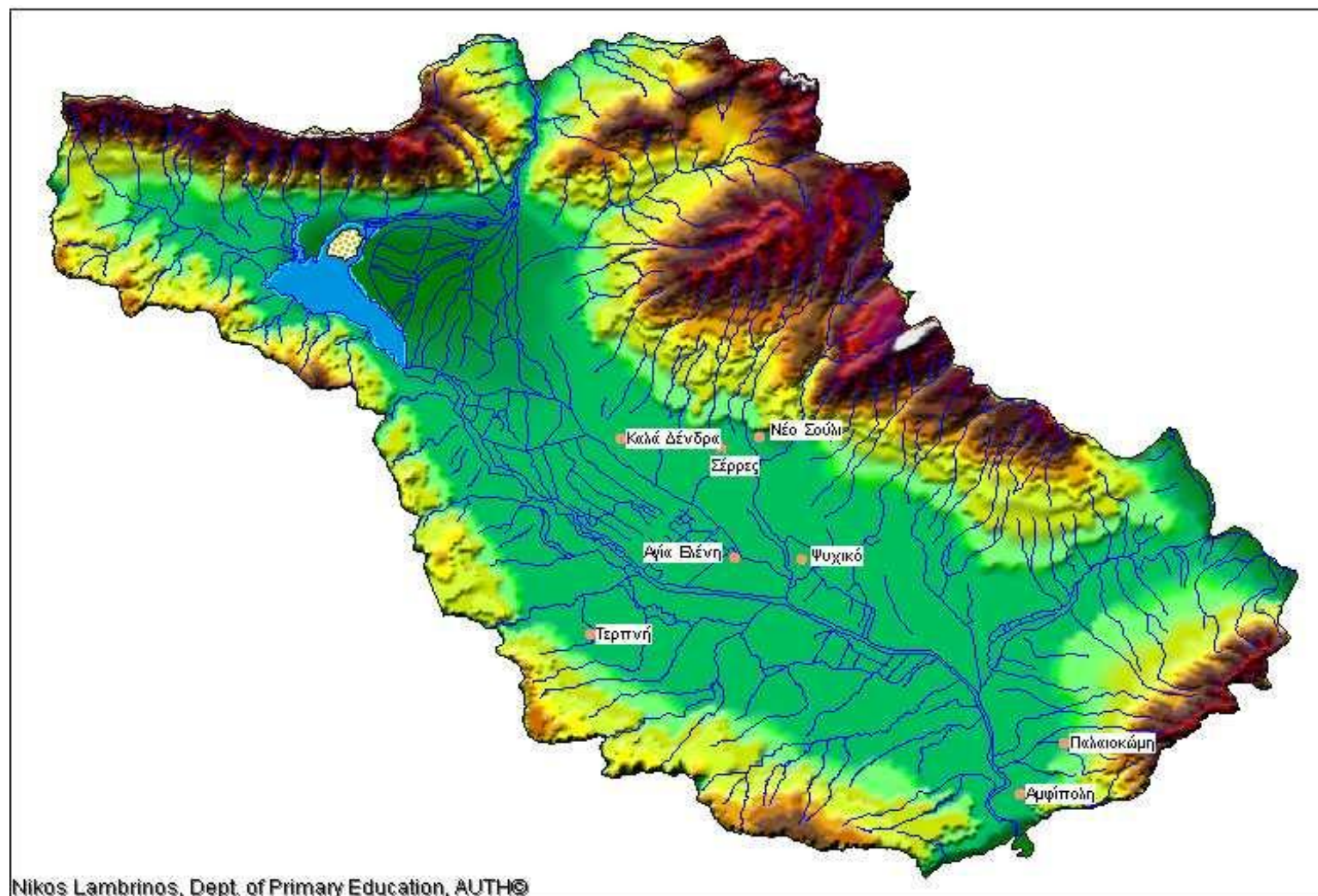
συγκεκριμένα, τα δάση αντιστοιχούν σε 820.000 στρέμματα, καταλαμβάνοντας το 20% της επιφάνειας του νομού Σερρών.

Φυσική ασπίδα προστασίας της πεδιάδας των Σερρών αλλά και φυσικά όρια του νομού αποτελούν οι ορεινοί όγκοι που τον περιβάλλουν. Στα βορειοδυτικά του νομού υψώνεται η οροσειρά του Μπέλες και το Μαυροβούνι, βορειοανατολικά το όρος Όρβηλος και νοτιοδυτικά το όρος Κερδύλλιο. Στα ανατολικά του νομού υπάρχει το Μενοίκιο όρος και η οροσειρά της Βροντούς γνωστή για το πανέμορφο δάσος του Λαϊλιά, στην ευρύτερη περιοχή του οποίου είναι εγκατεστημένο και χιονοδρομικό κέντρο. Νοτιοανατολικά του νομού εκτείνεται το όρος Παγγαίο και νοτιοδυτικά το όρος Βερτίσκοι.

Ένα άλλο αξιοσημείωτο φυσικό χαρακτηριστικό του νομού Σερρών είναι το Φαράγγι του ποταμού Αγγίτη. Πρόκειται για μια ποτάμια κοιλάδα συνολικού μήκους 15 χιλιομέτρων στην οποία εκτός των άλλων εντοπίζονται υδροφόρα δάση αλλά και σημαντικές βραχογραφίες που απεικονίζουν ιππείς, ελάφια και αφηρημένα σχέδια.

Σε απόσταση 500 μέτρων από το Φαράγγι του Αγγίτη βρίσκεται το σπήλαιο της Αλιστράτης, ένα από τα μεγαλύτερα φυσικά σπήλαια της Ευρώπης, με γνωστή έως σήμερα επιφάνεια ίση με 25.000 τετραγωνικά μέτρα.

Στο μορφολογικό χάρτη που ακολουθεί, παρουσιάζεται η θέση που καταλαμβάνουν στο χώρο, τα βουνά, τα ποτάμια και η πεδιάδα του νομού Σερρών.

Εικόνα 1.4: Μορφολογικός Χάρτης Νομού Σερρών

1.3.2 Κλιματολογικές Συνθήκες

Σε ό,τι αφορά τις κλιματολογικές συνθήκες, ο νομός μοιράζεται σε δύο περιοχές. Η πρώτη περιοχή καλύπτει το νοτιοανατολικό τμήμα του νομού και σε αυτή παρατηρούνται χαμηλές βροχοπτώσεις με μεγαλύτερη συχνότητα τους μήνες Νοέμβριο και Μάιο. Στην περιοχή αυτή οι θερμότεροι μήνες είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος, ενώ ο ψυχρότερος μήνας είναι ο Ιανουάριος.

Η δεύτερη περιοχή, βρίσκεται στο βορειότερο τμήμα του νομού και σε αυτή παρατηρούνται υψηλότερες βροχοπτώσεις και πιο ψυχροί χειμώνες. Οι ψυχρότεροι μήνες για τη συγκεκριμένη περιοχή είναι ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος.

1.3.3 Σεισμολογικά Χαρακτηριστικά

Κάθε μελέτη σκοπιμότητας περιλαμβάνει εκτός των άλλων και σε ό,τι αφορά την επιλογή του τόπου εγκατάστασης μιας παραγωγικής μονάδας, εδαφολογικές μελέτες που καθορίζουν την καταλληλότητα του εδάφους του εξεταζόμενου χώρου ως προς την υποδοχή «ευαίσθητων» ή «απαιτητικών» βιομηχανιών. Υπάρχουν βιομηχανίες που απαιτούν ειδικές συνθήκες εδάφους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στην εγκατάσταση μιας επιχείρησης μέσα στα όρια μιας σεισμογενούς περιοχής¹.

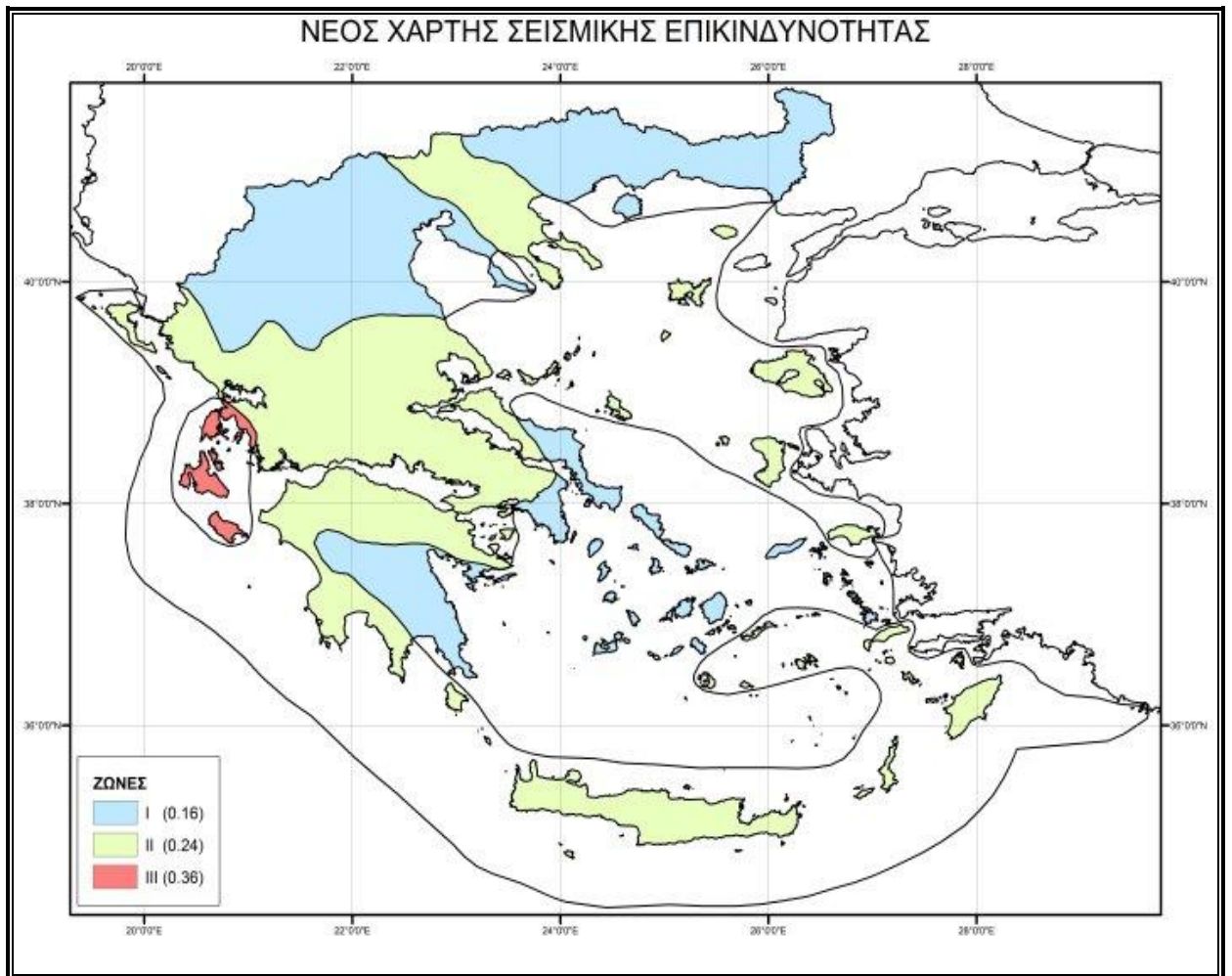
¹ Σ. Καρβούνης 2000

Ωστόσο, σύμφωνα με τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.), η περιοχή του νομού Σερρών κατατάσσεται στην πρώτη ζώνη χαμηλής σεισμικής επικινδυνότητας (με συντελεστή 0,16), σε μία κλίμακα που ολοκληρώνεται με δύο ακόμη ζώνες υψηλότερου διαδοχικά σεισμικού κινδύνου, (με συντελεστές 0,24 και 0,36 αντίστοιχα).

Στο χάρτη της σελίδας 12 παρουσιάζονται οι τρεις ζώνες σεισμικής επικινδυνότητας στην Ελλάδα. Με μπλε χρώμα η πρώτη ζώνη (0,16), με πράσινο η δεύτερη (0,24) και με κόκκινο χρώμα η τρίτη (0,36). Στο σύνολό του ο νομός Σερρών ανήκει στην πρώτη ζώνη χαμηλής σεισμικής επικινδυνότητας.

Από ιστορική καταγραφή της σεισμικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, που διενεργήθηκε από τον καθηγητή γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), Βασίλη Παπαζάχο, προκύπτει ότι ο νομός Σερρών δεν αποτέλεσε ποτέ στο παρελθόν εστία σεισμού μεγαλύτερου των 6 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ.

Ωστόσο, σύμφωνα με την εργασία του καθηγητή Παπαζάχου, αρκετά μεγάλοι σεισμοί εκδηλώθηκαν κατά καιρούς στις περιβάλλουσες περιοχές και ιδιαίτερα στους νομούς Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Δράμας και Πέλλας καθώς και στην Βουλγαρία. Κοντά στα σύνορα του νομού Σερρών με το νομό Θεσσαλονίκης είναι εγκατεστημένος σεισμολογικός σταθμός του Εργαστηρίου Γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Εικόνα 1.5: Ζώνες σεισμικής επικινδυνότητας στην Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82
2. Καρβούνης Σωτήρης, Οικονομοτεχνικές Μελέτες, Μεθοδολογία – Τεχνικές – Θεωρία, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2000, σελ. 549-632
3. Νομαρχία Σερρών, Πρόσκληση Γνωριμίας, Σέρρες 1993
4. Παπαζάχος Βασίλειος, Παπαζάχου Κατερίνα, Οι Σεισμοί στην Ελλάδα, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 9-39, 57-61, 159-294

Β. Αρθρογραφία

-

Γ. Λοιπές Πηγές

5. Βάση Δεδομένων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε)
6. Λαμπρινός Νίκος Λέκτορας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τμήμα Παιδαγωγικό, Χάρτες Κεφαλαίου 1 και παραρτημάτων

Δ. Σχετικοί Διαδικτυακοί Τόποι

1. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας www.rcm.gr
2. Νομαρχία Σερρών www.naserron.gr
3. Δήμος Σερρών www.serres.gr
4. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών www.aneser.gr
5. Περιφερειακή Ανάπτυξη (ΥΠΕΘΟ) www.periferiakianaptixi.gr
6. Α.Π.Θ. τμήμα παιδαγωγικό www.eled.auth.gr
7. Ο.Α.Σ.Π. www.oasp.gr

Κεφάλαιο 2^ο

«Πληθυσμός»

2.1 Γενικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού στο νομό Σερρών

2.1.1 Σύνθεση του πληθυσμού

Ο νομός Σερρών αποτελεί μία πολυ-πολιτισμική κοινότητα με την ευρύτερη έννοια, καθώς, εκτός από τους κατοίκους που κατάγονται από την περιοχή του νομού και τη Μακεδονία γενικότερα, εκεί ζουν και κάτοικοι που προέρχονται από την Ανατολική Θράκη, τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, Σαρακατσάνοι, Βλάχοι και άλλοι².

Πέρα από τους μόνιμους κατοίκους με ελληνική υπηκοότητα, στο νομό διαμένουν και κάτοικοι με ξένη υπηκοότητα, κυρίως οικονομικοί μετανάστες από την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001 οι κάτοικοι αυτοί ήταν 4.728 αποτελώντας ένα σημαντικό ποσοστό ως προς το συνολικό πληθυσμό. Αξίζει να σημειωθεί πως οι κάτοικοι με ξένη υπηκοότητα στο νομό Σερρών το 1991 ήταν μόλις 545.

Πιο αναλυτικά, από τους 200.916 κατοίκους που απογράφηκαν στο νομό Σερρών το Μάρτιο του 2001, 195.484 έχουν ελληνική υπηκοότητα, 703 κάτοικοι

² ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.

είναι ελληνικής και άλλης καταγωγής και 4.728 έχουν ξένη υπηκοότητα. Από αυτούς, 2.133 είναι Αλβανοί, 719 από τη Γεωργία, 422 Βούλγαροι, 289 από την Αρμενία, 249 Ρώσοι και άλλοι 900 περίπου ανήκουν σε διάφορες άλλες εθνικότητες που εντοπίζονται στο νομό σε μικρότερες αναλογίες³.

2.1.2 Κατά κεφαλήν εισόδημα

Το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) του νομού Σερρών ήταν το έτος 2001 ίσο με 8.214,14€ ή με 2,79 εκατομμύρια δραχμές. Το μέγεθος αυτό, κατατάσσει το νομό στη 45^η μόλις θέση στο σύνολο των 52 νομών της χώρας⁴.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. του νομού Σερρών, της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας και του μέσου όρου στο σύνολο της χώρας, όπως αυτή καταγράφηκε κατά την πενταετία 1997 – 2001.

Πίνακας 2.1: Κ.Κ. Α.Ε.Π. Σερρών, Κεντρικής Μακεδονίας, Μέσος όρος χώρας

Κ.Κ. Α.Ε.Π.(σε €)	1997	1998	1999	2000	2001
Σέρρες	6.307,54	6.722,15	7.182,92	7.732,57	8.214,14
Κεντρική Μακεδονία	9.611,14	10.295,95	10.922,49	11.735,44	12.164,61
Μ.Ο. Ελλάδα	9.275,79	10.063,1	10.720,78	11.541,15	11.904,56

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. και Νομοί της Ελλάδας 2001

³ Ε.Σ.Υ.Ε. : Απογραφή πληθυσμού 2001

⁴ Οι νομοί της Ελλάδας 2001

Από τα παραπάνω στοιχεία, μπορεί κανείς να διαπιστώσει την υστέρηση του νομού ως προς το ετήσιο κατά κεφαλήν προϊόν, γεγονός που συμβάλει και στη γενικότερη άσχημη εικόνα ολόκληρης της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία ωστόσο, κυρίως χάρη στο αυξημένο κατά κεφαλήν προϊόν στο νομό Θεσσαλονίκης, κατορθώνει έστω και οριακά για κάποιες χρονιές, να βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της Χώρας.

Στην πραγματικότητα ο νομός Σερρών καταλαμβάνει την τελευταία θέση σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Κεντρική Μακεδονία, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της απογραφής του έτους 2001. Επιπλέον, μόλις τρεις από τους νομούς της περιφέρειας ξεπέρασαν το μέσο κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. σύμφωνα με στοιχεία της ίδιας απογραφής.

Χαρακτηριστικά, στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται το κατά κεφαλήν εισόδημα για όλους τους νομούς της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας για το έτος 2001.

Πίνακας 2.2: Κ.Κ. Α.Ε.Π. στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για το έτος 2001

Νομός	Κατά Κεφαλήν Α.Ε.Π. σε € για το έτος 2001
Θεσσαλονίκης	14.086,57
Χαλκιδικής	12.149,67
Κιλκίς	11.856,20
Ημαθίας	10.564,93
Πέλλας	8.804,11
Πιερίας	8.510,64
Σερρών	8.214,14

2.2 Δημογραφικά στοιχεία

2.2.1 Συνολικός Πληθυσμός

Στο νομό Σερρών είναι συγκεντρωμένο το 1,8% του πληθυσμού της χώρας και το 10,75% του πληθυσμού της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας. Πρόκειται για το δεύτερο πολυπληθέστερο νομό της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας μετά το νομό Θεσσαλονίκης και τον δέκατο πολυπληθέστερο σε ολόκληρη την επικράτεια της Ελλάδας⁵.

Πίνακας 2.3: Ο πληθυσμός το 2001 στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας

Νομός	Πληθυσμός το 2001
Θεσσαλονίκης	1.046.851
Σερρών	200.916
Πέλλας	144.340
Ημαθίας	144.172
Πιερίας	128.950
Χαλκιδικής	105.156
Κιλκίς	89.611

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Απογραφές πληθυσμού 1991, 2001

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο συνολικός πληθυσμός του νομού Σερρών αυξήθηκε κατά 4,4% από το 1991 και ανέρχεται συνολικά σε 200.916 κατοίκους. Η αύξηση αυτή, αν και σημαντική για το νομό, είναι χαμηλότερη από

⁵ Οι νομοί της Ελλάδας 2001

τη μέση αύξηση του πληθυσμού στους διάφορους νομούς της χώρας, η οποία κατά τη δεκαετία 1991 – 2001 ανήλθε σε 6,9%.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού του νομού Σερρών, όπως αυτή καταγράφηκε στις τέσσερις τελευταίες απογραφές.

Πίνακας 2.4: Συνολικός Πληθυσμός νομού Σερρών κατά τις απογραφές 1971 - 2001

Συνολικός Πληθυσμός νομού Σερρών				
Απογραφή	1971	1981	1991	2001
Φύλλο				
Άρρενες	101.036	97.960	95.338	99.968
Θήλειες	101.852	98.215	97.490	100.948
Σύνολο Νομού	202.888	196.175	192.828	200.916

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Απογραφές πληθυσμού 1971 έως 2001

Ο δήμος που συγκεντρώνει τους περισσότερους κατοίκους είναι ο δήμος Σερρών, η πρωτεύουσα δηλαδή του νομού. Στην πόλη των Σερρών κατοικεί περίπου το 28% του συνολικού πληθυσμού.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθεται σε φθίνουσα τάξη μεγέθους ο πληθυσμός του νομού Σερρών ανά δήμο και κοινότητα, όπως καταγράφηκε στην απογραφή του έτους 2001. Τα δεδομένα που αφορούν το σύνολο του πληθυσμού του νομού και τον πληθυσμό του νομού κατά δήμους και κατά φύλο, προέρχονται από την απογραφή πληθυσμού της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (Ε.Σ.Υ.Ε.), που έλαβε χώρα στις 8 Μαρτίου του 2001.

Πίνακας 2.5: Πληθυσμός του νομού Σερρών κατά Ο.Τ.Α. κατά την απογραφή του 2001.

ΔΗΜΟΙ & ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2001 Σύνολο = Άρρενες + Θήλεις
1. Δήμος Σερρών	56.145 = 27.144+29.001
2. Δήμος Ηράκλειας	13.173 = 6.600+6.573
3. Δήμος Εμμανουήλ Παππά	11.789 = 6.036+5.753
4. Δήμος Νέας Ζίχνης	10.952 = 5.492+5.460
5. Δήμος Σιδηροκάστρου	10.598 = 5.200+5.398
6. Δήμος Κερκίνης	10.037 = 5.107+4.930
7. Δήμος Νιγρίτας	9.783 = 4.870+4.913
8. Δήμος Βισαλτίας	8.563 = 4.621+3.942
9. Δήμος Στρυμώνα	8.055 = 4.106+3.949
10. Δήμος Σκουτάρεως	7.517 = 3.780+3.737
11. Δήμος Καπετάν Μητρουσίου	6.402 = 3.118+3.284
12. Δήμος Πετρισιού	5.877 = 2.911+2.966
13. Δήμος Σκοτούσσης	5.389 = 2.675+2.714
14. Δήμος Τραγίλου	4.773 = 2.398+2.375
15. Δήμος Στρυμωνικού	4.755 = 2.351+2.404
16. Δήμος Αλιστράτης	4.121 = 2.047+2.074
17. Δήμος Λευκώνα	3.897 = 1.952+1.945
18. Δήμος Αμφιπόλεως	3.623 = 1.879+1744
19. Δήμος Ροδολίβους	3.284 = 1.596+1.688
20. Δήμος Κορμίστας	3.034 = 1.518+1.516
21. Δήμος Αχινού	3.008 = 1.501+1.507
22. Δήμος Πρώτης	2.999 = 1.427+1.572
1. Κοινότητα Αχλαδοχωρίου	1.208 = 622+586

(συνεχίζεται)

2.Κοινότητα Ορεινής	820 = 430+390
3. Κοινότητα Άνω Βροντούς	452 = 243+209
4. Κοινότητα Αγκίστρου	410 = 205+205
5. Κοινότητα Προμαχώνας	252 = 139+113
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	200.916 = 99.968+100.948

2.2.2 Δημογραφικοί Δείκτες

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση του νομού Σερρών, από μελέτη των στοιχείων για την τριακονταετία 1971- 2001, είναι προφανές ότι υπάρχει έντονη μείωση του παιδικού πληθυσμού (ηλικίες έως 14^{ωv} ετών) και παράλληλη αύξηση του πληθυσμού στις ηλικίες άνω των 45 ετών. Οι γεννήσεις στο νομό εξακολουθούν να παρουσιάζουν πτωτική τάση. Χαρακτηριστικά παρατίθενται οι ακόλουθοι πίνακες.

Πίνακας 2.6: Ηλικιακή και ανά φύλο διάρθρωση του πληθυσμού στο νομό Σερρών . Περίοδος 1971 - 2001.

		Ηλικία				
		0-14 ετών	15-29 ετών	30-44 ετών	45-64 ετών	65+ ετών
Έτος	Άρρενες					
	Θήλεις					
	Σύνολο					
	Ποσοστό					
1971	101.036	29.760	21.636	21.632	19.188	8.820
	101.852	28.508	18.180	23.272	20.196	11.696
	202.888	58.268	39.816	44.904	39.384	20.516

(συνεχίζεται)

	(100%)	(28,7%)	(19,6%)	(22,1%)	(19,4%)	(10,1%)
1981	97.760	24.185	20.699	17.696	24.068	11.312
	98.215	22.845	18.802	18.482	23.879	14.207
	195.975	47.030	39.501	36.178	47.947	25.519
	(100%)	(24%)	(20,2%)	(18,5%)	(24,5%)	(13%)
1991	95.338	18.029	19.871	17.606	27.881	11.951
	97.490	16.756	19.019	17.403	28.979	15.333
	192.828	34.785	38.890	35.009	56.860	27.284
	(100%)	(18%)	(20,2%)	(18,2%)	(29,5%)	(14,1%)
2001	99.968	14.888	20.277	20.411	25.321	19.081
	100.948	13.743	18.307	19.340	27.358	22.203
	200.916	28.631	38.511	39.741	52.679	41.284
	(100%)	(14,3%)	(19,2%)	(19,8%)	(26,2%)	(20,5%)

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Απογραφές πληθυσμού 1971 έως 2001

Ως προς την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα παρατίθεται το ακόλουθο παράδειγμα. Το 2001, το σύνολο των κατοίκων του νομού Σερρών είναι 200.916 άνθρωποι. Από αυτούς οι 99.968 είναι άνδρες και οι 100.948 γυναίκες. Σε ηλικία ανάμεσα στα 15 και τα 29 έτη ζωής βρίσκονται 38.511 κάτοικοι, αποτελώντας το 19,2% του συνολικού πληθυσμού του νομού για το έτος 2001. Από αυτούς, 20.277 είναι άνδρες και 18.307 είναι γυναίκες.

Πίνακας 2.7: Δημογραφικοί δείκτες νομού Σερρών. Περίοδος 1971-2001

Έτος	Δείκτης Γήρανσης $\frac{65 + etwn}{ewV 14 etwn}$	Δείκτης Αντικατάστασης $\frac{ewV 14 etwn}{65 + etwn}$	Δείκτης Κοινωνικών Βαρών $\frac{(ewV14) + (65+)etwn}{15ewV64etwn}$
1971	0,35	2,84	0,63

(συνεχίζεται)

1981	0,54	1,84	0,59
1991	0,78	1,27	0,47
2001	1,44	0,69	0,53

Συμπεραίνουμε πως η δεκαετία 1991 –2001 υπήρξε καθοριστική σε ό,τι αφορά την αλλαγή του σκηνικού στα δημογραφικά δεδομένα του νομού Σερρών. Έως τη δεκαετία του 1991 οι δημογραφικοί δείκτες του νομού χωρίς να είναι υπερβολικά ενθαρρυντικοί, διατηρούν ένα θετικό αποτέλεσμα. Οι δείκτες που ανακύπτουν όμως το έτος 2001 είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικοί σε ό,τι αφορά την πληθυσμιακή εξέλιξη στο νομό. Πιο συγκεκριμένα:

Το έτος 2001 ο δείκτης γήρανσης είναι ίσος με 1,44 γεγονός που σημαίνει πως αντιστοιχούν 144 άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω σε 100 άτομα ηλικίας έως 14^{ων} ετών. Ο δείκτης αυτός είναι αρνητικός για το νομό, καθώς προκύπτει αναλογία μικρότερη της μονάδας.

Ο δείκτης αντικατάστασης είναι ίσος με 0,69. Είναι ο αντίστροφος δείκτης από τον προηγούμενο και πολύ απλά δείχνει ότι θα μπουν 100 – 69=31 άτομα λιγότερα στην παραγωγική διαδικασία από όσα άτομα θα βγουν λόγω συνταξιοδότησης. Όμοια με τον προηγούμενο και ο δείκτης αυτός είναι αρνητικός για το νομό.

Ο δείκτης κοινωνικών βαρών ή εξάρτησης είναι για το νομό ίσος με 0,53. Αυτό συνεπάγεται πως σε κάθε 100 άτομα ενεργού πληθυσμού αναλογούν 53 εξαρτώμενα άτομα. Ο δείκτης αυτός είναι αρκετά ικανοποιητικός για το νομό Σερρών, ωστόσο έχει και αυτός επιδεινωθεί την τελευταία δεκαετία.

2.3 Απασχόληση και Ανεργία

2.3.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός του νομού

Ως έννοια ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός περιλαμβάνει τόσο το τμήμα του πληθυσμού που ήδη απασχολείται σε κάποιο επάγγελμα, όσο και εκείνο το τμήμα που επιθυμεί να εργαστεί αλλά δεν βρίσκει εργασία. Με την έννοια αυτή, στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό περιλαμβάνονται και οι άνεργοι. Ωστόσο στην κατηγορία αυτή του πληθυσμού δεν περιλαμβάνονται οι άεργοι, δηλαδή όσοι δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα αλλά ούτε επιθυμούν να εργαστούν. Ασφαλώς, στους οικονομικά ενεργούς δεν συμπεριλαμβάνεται και το τμήμα εκείνο του πληθυσμού το οποίο δεν εργάζεται λόγω μικρής ή προχωρημένης ηλικίας.

Στον πίνακα 2.8 παρουσιάζονται τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. που αφορούν τον οικονομικά ενεργό και ανενεργό πληθυσμό του νομού Σερρών, όπως αυτός καταγράφηκε κατά τις απογραφές των ετών 1991 και 2001.

Πίνακας 2.8: Οικονομικά Ενεργός και Ανενεργός πληθυσμός στο νομό Σερρών κατά φύλο και ηλικιακή διάρθρωση.

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός νομού Σερρών								
	Γενικό Σύνολο		Απασχολούμενοι		Άνεργοι		Μη ενεργός οικονομικά πληθυσμός	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Φύλλο								
Ομάδες	<u>78.115</u>	<u>75.417</u>	<u>73.047</u>	<u>65.181</u>	<u>5.068</u>	<u>10.236</u>	<u>92.065</u>	<u>101.376</u>
Ηλικιών								

(συνεχίζεται)

ΑΡΡΕΝΕΣ								
Σύνολο	<u>52066</u>	<u>46.823</u>	<u>49.150</u>	<u>40.888</u>	<u>2.916</u>	<u>5.935</u>	<u>30.710</u>	<u>40.453</u>
10 – 19	2.301	1.236	1.723	447	578	789	11.308	10.070
20 – 29	10.222	10.209	8.659	7.475	1.563	2.734	1.514	3.152
30 – 44	17.085	17.762	16.594	16.136	491	1.626	514	1.560
45 – 64	21.396	16.630	21.117	15.844	279	786	6.485	7.758
65+	1.062	986	1.057	986	5	0	10.889	17.913
Θήλειες								
Σύνολο	<u>26.049</u>	<u>28.594</u>	<u>23.897</u>	<u>24.293</u>	<u>2.152</u>	<u>4.301</u>	<u>61.355</u>	<u>60.923</u>
10 – 19	1.549	673	1.054	255	495	418	11.975	9.409
20 – 29	6.419	6.744	5.167	4.824	1.252	1.920	5.746	5.334
30 – 44	9.227	11.358	8.911	10.134	316	1.224	8.176	7.114
45 – 64	8.640	9.550	8.552	8.811	88	739	20.339	17.085
65+	214	269	213	269	1	0	15.119	21.981

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Έρευνα εργατικού δυναμικού 1991, 2001

Κατά το έτος 2002, η Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), πραγματοποίησε έρευνα πεδίου σχετικά με την ανεργία στο νομό Σερρών, στοιχεία της οποίας θα αναφερθούν στη συνέχεια προκειμένου να αποτυπωθεί πιο ξεκάθαρα η εικόνα που παρουσιάζει η ανεργία στο νομό σε επίπεδο δήμων. Η έρευνα πεδίου της ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. περιελάμβανε τη συλλογή δεδομένων από τα κατά τόπους γραφεία του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) του νομού.

Σύμφωνα λοιπόν με την έρευνα της ΑΝ.Ε.ΣΕΡ, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας κατά το έτος 2001 παρουσιάζουν οι δήμοι Λευκώνα(32,68%), Σερρών(29,03%), Σκουτάρεως(18,55%) και Σιδηροκάστρου (18,18%). Οι δήμοι αυτοί είναι πληθυσμιακά βεβαρημένοι και συγκεντρώνουν αρκετές από τις επι-

χειρήσεις και υπηρεσίες του τριτογενή τομέα της παραγωγής αλλά και τις σημαντικότερες βιομηχανίες του νομού, (στο Λευκώνα είναι εγκατεστημένη η ΒΙ.ΠΕ. Σερρών, η Ε.Β.Ζάχαρης, η ΣΕΡ.ΓΑΛ. και άλλες). Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται σε λιγότερο αναπτυγμένους δήμους, όπως, στους δήμους Βισαλτίας (2,26%), Κερκίνης (2,37%), Άνω Βροντούς (2,43%) και Κορμίστας(2,55%).

Προκειμένου να αποτυπωθούν ανάγλυφα οι μεταβολές που συντελέστηκαν κατά τη δεκαετία 1991 – 2001 στον οικονομικά ενεργό και ανενεργό πληθυσμό στο νομό Σερρών, σε επίπεδο νομού, παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας.

Πίνακας 2.9: Κατηγορίες πληθυσμού στο νομό Σερρών εκφρασμένες ως ποσοστό των αντίστοιχων συνόλων και ρυθμός μεταβολής της κάθε κατηγορίας κατά τη δεκαετία 1991 – 2001.

Κατηγορία Πληθυσμού	1991	2001	Ρυθμός Μεταβολής
1. Σύνολο Ανέργων , ως ποσοστό επί του συνολικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού.	6,49%	13,57%	+102%
1α. Άνδρες , ως ποσοστό επί του ανδρικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού	5,6%	12,68%	+104%
1β. Γυναίκες , ως ποσοστό επί του γυναικείου οικονομικά ενεργού πληθυσμού	8,26%	16,51%	+99,9%
2. Σύνολο Απασχολούμενων , ως ποσοστό επί του συνολικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού.	93,51%	86,43%	-10,77%
2α. Άνδρες , ως ποσοστό επί του ανδρικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού	94,4%	87,32%	-16,81%
2β. Γυναίκες , ως ποσοστό επί του γυναικείου οικονομικά ενεργού πληθυσμού	91,74%	83,9%	+16,57%

(συνεχίζεται)

3. Σύνολο μη ενεργού πληθυσμού, ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού του νομού.	47,74%	50,5%	+10,11%
3α. Άνδρες, ως ποσοστό επί του συνολικού ανδρικού πληθυσμού του νομού.	32,21%	40,47%	+31,73%
3β. Γυναίκες, ως ποσοστό επί του συνολικού γυναικείου πληθυσμού του νομού.	62,93%	60,35%	-0,7%

Ως προς την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα, παρατίθεται το ακόλουθο παράδειγμα. Στη δεύτερη γραμμή του πίνακα 2.9 παρατηρούμε ότι το 1991, από το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο νομό Σερρών, το 6,49% ήταν άνεργοι. Το αντίστοιχο ποσοστό για το έτος 2001 ήταν 13,57%. Επιπλέον οι άνεργοι στο νομό Σερρών αυξήθηκαν από 5.068 το 1991 σε 10.236 το 2001, ή αλλιώς, αυξήθηκαν κατά 102% περίπου.

Αναλύοντας τα στοιχεία του πίνακα 2.9 μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Αρχικά, η ανεργία στο νομό Σερρών έχει διπλασιαστεί τόσο σε απόλυτο αριθμό όσο και ως ποσοστό στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Τα ποσοστά ανεργίας έχουν διπλασιαστεί και για τους άνδρες και για τις γυναίκες του νομού. Ωστόσο, το 2001 έχει αυξηθεί ο αριθμός των απασχολούμενων γυναικών κατά 16,57% σε σχέση με το 1991. Ο αριθμός των απασχολούμενων ανδρών όμως έχει μειωθεί αρκετά το 2001, γεγονός που αντανακλάται και στη μεταβολή του συνολικού αριθμού των απασχολούμενων κατοίκων του νομού Σερρών η οποία ισούται με μείωση κατά 11% περίπου. Τέλος αύξηση ίση με 10% παρατηρείται και στο μέγεθος του μη οικονομικά

ενεργού πληθυσμού του νομού, αύξηση που οφείλεται κυρίως στη μη συμμετοχή ανδρών στην οικονομική ζωή του τόπου, καθώς οι γυναίκες τείνουν να εισέρχονται ολοένα και πιο δυναμικά στην αγορά εργασίας.

Το γενικότερο συμπέρασμα πάντως που προκύπτει από την ανάλυση των παραπάνω στοιχείων για το νομό Σερρών, είναι η αύξηση της ανεργίας το 2001 και η μείωση της απασχόλησης. Η εξέλιξη αυτή βρίσκεται οπωσδήποτε σε άμεση συνάρτηση με την έλλειψη σημαντικών ιδιωτικών επενδύσεων στο νομό τα τελευταία χρόνια.

Πρόσθετα, όπως άλλωστε θα φανεί και στην επόμενη ενότητα της παρούσας εργασίας, είναι γεγονός πως ο νομός έχει περιέλθει σε μία μεταβατική φάση εγκατάλειψης της υπαίθρου και της πρωτογενούς παραγωγής, αποβιομηχάνισης, και στροφής του ενδιαφέροντος στην ανάπτυξη του τριτογενή τομέα της παραγωγής, τις υπηρεσίες.

Προτού όμως γίνει η ανάπτυξη των επαγγελματικών προτύπων του νομού, χρήσιμη θα ήταν μια σύγκριση των ποσοστών ανεργίας των επτά νομών της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας και του συνόλου της χώρας. Η σύγκριση αυτή λαμβάνει χώρα στον επόμενο πίνακα, ο οποίος βασίζεται σε πρόσφατα στοιχεία απογραφής της Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 2.10: Σύγκριση ποσοστών ανεργίας ανάμεσα στους επτά νομούς της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας και του συνόλου της χώρας κατά το έτος 2001.

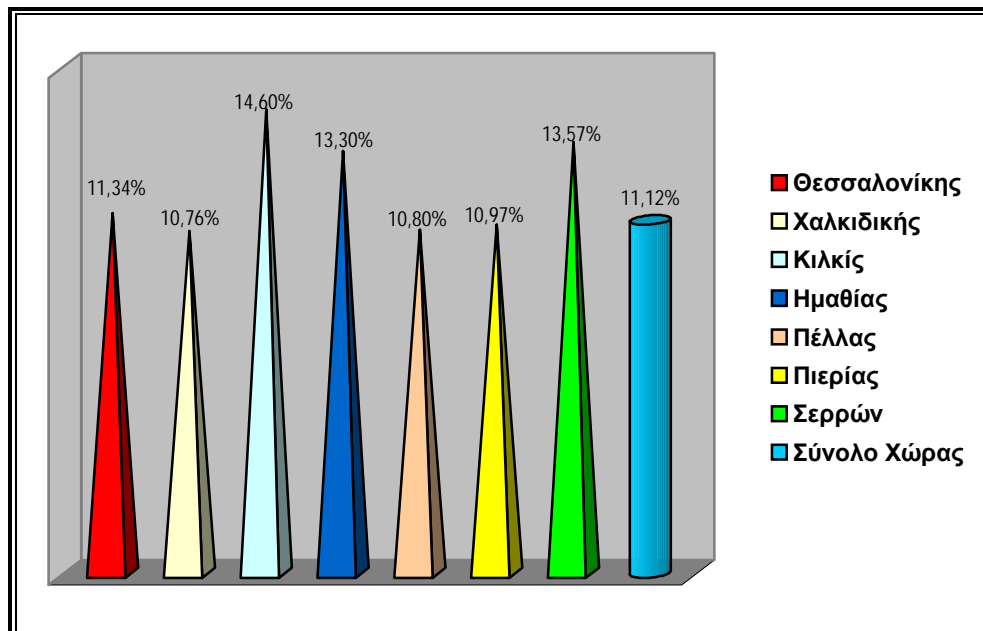
Νομός	Σύνολο Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού	Άνεργοι	Ποσοστό Ανεργίας
Θεσσαλονίκης	469.609	53.267	11,34%
Χαλκιδικής	38.603	4.153	10,76%

(συνεχίζεται)

Κιλκίς	33.325	4.864	14,60%
Ημαθίας	59.469	7.909	13,30%
Πέλλας	60.295	6.513	10,80%
Πιερίας	51.570	5.655	10,97%
Σερρών	75.417	10.236	13,57%
Σύνολο Χώρας	4.615.470	513.379	11,12%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Έρευνα εργατικού δυναμικού 2001

Από τα στοιχεία του πίνακα 2.10 προκύπτει η άσχημη εικόνα του νομού Σερρών αναφορικά με το επίπεδο απασχόλησης. Ο νομός Σερρών είναι ο δεύτερος νομός σε ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας και υπερβαίνει και το μέσο ποσοστό ανεργίας του συνόλου της ελληνικής επικράτειας.

Εικόνα 2.1: Η ανεργία στους νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας το 2001. (Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε)

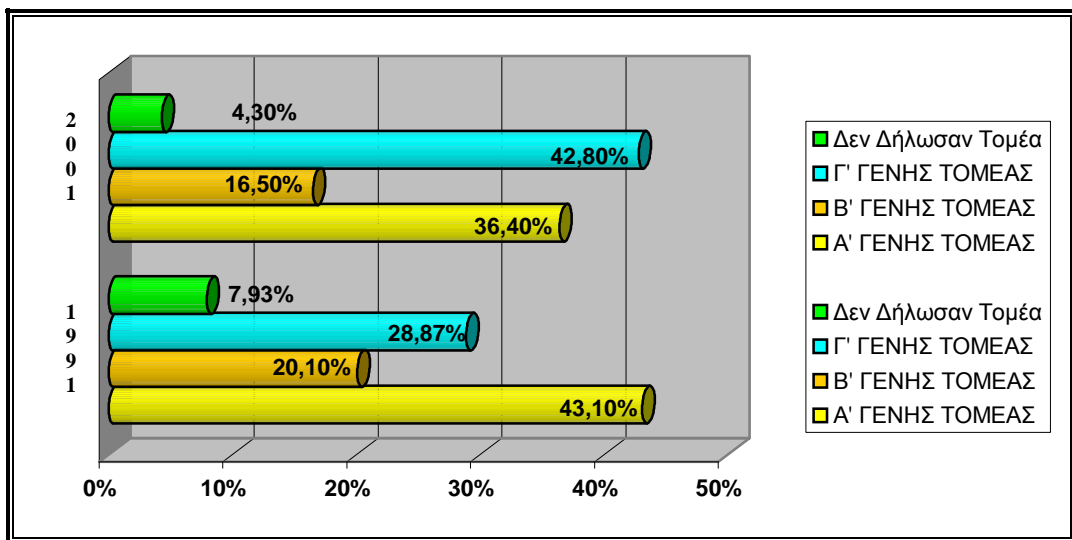
2.3.2 Το επαγγελματικό πρότυπο του νομού

Μία δεκαετία νωρίτερα βάση της οικονομίας του νομού Σερρών αποτελούσε η πρωτογενής παραγωγή. Οι περισσότεροι κάτοικοι του νομού απασχολούνταν σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Στις μέρες μας και στην αυγή του 21^{ου} αιώνα ο τριτογενής τομέας της παραγωγής μετατρέπεται στον κυρίαρχο τομέα οικονομικής δραστηριότητας του νομού. Οι νέοι άνθρωποι εγκαταλείπουν ολοένα και περισσότερο τους παραδοσιακούς κλάδους απασχόλησης, σπουδάζουν σε σχολές εντός και εκτός της χώρας και αναζητούν σταδιοδρομία στους κλάδους της βιομηχανίας και των υπηρεσιών.

Σύμφωνα με έρευνα πεδίου της ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. το 12% περίπου των απασχολούμενων κατοίκων στις Σέρρες χρησιμοποιεί το γεωργικό τομέα ως συμπληρωματική εργασία, ενώ το 5% απασχολείται κυρίως σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις αλλά παράλληλα ασχολείται και με άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες. Τοπικοί παράγοντες εκτιμούν ότι κύριος λόγος εγκατάλειψης της υπαίθρου είναι τα περιορισμένα κέρδη που προκύπτουν από την πώληση των γεωργικών προϊόντων. Ωστόσο, όπως εκτενέστερα θα αναπτυχθεί σε επόμενο κεφάλαιο, οι καλλιέργειες στο νομό Σερρών απασχολούνται σε πλήρη δυναμικότητα καθώς οι ιδιοκτήτες κτημάτων επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν έστω και εποχικά τις ευνοϊκές ρυθμίσεις που αφορούν τις επιδοτούμενες καλλιέργειες συγκεκριμένων αγροτικών προϊόντων, ρυθμίσεις που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες στα πλαίσια εφαρμογής της Κοινής Ευρωπαϊκής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.).

Εμβαθύνοντας στην ανάλυση αναφορικά με την κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας απασχόληση στο νομό Σερρών παρατίθενται τα ακόλουθα δεδομένα.

Οι απασχολούμενοι του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του νομού εντοπίζονται κατά κύριο λόγο στον τριτογενή τομέα της παραγωγής. Βάσει στοιχείων της απογραφής του έτους 2001, ο πρωτογενής τομέας της παραγωγής απασχόλησε το 36,4% του ενεργού οικονομικά πληθυσμού του νομού, ο δευτερογενής το 16,5% και ο τριτογενής το 42,8%. Στα παραπάνω ποσοστά δεν συμπεριλαμβάνονται οι άνεργοι. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το έτος 1991 ήταν για τον πρωτογενή τομέα 43,1%, για το δευτερογενή 20,1% και για τον τριτογενή τομέα της παραγωγής 28,87%.

Εικόνα 2.2: Απασχόληση στο νομό Σερρών κατά τομέα παραγωγής. (Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.)

Συνοψίζοντας, επισημαίνουμε τη φθίνουσα πορεία της απασχόλησης στον πρωτογενή και το δευτερογενή τομέα αλλά και τη στροφή των απασχολούμε-

νων προς τα επαγγέλματα του τριτογενή τομέα της παραγωγής που αποτελεί πλέον τον ισχυρότερο τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο νομό. Το έτος 2001 ο πρωτογενής τομέας παύει να αποτελεί την κυρίαρχη εστία απασχόλησης του σερραϊκού πληθυσμού. Ωστόσο, το φαινόμενο αυτό, όπως θα φανεί από τα στοιχεία του επόμενου πίνακα, παρατηρείται στις περισσότερες ελληνικές περιφέρειες.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο αριθμός των απασχολούμενων ανά ομάδα κλάδου οικονομικής δραστηριότητας και φύλο, για τα έτη 1991 και 2001 στο νομό Σερρών και στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 2.11: Απασχόληση στο νομό Σερρών και στο σύνολο της Χώρας ανά ομάδα κλάδου οικονομικής δραστηριότητας.

Ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	Νομός Σερρών		Σύνολο Χώρας	
	1991	2001	1991	2001
	Σύνολο Άρρενες Θήλειες	Σύνολο Άρρενες Θήλειες	Σύνολο Άρρενες Θήλειες	Σύνολο Άρρενες Θήλειες
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, Αλιεία	Σ=31.458 A=20.784 Θ=10.674	Σ=23.722 A= 13.586 Θ= 10.136	Σ=668.766 A=492.723 Θ=176.043	Σ=591.666 A=357.896 Θ=233.770
Ορυχεία, λατομεία	Σ=138 A=125 Θ=13	Σ=96 A=88 Θ=08	Σ=15.283 A=14.103 Θ=1.180	Σ=11.346 A=10.504 Θ=842
Μεταποιητικές βιομηχανίες	Σ=10.048 A=5.855 Θ=4.193	Σ=6.268 A= 4314 Θ= 1954	Σ=523.120 A=349.998 Θ=173.122	Σ= 492.911 A= 349.446 Θ= 143.465

(συνεχίζεται)

Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, νερού	Σ=217 A=203 Θ=14	Σ=33.357 A=28.634 Θ=4.723	Σ= 37.236 A= 30.405 Θ= 6.831	Σ=321 A=275 Θ=46
Κατασκευές	Σ=4.267 A=4.229 Θ=38	Σ=4.055 A= 3.941 Θ=114	Σ=281.186 A=277.892 Θ=3.294	Σ= 350.696 A= 339.675 Θ= 11.021
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευές, Ξενοδοχεία και εστιατόρια	Σ=10.301 A=7.443 Θ=2.858	Σ=10.882 A=7.117 Θ=3.765	Σ=651.370 A=444.368 Θ=207.002	Σ=839.777 A=509.357 Θ=330.420
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	Σ=2.497 A=2.365 Θ=132	Σ=2.240 A= 2.069 Θ=171	Σ=243.536 A=216.897 Θ=26.639	Σ= 267.847 A= 223.916 Θ= 43.931
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	Σ=706 A=447 Θ=259	Σ=828 A=417 Θ=411	Σ=73.829 A=42.959 Θ=30.870	Σ= 105.915 A= 53.882 Θ= 52.033
Λοιπές υπηρεσίες (Υγεία, εκπαίδευση, Δημόσια διοίκησης κτλ.)	Σ=12.183 A=6.855 Θ=5.328	Σ=13.992 A=7.177 Θ=6.815	Σ=743.355 A=403.839 Θ=339.516	Σ=1.188.295 A=576.849 Θ=611.446
Δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	Σ=1.232 A=844 Θ=388	Σ=2.777 A=1.904 Θ=873	Σ=206.633 A=135.683 Θ=70.950	Σ= 216.402 A= 145.091 Θ= 71.311

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Έρευνα εργατικού δυναμικού 1991, 2001

Αντιπαραβάλλοντας την εικόνα που παρουσιάζει η εξέλιξη της απασχόλησης στο νομό Σερρών τη δεκαετία 1991 – 2001 με την αντίστοιχη στο σύνολο της επικράτειας, προκύπτουν αρκετές ομοιότητες. Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα γίνεται σαφές πως ο παραμερισμός των παραδοσιακών κλάδων του πρωτογενή τομέα της παραγωγής, (γεωργία, αλιεία κτλ), και η παράλληλη ισχυροποίηση των κλάδων του τριτογενή τομέα, (δημόσιες υπηρεσίες, εμπόριο

κτλ), είναι φαινόμενο το οποίο λαμβάνει χώρα σε εθνική κλίμακα. Είναι η γενικότερη τάση στην οικονομική δραστηριότητα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας.

Σε ό,τι αφορά τους βασικούς κλάδους του δευτερογενή τομέα της παραγωγής, η αποδυνάμωση της απασχόλησης στη βιομηχανία δείχνει πως αποτελεί και αυτή με τη σειρά της ένα μείζον εθνικό ζήτημα συνυφασμένο με αυτό της γενικότερης αποβιομηχάνισης που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

2.3.3 Επίπεδο Εκπαίδευσης

Ο ανθρώπινος παράγοντας αποτελεί σημαντική παράμετρο κατά τη διαδικασία μελέτης ενός επενδυτικού σχεδίου. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία μιας παραγωγικής ή εμπορικής μονάδας, χρειάζεται προηγουμένως μία σε βάθος ανάλυση των αναγκών της μονάδας αυτής σε ανθρώπινους πόρους. Οι ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού μιας μονάδας είναι αυτές που σε τελική ανάλυση καθορίζουν την επιτυχία ή την αποτυχία μιας επένδυσης.

Η ύπαρξη εργατικού δυναμικού σε μία υποψήφια περιοχή εγκατάστασης της υπό εξέταση επιχειρηματικής μονάδας, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ποιοτικούς παράγοντες επιλογής του τόπου εγκατάστασης⁶. Πρόσθετα, η ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε μία περιοχή είναι

⁶ Σ. Καρβούνης 2000

δυνατό να λειτουργήσει ως πόλος έλξης σύγχρονων και τεχνολογικά καινοτόμων επιχειρήσεων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη των δυνατοτήτων του εργατικού δυναμικού στο νομό Σερρών όπως καταγράφηκε στην έρευνα εργατικού δυναμικού της Ε.Σ.Υ.Ε. για την περίοδο 1991 – 2001.

Πίνακας 2.12: Επίπεδο εκπαίδευσης στο νομό Σερρών κατά τις απογραφές 1991, 2001.

Επίπεδο Εκπαίδευσης	1991		2001	
	Αριθμός Κατοίκων	Ποσοστό στο συνολικό πληθυσμό	Αριθμός Κατοίκων	Ποσοστό στο συνολικό πληθυσμό
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακό	161	0,09%	375	0,19%
Α.Ε.Ι.	6.516	3,79%	9.412	4,68%
Τ.Ε.Ι., Κ.Α.Τ.Ε., Κ.Α.Τ.Ε.Ε.	1.793	1,04%	4.572	2,28%
Ανώτερες σχολές	315	0,18%	3.192	1,59%
Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	20.633	12,01%	33.619	16,73%
Τελειόφοιτοι Γ' τάξης Γυμνασίου	15.927	9,27%	19.133	9,52%
Απόφοιτοι Στοιχειώδους εκπαίδευσης	75.505	43,94%	69.678	34,68%
Δεν τέλειωσαν Στοιχειώδη Εκπαίδευση	29.936	17,42%	23.785	11,84%
Αγράμματοι	17.625	10,26%	9.422	4,69%
Σύνολο Νομού	171.829	100%	200.916	100%

Πηγή: ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. και Ε.Σ.Υ.Ε. Έρευνα εργατικού δυναμικού 2001

Βασικό συμπέρασμα της παραπάνω ανάπτυξης των στοιχείων που αφορούν την εξέλιξη της εκπαίδευσης στο νομό Σερρών, είναι η ραγδαία βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων του νομού. Χαρακτηριστικό είναι πως το έτος 1991 δεν υπήρχε ούτε ένας κάτοχος διδακτορικού τίτλου ενώ το 2001 υπάρχουν στις Σέρρες 112 διδάκτορες. Έκδηλη είναι η προτίμηση των νέων του νομού για σπουδές σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης δημόσια και ιδιωτικά, ενώ μείωση παρατηρείται στις τρεις τελευταίες κατηγορίες του πίνακα 2.12, καθώς οι κάτοικοι με στοιχειώδεις ή καθόλου γραμματικές γνώσεις έχουν περιοριστεί τόσο σε απόλυτο αριθμό όσο και σε ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού του νομού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82
2. Δεδουσόπουλος Αποστόλης, Οικονομική της Εργασίας, Εκδόσεις «Ο Πολίτης», Αθήνα 1995, σελ 186-195
3. Καρβούνης Σωτήρης, Οικονομοτεχνικές Μελέτες, Μεθοδολογία – Τεχνικές – Θεωρία, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2000, σελ. 513-548

Β. Αρθρογραφία

4. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001
5. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Ο νομός Σερρών», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001

Γ. Λοιπές Πηγές

6. Βάση Δεδομένων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε) για τα έτη 1991 έως 2001
7. Βάση Δεδομένων των εκδόσεων Allmedia για τους νομούς της χώρας για το έτος 2001

Δ. Σχετικοί Διαδικτυακοί Τόποι

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών www.aneser.gr
2. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας www.statistics.gr
3. Εκδόσεις Allmedia www.economics.gr

Κεφάλαιο 3^ο

«Εισαγωγές & Εξαγωγές»

3.1 Το Ισοζύγιο πληρωμών της Ελλάδας

Οι εισαγωγές αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων για επένδυση ή μεταβαστικές πληρωμές, μαζί με τις αντίστοιχες εξαγωγές, συνθέτουν το ισοζύγιο πληρωμών μιας χώρας. Το ισοζύγιο πληρωμών αποτελείται από το εμπορικό ισοζύγιο που αφορά συναλλαγές αγαθών, το ισοζύγιο άδηλων πόρων που αφορά συναλλαγές σε επίπεδο υπηρεσιών και το ισοζύγιο των προς επένδυση ή πληρωμές, κεφαλαίων. Το ισοζύγιο πληρωμών είναι θετικό όταν οι εισαγωγές ξεπερνούν σε μέγεθος τις εξαγωγές, με αποτέλεσμα να υπάρχουν λιγότερες εγχώριες ανάγκες για ξένο συνάλλαγμα⁷.

Η ενίσχυση της ελληνικής εγχώριας αγοράς με τη διεύρυνση των εξαγωγών και την ταυτόχρονη υποκατάσταση των εισαγόμενων προϊόντων, πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο του κρατικού σχεδιασμού διότι με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί ο ελληνικός πλούτος και θα βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της χώρας.

Το εμπορικό ισοζύγιο της ελληνικής οικονομίας παραμένει εδώ και πολλά χρόνια αρνητικό, με το προβάδισμα να ανήκει στις εισαγωγές προϊόντων από

⁷ Πετράκη-Κώττη, 1996

διάφορες χώρες της υφηλίου. Σύμφωνα με την έκθεση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδας για το έτος 2002, οι εισαγωγές προϊόντων από άλλες χώρες κυμάνθηκαν περίπου σε επίπεδο τριπλάσιο των αντίστοιχων ελληνικών εξαγωγών. Επιπλέον, στην ίδια έκθεση αναφέρεται πως το 30% περίπου των προϊόντων που εξάγει η Ελλάδα, είναι αγροτικά προϊόντα καταδεικνύοντας την εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από την εξαγωγή των προϊόντων αυτών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν την εξέλιξη του εμπορικού ισοζυγίου της ελληνικής οικονομίας έως και το έτος 2002. Τα στοιχεία προέρχονται από την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας για τα έτη 2000 - 2002.

Πίνακας 3.1: Το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας την πενταετία 1998-2002.

Έτος	1998	1999	2000	2001	2002
Εισαγωγές (σε εκατομμύρια €)	20.746,3	24.919	33.026,1	33.156,3	33.142,3
Εξαγωγές (σε εκατομμύρια €)	5.922,9	8.030,3	11.098,6	11.545,4	10.433,6
Εμπορικό Ισοζύγιο (σε εκατομμύρια €)	-14.823,4	-16.888,7	-21.927,5	-21.610,9	-22.708,7

Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις της Ελληνικής Κεντρικής Τράπεζας και για το έτος 2003, καθώς αναμένεται να επηρεαστούν αρνητικά οι εξαγωγές

προϊόντων από τη σχετική ενίσχυση της ισοτιμίας ευρώ – δολαρίου, που καθιστά τις χώρες της ζώνης του ευρώ ακριβότερους προμηθευτές.

3.2 Εισαγωγές

Από τη μελέτη των εισαγωγών μιας χώρας, μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τις ευκαιρίες που υπάρχουν για επενδύσεις σε μονάδες που στόχο θα έχουν την υποκατάσταση των εισαγωγών αυτών. Κρίσιμο μέγεθος σε αυτή την ανάλυση είναι οι εγχώριοι πόροι της υπό μελέτη χώρας ή γεωγραφικής περιοχής.

Σκόπιμο θα ήταν στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι οι εισαγωγές προϊόντων που πραγματοποιεί η Ελλάδα είναι ελεύθερες με την έννοια ότι δεν υπάρχει κρατικός περιορισμός στις ποσότητες πρώτων υλών ή εμπορευμάτων που οι διάφορες επιχειρήσεις επιλέγουν να προμηθεύονται από το εξωτερικό. Τα στοιχεία για τις ποσότητες και την αξία των εισαγόμενων προϊόντων συλλέγονται στα διάφορα τελωνεία της χώρας. Προκύπτει επομένως το συμπέρασμα πως υπάρχουν ευκαιρίες να καλυφθούν οι διάφορες εισαγωγές από την εγχώρια παραγωγή καθώς τις εισαγωγές αυτές δεν τις έχει απαραίτητα επιβάλει η έλλειψη τοπικών ελληνικών πόρων.

Ο νομός Σερρών είναι ένας κατεξοχήν αγροτικός νομός. Τα αγροτικά προϊόντα χαρακτηρίζονται από ελαστικότητα ζήτησης ως προς την τιμή που τείνει στο άπειρο και με την έννοια αυτή, οι τιμές των εγχώριων αγροτικών προϊόντων

μπορούν να συμπιεστούν από ανταγωνιστικά αγροτικά προϊόντα άλλων χωρών. Στον ημερήσιο σερραϊκό τύπο, αλλά και σε στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από ενδεικτική έρευνα πεδίου στο νομό, αναδεικνύονται τα παράπονα των Σερραίων αγροτών ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές ρυζιού και πατάτας, εισαγωγές που από τη μια έχουν περιορίσει τα κέρδη τους και από την άλλη έχουν αφήσει αδιάθετες σημαντικές ποσότητες της εγχώριας παραγωγής των προϊόντων αυτών. Διαμαρτυρίες καταγράφονται και ως προς το γεγονός της λαθραίας εισαγωγής αμνοεριφίων, ωστόσο τα ζητήματα αυτά άπτονται της κατάλληλης αστυνόμευσης της διακίνησης εμπορευμάτων προς και από τη χώρα.

Εισαγωγές είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν και λόγω εποχικών αναγκών, όταν η εγχώρια παραγωγή δεν μπορεί επακριβώς να καλύψει τη ζητούμενη ποσότητα από τις παραγωγικές μονάδες. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο διευθυντής του εργοστασίου της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης στις Σέρρες, Πασχάλης Φλαμούρης, οι φυτείες ζαχαρότευτλων σε ολόκληρη την Ελλάδα είναι ικανές να παράγουν ζάχαρη που θα καλύψει την εγχώρια ζήτηση. Όταν οι κλιματολογικές συνθήκες το επιτρέπουν, η παραγωγή τεύτλων επαρκεί όχι μόνο για την κάλυψη των εγχώριων αναγκών αλλά και για τη δημιουργία πλεονάσματος ζάχαρης το οποίο στη συνέχεια διοχετεύεται σε αλλοδαπές αγορές. Ωστόσο, υπάρχουν χρονιές όπου ακριβώς λόγω των κλιματολογικών συνθηκών υπάρχει έλλειψη ζαχαρότευτλων με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται εισαγωγές ζάχαρης από άλλες χώρες.

Στο παράρτημα της παρούσας εργασίας, δίνεται η αναλυτική κατάσταση

των εισαγωγών της Ελλάδας, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται με βάση το σύστημα της Τυποποιημένης Ταξινόμησης του Διεθνούς Εμπορίου (Τ.Τ.Δ.Ε.) σε 261 κατηγορίες προϊόντων βάσει τριψήφιου κωδικού ταξινόμησης. Πρόσθετα, στην επόμενη ενότητα γίνεται λόγος για τις εξαγωγές του νομού Σερρών, οπότε καθίσταται δυνατή μία πρώτη σύγκριση ανάμεσα στις επιλογές της χώρας για εισαγωγές προϊόντων και στην παραγωγική δυναμική του νομού.

Στα πλαίσια αυτής της προσέγγισης, παρατίθεται στη συνέχεια ένας υποπίνακας του πίνακα 5 του παραρτήματος, όπου στο πρώτο σκέλος του καταγράφονται τα αγροτικά προϊόντα τα οποία καλλιεργούνται στις Σέρρες εισάγονται όμως και από το εξωτερικό, ενώ στο δεύτερο σκέλος του, παρουσιάζονται διάφορα εισαγόμενα στην Ελλάδα προϊόντα, για τα οποία όμως παρατηρείται εξαγωγική δραστηριότητα στο νομό. Όλα τα στοιχεία που αφορούν τις εισαγωγές της Ελλάδας προέρχονται από το Κέντρο Εξαγωγικών και Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) που αποτελεί το επίσημο σωματείο όλων των εξαγωγικών επιχειρήσεων της χώρας.

Πίνακας 3.2: Βασικές εισαγωγές της χώρας σε προϊόντα τα οποία καλλιεργούνται ή παράγονται και στο νομό Σερρών.

Κωδ. ΤΤΔΕ	Εισαγόμενα Αγροτικά Προϊόντα που καλλιεργούνται και στο νομό Σερρών	Κωδ. ΤΤΔΕ	Εισαγόμενα προϊόντα για τα οποία υπάρχει εξαγωγική δραστηριότητα στο νομό Σερρών
263	Βαμβάκι	061	Ζάχαρη
022	Γάλα	211	Ακατέργαστα δέρματα
011	Κρέατα βοοειδών	821	Έπιπλα

(συνεχίζεται)

042	Ρύζι	641	Χαρτί και χαρτόνι
025	Αυγά	776	Ηλεκτρολογικό υλικό
056	Λαχανικά	851	Υποδήματα
121	Καπνά	533	Χρώματα
247	Ξυλεία	-	-
012	Νωπά κρέατα εκτός βοοειδών	-	-

Όπως θα μας δοθεί η ευκαιρία να διαπιστώσουμε στο επόμενο κεφάλαιο, πολλά από τα αγροτικά προϊόντα που εισάγονται στην Ελλάδα, καλλιεργούνται εντατικά στο νομό Σερρών, κατατάσσοντας μάλιστα το νομό στις πρώτες θέσεις στην παραγωγή των προϊόντων αυτών στη χώρα.

Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται οι εξαγωγές του νομού Σερρών που αφορούν διάφορα προϊόντα δευτερογενούς παραγωγής. Αντιπαραβάλλοντας τα στοιχεία της επόμενης ενότητας με τα στοιχεία και του δεύτερου σκέλους του πίνακα 3.2, προκύπτει το συμπέρασμα πως για πολλά από τα προϊόντα που εξάγουν οι Σερραϊκές επιχειρήσεις πραγματοποιούνται αντίστοιχες εισαγωγές.

3.3 Εξαγωγές

Οι εξαγωγές αποτελούν για μια επιχείρηση ένα πολύ σημαντικό παράγοντα αύξησης των πωλήσεών της. Ειδικά για μία υπό μελέτη επενδυτική δραστηριότητα, σκόπιμο θα ήταν να μελετηθεί διεξοδικά η δυνατότητα για

πραγματοποίηση εξαγωγών των παραγόμενων προϊόντων σε άλλες χώρες και αυτό διότι οι πωλήσεις από εξαγωγές καθορίζουν τη δυναμικότητα της μονάδας και μία πιθανή επέκταση της δυναμικότητας της μονάδας θα σήμαινε για την τελευταία μεγαλύτερες αγορές και περισσότερα κέρδη. Ασφαλώς, οι υπολογισμοί σε ό,τι αφορά τις δυνατότητες μιας επιχείρησης να εξάγει προϊόντα χρειάζεται να είναι συντηρητικοί⁸.

Η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί τον πυρήνα των εξαγωγών της Βορείου Ελλάδος. Σύμφωνα μάλιστα με έρευνα του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (Σ.Ε.Β.Ε.), ο νομός Θεσσαλονίκης αποτελεί για όλη την Ελλάδα, κυρίαρχη εξαγωγική δύναμη. Το δείγμα που συγκέντρωσε και επεξεργάστηκε ο Σ.Ε.Β.Ε. αποτελούταν από επιχειρήσεις της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας και τη Θράκης. Σύμφωνα με την έρευνα, οι επιχειρήσεις αυτές είναι υπεύθυνες για το 50% περίπου των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδας κατά την περίοδο 2000 – 2001 και συνεισφέρουν θετικά στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας.

Ωστόσο, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, ο νομός Σερρών, μαζί με τους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης, Ημαθίας, Καβάλας και Πιερίας, παρουσίασε μείωση στο πλήθος των εξαγωγίμων προϊόντων του κατά την περίοδο 1995 – 2000. Χώρες υποδοχής των προϊόντων της Βορείου Ελλάδος είναι κυρίως η Γερμανία και η ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Ο νομός Σερρών εξάγει τα προϊόντα του κυρίως σε Βαλκανικές χώρες όπως στη Βουλγαρία, στην Αλβανία και στη F.Y.R.O.M., αλλά και σε πιο μακρινές όπως στη Σαουδική Αραβία και στο Λίβανο.

⁸ Σ. Καρβούνης 2000

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά τα βασικά εξαγωγικά προϊόντα του νομού, καθώς και οι κύριες χώρες υποδοχής κάθε είδους προϊόντων. Τα στοιχεία προέρχονται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών, (Ε.Β.Ε.Σ.) και αφορούν δεδομένα έως τον Ιούλιο του 2003.

Πίνακας 3.3: Σημαντικές εξαγωγές νομού Σερρών ανά προϊόν και χώρα προορισμού.

Προϊόν	Χώρα προορισμού
Βαμβάκι	Ινδία, Τυνησία, Ρουμανία, Ουγγαρία
Τοματοπολτός	Ουγγαρία, Ρουμανία, Σερβία
Ζάχαρη	Αλβανία, F.Y.R.O.M.
Ελιές	Ρωσία
Ακατέργαστα Δέρματα	Τουρκία
Παγωτά	Αλβανία, Βουλγαρία
Διάφορα προϊόντα γάλακτος	Αλβανία, F.Y.R.O.M., Βουλγαρία
Ταπέτα αυτοκινήτων	Λίβανος
Έπιπλα / καθίσματα	Σαουδική Αραβία, Τυνησία
Χαρτικά	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
Ηλεκτρολογικό υλικό (λάμπες, φωτιστικά)	Λίβανος

Σε μεγαλύτερες ποσότητες ο νομός εξάγει διαδοχικά, βαμβάκι, τοματοπολτό και ζάχαρη. Οι υπόλοιπες εξαγωγές αφορούν λιγότερο σημαντικές ποσότητες. Αξίζει να σημειωθεί πως η μέγιστη ποσότητα βαμβακιού προορίζεται για την αγορά της Ινδίας.

Σε μικρότερες ποσότητες και ενδεχομένως σε αραιά κάθε φορά χρονικά δια-

στήματα, υπάρχουν στο νομό επιχειρήσεις που εξαγουν προϊόντα όπως υποδήματα, ενδύματα, χρώματα και βαφές, πλακίδια και κοσμήματα.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι σημαντικότερες εξαγωγικές επιχειρήσεις του νομού Σερρών, όπως καταγράφονται στα μητρώα του Ε.Β.Ε.Σ. μέχρι τον Ιούλιο του 2003, ανά εξαγωγικό προϊόν.

Πίνακας 3.4: Σημαντικές εξαγωγικές επιχειρήσεις του νομού Σερρών.

Προϊόν	
Εξαγωγική Επιχείρηση	Διεύθυνση – Τόπος Εγκατάστασης
1. Βαμβάκι	
ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΗΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Α.Ε.	Δήμος Ηράκλειας
ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΥΝ.ΠΕ.	Δήμος Σερρών, (Εμ. Ανδρόνικου 45)
ΣΙΑΡΚΟΣ Α.Ε.	Δήμος Ηράκλειας
ΕΛ. Δ. ΜΟΥΖΑΚΗΣ Α.Ε.Β.Ε.	Δήμος Νέας Ζίχνης, (Κοινότητα Γαζώρου)
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ Α.Ε.	Δήμος Κορμίστας
Α. ΖΑΧΑΡΑΚΗ & ΣΙΑ Ο.Ε.	Δήμος Σερρών
2. Τοματοπολτός	
ΣΕΡ.ΚΟ. Α.Ε. (Σερραϊκή Κονσερβοποιία)	Δήμος Σερρών
ΣΕ.ΚΟ.ΒΙ. Ε.Π.Ε. (Συνεταιριστική Σερραϊκή Κονσερβοποιητική Βιομηχανία)	Δήμος Σκουτάρεως
MARGO Ε.Π.Ε.	Δήμος Σερρών, (Τσαλοπούλου 3)
3. Ζάχαρη	
Ε.Β.Ζ. Α.Ε. (Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης)	Δήμος Λευκώνα

(συνεχίζεται)

4. Ελιές	
ΗΛ. ΤΟΤΣΗΣ	Δήμος Σερρών
ΛΑΤΡΟΒΑΛΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	3 ^ο χλμ Σερρών – Νιγρίτας
ΠΑΝ. ΗΛΙΑΔΗΣ	Δήμος Σιδηροκάστρου
Β. ΣΙΩΤΗΣ	Δήμος Σκοτούσσης, (Κοινότητα Γεφυρουδίου)
5. Ακατέργαστα Δέρματα	
Γ. ΜΠΙΤΖΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	Δήμος Σερρών, (Ανδ. Δημητρίου 10)
ΖΩΕΜΠΟΡΙΚΗ Ο.Ε	Δήμος Σερρών, (Παύλου Μελά 2)
ΔΕΡΜΑΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΦΑΡΔΕΛΛΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	Δήμος Ηράκλειας
ΕΜ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	1 ^ο χλμ Σερρών - Νεοχωρίου
6. Παγωτά και λοιπά Γαλακτοκομικά Προϊόντα	
ΚΡΙ – ΚΡΙ Α.Ε.	3 ^ο χλμ Σερρών - Δράμας
7. Ταπέτα Αυτοκινήτων	
ΕΛ.ΜΑ Α.Ε. (Ελαστικά Μακεδονίας)	Δήμος Λευκώνα, (ΒΙ.ΠΕ.)
ΑΥΤΟΦΟΔΕΡΕ Ε.Π.Ε.	7 ^ο χλμ Σερρών - Νιγρίτας
8. Έπιπλα	
ΔΡΟΜΕΑΣ Α.Ε.	Δήμος Λευκώνα, (ΒΙ.ΠΕ.)
ΑΦΟΙ ΖΑΧΑΡΑΚΗ Ο.Ε., «ATRIUM»	Δήμος Σερρών, (Ηλιουπόλεως 8)
Χ. ΤΣΕΛΕΜΠΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	Δήμος Νέας Ζίχνης, (Κοινότητα Γαζώρου)
ΥΙΟΙ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Ο.Ε.	Δήμος Σερρών, (Κομνηνών 14)
ΑΦΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ Ο.Ε	Δήμος Λευκώνα, (ΒΙ.ΠΕ.)
9. Χαρτικά	
Ι. ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΗΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε.	Δήμος Σιδηροκάστρου
Β. ΛΟΥΛΗΣ MULTIBAGS	Δήμος Σερρών, (Ιωνος Δραγούμη 18)

(συνεχίζεται)

ΤΥΠΟΠΛΑΣΤΙΚΗ – ΧΑΡΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΕΡΡΩΝ Α.Β.Ε.Ε.	Δήμος Λευκώνα, (ΒΙ.ΠΕ.)
10. Ηλεκτρολογικό Υλικό	
Ι. ΖΙΩΓΑΣ «ΖΕΥΣ»	Δήμος Σερρών, (Εδέσσης 3)
ΑΦΟΙ ΖΑΧΑΡΑΚΗ Ο.Ε., «ATRIUM»	Δήμος Σερρών, (Ηλιουπόλεως 8)
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ Α.Ε.Β.Ε, «ΑCΑ»	Δήμος Λευκώνα, (ΒΙ.ΠΕ.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Καρβούνης Σωτήρης, Οικονομοτεχνικές Μελέτες, Μεθοδολογία – Τεχνικές – Θεωρία, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2000, σελ. 265-270
2. Πετράκη – Κώπτη Αθηνά, Σύγχρονη Μακροοικονομική Θεωρία & Πολιτική, Εκδόσεις Κ. & Π. Σμπίλιας, «Το Οικονομικό», Αθήνα 1996, σελ. 440-451

Β. Αρθρογραφία

3. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Η πτωτική πορεία των εξαγωγών συνεχίστηκε και το 2002», Επισημάνσεις Ν° 15, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Μάιος 2003, σελ 1-4.
4. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Η εξάρτηση της Ελλάδας από τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο», Επισημάνσεις Ν° 12, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Δεκέμβριος 2002, σελ 1-6.
5. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Το ισοζύγιο των αγροτικών προϊόντων», Επισημάνσεις Ν° 2, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Ιανουάριος 2002, σελ 1-3.

Γ. Λοιπές Πηγές

6. Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για τα έτη 2000, 2001, 2002.
7. Μητρώο επιχειρήσεων Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Ε.Β.Ε.Σ.).
8. Βάση Δεδομένων για εισαγωγές και εξαγωγές του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.).
9. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ανάπτυξης των Εξαγωγών της Ελλάδας 12 με 14/12/2001.
10. Συνέντευξη του Διευθυντή του εργοστασίου ζάχαρης της Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης (Ε.Β.Ζ.), στην εφημερίδα του 6^{ου} γυμνασίου Σερρών, Νοέμβριος 1997.

Δ. Σχετικοί Διαδικτυακοί Τόποι

1. Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Σερρών www.eves.gr
2. Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων www.pse.gr
3. Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος www.seve.gr
4. Τράπεζα της Ελλάδος www.bankofgreece.gr

Κεφάλαιο 4^ο

«Τοπικοί πόροι και Παραγωγή στο νομό Σερρών »

4.1 Γενικά στοιχεία για την παραγωγή στο νομό Σερρών

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, ο νομός Σερρών είναι ένας νομός κατεχοχίν γεωργικός. Διαθέτει μια εύφορη και πλούσια σε παραγωγή αγροτικών προϊόντων πεδιάδα, ενώ παράλληλα είναι ένας από τους βασικότερους προμηθευτές βοοειδών ολόκληρης της επικράτειας.

Το γεωργικό αυτό προφίλ του νομού, έρχεται να επιβεβαιώσει και το γεγονός ότι οι περισσότερες μεταποιητικές επιχειρήσεις του νομού ασχολούνται, όπως άλλωστε θα έχουμε την ευκαιρία να δούμε αναλυτικότερα στο επόμενο κεφάλαιο, με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.

Το έτος 1998 στο νομό Σερρών παράχθηκε το 1,3% του συνολικού Α.Ε.Π. της χώρας, κατατάσσοντας τον στην 16^η θέση της σχετικής κλίμακας συμμετοχής, ανάμεσα στους 52 νομούς της χώρας⁹.

Η κατάταξη του νομού Σερρών σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς της περιφέρειας, ως προς αυτό το κριτήριο παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί. Η κατάταξη αφορά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 1998.

⁹ Οι νομοί της Ελλάδας 2001

Πίνακας 4.1: Η συμμετοχή των 7 νομών στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας. Έτος 1998

Νομός	Συμμετοχή στο συνολικό Α.Ε.Π. της χώρας (%)	Κατάταξη ανάμεσα στους 52 νομούς της χώρας
Ημαθίας	1,2%	18 ^{ος}
Θεσσαλονίκης	11,4%	2 ^{ος}
Κιλκίς	0,8%	32 ^{ος}
Πέλλας	1,0%	24 ^{ος}
Πιερίας	0,8%	31 ^{ος}
Σερρών	1,3%	16^{ος}
Χαλκιδικής	1,0%	25 ^{ος}

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές, ότι ο νομός Σερρών έχει μία καλή θέση σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή του στη διαμόρφωση του συνολικού Α.Ε.Π. της χώρας, καθώς είναι ο δεύτερος σε συμμετοχή νομός της Κεντρικής Μακεδονίας. Από τα στοιχεία αυτά καταδεικνύεται επίσης, η συντριπτική διαφορά που χωρίζει το νομό Θεσσαλονίκης από τους υπόλοιπους νομούς της περιφέρειας.

Σύμφωνα με στοιχεία για το 1998, στο νομό Σερρών παράγεται το 3,8% του γεωργικού προϊόντος της χώρας. Το γεγονός αυτό, κατατάσσει το νομό στην τέταρτη θέση της σχετικής κλίμακας συμμετοχής.

Στις τρεις πρώτες θέσεις αυτής της κατάταξης βρίσκονται διαδοχικά, ο νομός Λάρισας με συμμετοχή 6% και ακολουθούν οι νομοί Θεσσαλονίκης και Έβρου με ποσοστό ίσο περίπου με 4%.

Στον πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε αυτή ακριβώς τη διάρθρωση του Α.Ε.Π. του νομού ανά τομέα παραγωγής για τα έτη 1997 και 1998.

Πίνακας 4.2: Η διάρθρωση του Α.Ε.Π. στο νομό Σερρών

Προϊόν - εισόδημα	Έτος	1997	1998
Α.Ε.Π. ΝΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ σε €		1.255.718.269	1.338.306.676
Γεωργία % Α.Ε.Π.		26%	25%
Βιομηχανία % Α.Ε.Π.		11,5%	12,4%
Υπηρεσίες % Α.Ε.Π.		62,5%	62,6%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. και Νομοί της Ελλάδας 2001

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει η σημαντική συμβολή του πρωτογενή τομέα της παραγωγής στη διαμόρφωση του μεγέθους του Α.Ε.Π. αλλά και η παράλληλη διαχρονική του υποβάθμιση. Ταυτόχρονα, επιβεβαιώνονται οι ανησυχίες των τοπικών παραγόντων για τη στασιμότητα του δευτερογενή τομέα. Σε πολύ καλά επίπεδα, καθ' όλη τη διάρκεια της υπό μελέτη περιόδου, διατηρείται η συμβολή στο Α.Ε.Π. των Σερρών, του τριτογενή τομέα της παραγωγής.

Επιπλέον, το έτος 2001, στο νομό Σερρών παράχθηκε το 7,24% του συνολικού Α.Ε.Π. της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας. Αυτό φαίνεται και στον πίνα-

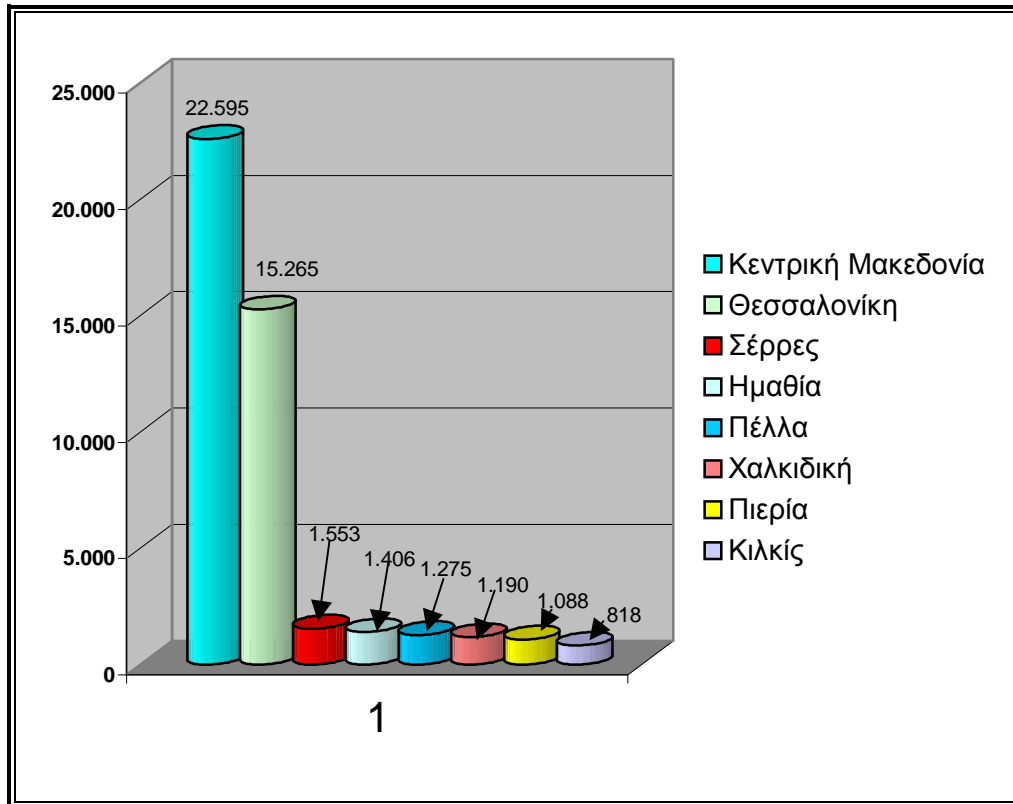
κα 4.3. Τα στοιχεία του πίνακα προέρχονται από τους περιφερειακούς λογαριασμούς της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για τα έτη 1995 – 2001.

Πίνακας 4.3: Συμμετοχή του νομού Σερρών στο Α.Ε.Π. της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας.

Έτος	Α.Ε.Π. σε € Νομού Σερρών (τρέχουσες τιμές)	Α.Ε.Π. σε € Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	Ποσοστό
1997	1.255.718.269	17.177.807.777	7,31%
1998	1.338.306.676	18.488.246.515	7,24%
1999	1.400.000.000	19.421.000.000	7,21%
2000	1.461.000.000	21.056.000.000	6,93%
2001	1.553.000.000	22.595.000.000	6,87%

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι τα τελευταία χρόνια ο νομός Σερρών παρουσιάζει κάμψη στο ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό Α.Ε.Π. που παράγεται στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Στην εικόνα που ακολουθεί φαίνεται ξεκάθαρα η τεράστια διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στη Θεσσαλονίκη και τους υπόλοιπους νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας ως προς το Α.Ε.Π. Στο νομό Θεσσαλονίκης αναλογεί το 67,56% του Α.Ε.Π. της Κεντρικής Μακεδονίας και στους υπόλοιπους έξι νομούς της περιφέρειας, αναλογεί μόλις το 32,44%.

Εικόνα 4.1: Το Α.Ε.Π. σε εκατομμύρια € στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για το έτος 2001

4.2 Γεωργία - Κτηνοτροφία

4.2.1 Απογραφή Γεωργίας & Γεωργικά Προϊόντα

Οι τέσσερις βασικές κατηγορίες Φυτικού Κεφαλαίου που αποτελούν για την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τη βάση ανάλυσης της αγροτικής - γεωργικής δυναμικής της χώρας, είναι οι αροτραίες καλλιέργειες, οι μόνιμες καλλιέργειες, οι καλλιέργειες οικογενειακών λαχανόκηπων και τα μόνιμα λιβάδια – βοσκότοποι. Οι κατηγορίες αυτές αποτελούν τη συνολική Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Γη (Χ.Γ.Γ.) που απασχολείται στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων.

Σημαντικό σημείο για την περαιτέρω ανάλυση των στατιστικών δεδομένων της περιόδου, είναι ο σαφής προσδιορισμός της έννοιας της « γεωργικής ή κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης». Με τον όρο αυτό, γίνεται αναφορά σε μία ενιαία μονάδα, η οποία μπορεί να βρίσκεται υπό τη διαχείριση ενός φυσικού ή ενός νομικού δημοσίου ή ιδιωτικού, προσώπου και απασχολείται στην παραγωγή είτε γεωργικών είτε κτηνοτροφικών προϊόντων.

Προκύπτει επομένως η διάκριση ανάμεσα σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Ωστόσο, σύμφωνα με την ανάλυση της Ε.Σ.Υ.Ε, υπάρχουν και μικτές εκμεταλλεύσεις που απασχολούνται τόσο με την παραγωγή γεωργικών όσο και με την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων. Εφόσον και στις δύο περιπτώσεις οι εκμεταλλεύσεις αυτές ξεπερνούν ένα συγκεκριμένο κατώτατο όριο δυναμικότητας, τότε αναφέρονται και στις δύο κατηγορίες.

Οι αροτραίες καλλιέργειες αποτελούν τη βασική επιλογή των αγροτών του νομού Σερρών. Με τον όρο «αροτραίες καλλιέργειες» αναφερόμαστε σε καλλιέργειες που υπόκεινται στο σύστημα της εναλλαγής, σε ετήσια συνήθως βάση, του υπό παραγωγή προϊόντος. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή με τον τεχνικό όρο «Αμειψισπορά». Στο καθεστώς αυτό της αμειψισποράς υπάγονται τα σιτηρά, τα βρώσιμα όσπρια, τα βιομηχανικά και τα κτηνοτροφικά φυτά.

Οι αροτραίες καλλιέργειες έρχονται σε αντιδιαστολή με τις μόνιμες καλλιέργειες οι οποίες απασχολούν τα εδάφη για πολλά έτη και αφορούν κυρίως δασοκομικά προϊόντα. Επίσης, διαφέρουν από τις εκμεταλλεύσεις οικογενειακών λαχανό-

κηπων ως προς τον προσανατολισμό των παραγόμενων προϊόντων. Οι οικογενειακοί λαχανόκηποι δεν έχουν στόχο την πώληση των προϊόντων αλλά την ιδιοκατανάλωση.

Πρόσθετα, τα τελευταία χρόνια στο νομό Σερρών, το ποσοστό της αγρανά-
παυσης, της περιόδου δηλαδή που απαιτείται να διατηρήσουν οι αγρότες τις
εκμεταλλεύσεις τους ακαλλιέργητες προκειμένου οι τελευταίες να ανακτήσουν
την παραγωγικότητά τους, δεν ξεπέρασε σε καμία περίπτωση το 5% της
συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται μέρος στοιχείων από την «Απο-
γραφή Γεωργίας και Κτηνοτροφίας» της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2000. Τα στοιχεία
αφορούν τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται στο νομό
ανά βασικό είδος καλλιέργειας, καθώς και τη συνολική έκταση σε στρέμματα
που οι εκμεταλλεύσεις αυτές καταλαμβάνουν. Παρατίθενται τα στοιχεία που
αφορούν το σύνολο της χώρας και τους επτά νομούς της περιφέρειας της
Κεντρικής Μακεδονίας.

Ως προς την ανάγνωση του πίνακα 4.4, παραθέτουμε το εξής παράδειγμα. Στο
νομό Σερρών, το έτος 2000, καταγράφηκαν 22.787 ξεχωριστές παραγωγικές
μονάδες, (απλοί αγρότες ή μεγαλύτεροι παραγωγοί), που ασχολούνται με την
παραγωγή γεωργικών προϊόντων. Από αυτές δραστηριοποιήθηκαν οι 22.536.
Οι «ενεργές» αυτές εκμεταλλεύσεις καταλαμβάνουν χώρο στο νομό ίσο με
1.451.025 στρέμματα. Με τις αροτραίες καλλιέργειες ασχολήθηκαν συνολικά
20.773 ξεχωριστοί παραγωγοί. Οι εκμεταλλεύσεις τους καταλαμβάνουν χώρο
στο νομό ίσο με 1.334.715 στρέμματα.

Πίνακας 4.4: Αριθμός εκμεταλλεύσεων & εκτάσεις αυτών κατά κατηγορία βασικών καλλιεργειών.

Χώρα, Περιφέρεια, Νομός	Συνολικός Αριθμός Εκμ/σεων	Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση		Αροτραίες Καλλιέργειες		Οικογενειακοί Λαχανόκηποι		Μόνιμες Καλλιέργειες		Μόνιμα λιβάδια Βοσκότοποι	
		Αριθμός Εκμ/σεων	Έκταση	Αριθμός Εκμ/σεων	Έκταση	Αριθμός Εκμ/σεων	Έκταση	Αριθμός Εκμ/σεων	Έκταση	Αριθμός Εκμ/σεων	Έκταση
Σύνολο Χώρας	814.349	808.602	35.790.843	430.305	19.656.682	202.682	107.469	594.159	9.966.464	79.476	6.060.228
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	116.856	115.421	6.351.989	86.796	5.297.082	22.782	7.391	58.988	866.213	793	181.303
Ν. Ημαθίας	17.447	17.215	536.869	8.527	313.640	3.429	1.170	13.276	213.461	21	8.598
Ν. Θεσσαλονίκης	21.060	20.606	1.295.686	18.464	1.254.414	3.081	1.043	5.441	35.502	55	4.728
Ν. Κιλκίς	11.355	11.243	1.061.208	10.669	990.379	3.006	993	1.474	16.740	172	53.096
Ν. Πέλλης	19.696	19.565	774.757	13.136	484.272	3.637	1.284	13.903	264.620	34	24.583
Ν. Πιερίας	11.590	11.507	456.014	9.183	407.486	2.995	801	6.475	47.697	3	30
Ν. Σερρών	22.787	22.536	1.451.025	20.773	1.334.715	6.005	1.815	7.492	52.031	171	62.464
Ν. Χαλκιδικής	12.874	12.702	772.913	6.015	511.492	612	269	10.880	233.348	337	27.804

Αναλύοντας τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα μπορούμε να επισημάνουμε τα ακόλουθα. Οι αροτραίες καλλιέργειες αποτελούν την κυρίαρχη μορφή καλλιέργειας σε ολόκληρη την Κεντρική Μακεδονία, με εξαίρεση τους νομούς Ημαθίας και Πέλλης, όπου παραδοσιακά παρατηρείται μία υπεροχή στην παραγωγή δασοκομικών προϊόντων. Στο νομό Σερρών, οι αροτραίες καλλιέργειες απασχολούν τους περισσότερους παραγωγούς και τα περισσότερα στρέμματα. Ακολουθούν διαδοχικά, οι παραγωγοί σε μόνιμες καλλιέργειες, οι παραγωγοί στους λαχανόκηπους και στα βοσκοτόπια. Αξίζει να σημειωθεί πως οι βοσκότοποι καταλαμβάνουν μετά τις αροτραίες καλλιέργειες, τη μεγαλύτερη έκταση σε στρέμματα στο νομό, μεγαλύτερη και από αυτή των μόνιμων καλλιεργειών.

Η ενότητα αυτή θα ολοκληρωθεί με μία αναλυτική αναφορά στις συγκεκριμένες επιδόσεις του νομού Σερρών στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων, όπως αυτές προκύπτουν από στοιχεία της ετήσιας γεωργικής έρευνας της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα βασικά αγροτικά προϊόντα που παράγει ο νομός καθώς και η θέση που κατέχει ο νομός στην παραγωγή των συγκεκριμένων προϊόντων ανάμεσα στους 52 νομούς της χώρας. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στο νομό που κατέχει τα πρωτεία ή αλλιώς το «συγκριτικό πλεονέκτημα» στην παραγωγή των προϊόντων αυτών¹⁰.

Πίνακας 4.5: Οι επιδόσεις του νομού Σερρών στην παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

Προϊόν (X)	Κατάταξη Ν. Σερρών στην παραγωγή του προϊόντος (X) ανάμεσα στους 52 και ποσοστό συμμετοχής (%)	Πρώτος σε παραγωγή του προϊόντος (X) νομός στην Ελλάδα και ποσοστό συμμετοχής (%)
Ρύζι	2 ^{ος} με ποσοστό 13%	Ν. Θεσσαλονίκης (60,8%)

(συνεχίζεται)

¹⁰ Οι νομοί της Ελλάδας 2001 και Γεωργική Έρευνα Ε.Σ.Υ.Ε 2001.

Βαμβάκι	3 ^{ος} με ποσοστό 10%	Ν. Λάρισας (18,3%)
Ζαχαρότευτλα	3 ^{ος} με ποσοστό 13%	Ν. Έβρου (20%)
Τομάτα	5 ^{ος} με ποσοστό 5,4%	Ν. Φθιώτιδας (11,5%)
Καπνιά	6 ^{ος} με ποσοστό 5,1%	Ν. Αιτωλοακαρνανίας (21%)
Σιτάρι	7 ^{ος} με ποσοστό 5,4%	Ν. Έβρου (13,18%)

Ως προς την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα παραθέτουμε το εξής παράδειγμα: Ο νομός Σερρών συμμετέχει με ποσοστό 13% στην παραγωγή ρυζιού σε ολόκληρη την Ελλάδα και καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στην κατάταξη αυτή. Ο πρώτος όμως νομός στην παραγωγή ρυζιού στην Ελλάδα είναι ο νομός Θεσσαλονίκης που συμμετέχει με ποσοστό 60,8% στο σύνολο.

Αναλυτικά η δυναμική του νομού Σερρών ως προς την παραγωγή γεωργικών προϊόντων, παρουσιάζεται στον πίνακα 4.6. Τα στοιχεία αντιστοιχούν στην Γεωργική έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001.

Πίνακας 4.6: Παραγωγή σε τόνους, αγροτικών προϊόντων σε Σέρρες, Σύνολο Ελλάδας και περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Κ.Μ.)

Προϊόν (X)	Παραγωγή του (X) στο νομό Σερρών, (κατάταξη στην Κ.Μ.)	Παραγωγή του (X) στο σύνολο της Επικράτειας	Πρώτος νομός στην παραγωγή του (X) στην περιφέρεια Κ.Μ., (παραγωγή)
1. Σιτηρά για καρπό			
Σιτάρι μαλακό	5.716, (5 ^{ος})	469.310	Θεσσαλονίκης, (39.750)
Σιτάρι σκληρό	107.511, (3 ^{ος})	1.615.090	Κιλκίς, (146.394)
Κριθάρι	5.937, (3 ^{ος})	274.141	Θεσσαλονίκης, (12.500)
Βρώμη	40, (6 ^{ος})	81.464	Χαλκιδικής, (3.698)

(συνεχίζεται)

Σίκαλη	400, (3 ^{ος})	33.136	Θεσσαλονίκης, (2.470)
Αραβόσιτος	161.020, (1 ^{ος})	2.034.766	Σερρών
Ρύζι	20.200, (2 ^{ος})	150.469	Θεσσαλονίκης, (91.500)
2. Βρώσιμα όσπρια			
Φασόλια	261, (1 ^{ος})	23.439	Σερρών
Κουκιά	-	4.007	Χαλκιδικής, (11)
Λαθούρια	-	275	-
Ρεβίθια	1, (6 ^{ος})	2.062	Θεσσαλονίκης, (90)
Μπιζέλια	-	391	Κιλκίς, (7)
Φακή	-	1.020	Θεσσαλονίκης, (17)
3. Βιομηχανικά φυτά			
Καπνός	7.019, (3 ^{ος})	136.490	Πιερίας, (15.575)
Βαμβάκι	132.970, (1 ^{ος})	1.326.458	Σερρών
Σουσάμι	4, (1 ^{ος})	88	Σερρών
Ηλίανθος (ήλιος)	270, (3 ^{ος})	22.808	Θεσσαλονίκης, (3.000)
Αραχίδα (αράπικο φιστίκι)	100, (1 ^{ος})	1.882	Σερρών
Ζαχαρότευλα	369.810, (1 ^{ος})	2.882.355	Σερρών
4. Κτηνοτροφικά φυτά			
Κτηνοτροφικοί καρποί	23, (4 ^{ος})	19.490	Πιερίας, (99)
Χόρτα (Σανό)	51, (7 ^{ος})	335.378	Θεσσαλονίκης, (8.250)
Αραβόσιτος (Σανό)	100, (6 ^{ος})	254.654	Θεσσαλονίκης, (205.200)
Μηδική, Τριφύλλια	50.379, (3 ^{ος})	1.211.316	Θεσσαλονίκης, (63.900)
5. Λαχανικά			
Κουνουπίδια, λάχανα	2.813, (5 ^{ος})	274.332	Θεσσαλονίκης, (46.350)
Τομάτες (βιομηχανικές)	89.034, (1 ^{ος})	1.140.410	Σερρών
Τομάτες (νωπής χρήσης)	9.284, (5 ^{ος})	679.513	Θεσσαλονίκης, (36.580)
Πράσα	1.009, (6 ^{ος})	41.921	Θεσσαλονίκης, (8.400)
Κρεμμύδια ξερά	1.174, (4 ^{ος})	207.969	Χαλκιδικής, (3.134)

(συνεχίζεται)

Μπάμιες	33, (7 ^{ος})	12.365	Ημαθίας, (1.336)
Μελιτζάνες	1.755, (4 ^{ος})	78.532	Θεσσαλονίκης, (7.000)
6. Αμπελουργικά προϊόντα			
Μούστος	2.300, (4 ^{ος})	427.661	Θεσσαλονίκης, (6.140)
Επιτραπέζια σταφύλια	3.765, (3 ^{ος})	229.947	Θεσσαλονίκης, (12.560)
7. Δενδροκομικά προϊόντα			
Αχλάδια	728, (4 ^{ος})	85.296	Ημαθίας, (14.687)
Μήλα	1.013, (5 ^{ος})	243.150	Ημαθίας, (51.406)
Ροδάκινα	1.235, (4 ^{ος})	927.074	Ημαθίας, (437.997)
Βερίκοκα	35, (7 ^{ος})	68.485	Πέλλας, (5.626)
Κεράσια	893, (4 ^{ος})	41.482	Πέλλας, (13.355)
Αμύγδαλα	3.796, (1 ^{ος})	55.267	Σερρών
Καρύδια	270, (2 ^{ος})	21.927	Πέλλας, (489)
Βρώσιμες ελιές	510, (3 ^{ος})	234.485	Χαλκιδικής, (22.599)
Ελιές ελαιοποίησης	9.170, (2 ^{ος})	2.014.945	Χαλκιδικής, (27.400)
Ελαιόλαδο	1.280, (2 ^{ος})	450.749	Χαλκιδικής, (5.177)

Ως προς την ανάγνωση του παραπάνω πίνακα παραθέτουμε το εξής παράδειγμα: Στο νομό Σερρών, εκτός των άλλων, παρήχθησαν 1235 τόνοι ροδάκινου, με αποτέλεσμα ο νομός να καταταχθεί στην τέταρτη θέση στην παραγωγή ροδάκινου στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Πρώτος νομός στην παραγωγή ροδάκινου στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ήταν ο νομός Ημαθίας στον οποίο παρήχθησαν 437.997 τόνοι ροδάκινου.

Αναλύοντας τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε πως ο νομός Σερρών έχει, σε ό,τι αφορά την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, το προβάδισμα στην παραγωγή βιομηχανικών φυτών. Είναι πρώτος στην παραγωγή βαμβακιού, σουσαμιού, ζαχαρότευτλου και αραχίδας, ενώ κατατάσσεται στην τρίτη θέση ως

προς την παραγωγή καπνού και ηλίανθου.

Το γεγονός αυτό βρίσκεται ασφαλώς σε άμεση συνάρτηση με τη δραστηριοποίηση εντός του νομού Σερρών, σημαντικών βιομηχανιών που εκμεταλλεύονται τους πόρους αυτούς, όπως η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης (Ε.Β.Ζ.) και αρκετά εκκοκκιστήρια βάμβακος.

4.2.2 Απογραφή Κτηνοτροφίας & Κτηνοτροφικά Προϊόντα

Οι βασικές κατηγορίες Ζωικού Κεφαλαίου που αποτελούν για την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία τη βάση ανάλυσης της αγροτικής - κτηνοτροφικής δυναμικής της χώρας, είναι τα βοοειδή, τα αιγοειδή, τα προβατοειδή, οι χοίροι, τα πουλερικά και τα μελίσσια. Οι κατηγορίες αυτές αποτελούν τη συνολική Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Γη (Χ.Γ.Γ.) που απασχολείται με τη διατήρηση ή την ανανέωση του ζωντανού ζωικού κεφαλαίου της χώρας.

Στην περίπτωση αυτή γίνεται αναφορά σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα όπου αναπτύχθηκε η έννοια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, υπάρχει η περίπτωση όταν επιτυγχάνεται ένα συγκεκριμένο επίπεδο δυναμικότητας, μία εκμετάλλευση να είναι και γεωργική και κτηνοτροφική. Επιπλέον, ισχύει το ίδιο θεσμικό πλαίσιο διαχωρισμού των εκμεταλλεύσεων, πλαίσιο που συνιστά το διαχωρισμό των εκμεταλλεύσεων βάσει του φορέα διαχείρισής τους. Έτσι μία εκμετάλλευση μπορεί να αποτελείται από έναν αγρότη με μία ζωική μονάδα ή από μια κοινοπραξία αγροτών ή

γενικότερα από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται μέρος στοιχείων από την «Απογραφή Γεωργίας και Κτηνοτροφίας» της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2000. Τα στοιχεία αφορούν των αριθμό των εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται στο νομό ανά είδος ζωικής μονάδας, καθώς και το συνολικό αριθμό των ζωικών μονάδων που αντιστοιχεί στις εκμεταλλεύσεις αυτές. Παρατίθενται τα στοιχεία που αφορούν το σύνολο της χώρας και τους επτά νομούς της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας.

Ως προς την ανάγνωση του πίνακα 4.7, παραθέτουμε το εξής παράδειγμα. Το έτος 2000, στο νομό Σερρών, 1.666 παραγωγοί – κτηνοτρόφοι, απασχολήθηκαν στη συντήρηση και την ανανέωση ενός αποθέματος 44.297 ζωντανών βοοειδών.

Πιο αναλυτικά, σε ό,τι αφορά τα βοοειδή, ο νομός Σερρών έχει τις περισσότερες εκμεταλλεύσεις στην περιφέρεια, ωστόσο οι εκμεταλλεύσεις του νομού Θεσσαλονίκης δείχνουν αποδοτικότερες καθώς σε αυτές βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό βοοειδών της Κεντρικής Μακεδονίας. Το φαινόμενο αυτό επαναλαμβάνεται τόσο στην κατηγορία των προβατοειδών όσο και σε αυτή των αιγοειδών, με το νομό Σερρών να ακολουθεί τις ζωικές μονάδες της Θεσσαλονίκης.

Πίνακας 4.7: Αριθμός εκμεταλλεύσεων & εκτάσεις αυτών κατά κατηγορία βασικών καλλιεργειών.

Χώρα, Περιφέρεια, Νομός	Βοοειδή		Προβατοειδή		Αιγοειδή		Χοίροι		Κυψέλες Μελισσών		Πουλερικά	
	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων	Αριθμός Εκμ/σεων	Αριθμός Ζώων
Σύνολο Χώρας	28.313	652.604	128.235	8.743.366	137.452	5.322.755	36.159	971.030	10.809	632.281	325.474	39.492.096
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	6.839	219.075	6.820	807.096	8.633	746.223	2.611	122.927	914	105.084	33.902	7.393.339
Ν. Ημαθίας	471	29.271	659	56.642	750	43.354	350	11.845	126	8.464	4.747	435.809
Ν. Θεσσαλονίκης	1.382	71.244	1.255	174.228	1.254	181.746	253	15.518	54	6.482	4.249	4.058.996
Ν. Κιλκίς	1.277	35.184	896	135.283	694	61.657	251	6.901	59	2.307	4.845	358.659
Ν. Πέλλης	1.628	27.213	1.300	162.662	1.534	87.800	755	13.871	110	6.282	6.483	444.540
Ν. Πιερίας	259	5.616	819	74.016	2.140	81.298	285	38.938	86	4.175	4.708	749.457
Ν. Σερρών	1.666	44.297	1.546	156.893	1.438	134.454	567	20.404	130	7.268	8.121	995.020
Ν. Χαλκιδικής	156	6.250	345	47.372	823	155.914	150	15.450	336	69.834	749	350.858

Πιερία, Σέρρες και Θεσσαλονίκη είναι ιεραρχικά οι τρεις πρώτες περιοχές στη διατήρηση χοίρων, ενώ φανερό είναι η υπεροχή του νομού Χαλκιδικής στη διατήρηση αποθεμάτων σε κυψέλες μελισσών. Τέλος, σε ό,τι αφορά την κατηγορία των πουλερικών, ο νομός Σερρών έρχεται δεύτερος σε ζωντανά αποθέματα, με μεγάλη όμως διαφορά από τον πρώτο νομό, το νομό Θεσσαλονίκης.

Ο νομός Σερρών βρίσκεται στην έκτη θέση παραγωγής γάλακτος με ποσοστό συμμετοχής στη συνολική εγχώρια παραγωγή γάλακτος ίσο με 3,6% και στην δέκατη θέση ανάμεσα στους 52 νομούς της χώρας στην παραγωγή κρέατος. Ωστόσο, οι επιδόσεις σε άλλα κτηνοτροφικά προϊόντα δεν είναι εξίσου ικανοποιητικές. Αξίζει να αναφερθεί πως ο πρώτος σε παραγωγή γάλακτος στην ελληνική επικράτεια, επομένως και στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ήταν για το έτος 2001, ο νομός Θεσσαλονίκης με ποσοστό συμμετοχής 10%, ενώ ο πρώτος σε παραγωγή κρέατος στην Ελλάδα, ο νομός Ευβοίας¹¹.

Αναλυτικά η δυναμική του νομού Σερρών ως προς την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, παρουσιάζεται στον πίνακα 4.8. Τα στοιχεία αντιστοιχούν στην Γεωργική έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001.

Ως προς την ανάγνωση του πίνακα 4.8, παραθέτουμε το εξής παράδειγμα: Εκτός των άλλων, στο νομό Σερρών, το έτος 2001, παρήχθησαν 68.950 τόνοι γάλακτος. Το μέγεθος αυτό κατατάσσει το νομό στην τρίτη θέση σε ό,τι αφορά την παραγωγή γάλακτος στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

¹¹ Οι νομοί της Ελλάδας 2001

Ωστόσο, ο πρώτος σε παραγωγή γάλακτος στην περιφέρεια είναι ο νομός Θεσσαλονίκης στον οποίο παρήχθησαν κατά το έτος 2001, 192.000 τόνοι γάλακτος.

Πίνακας 4.8: Παραγωγή σε τόνους, κτηνοτροφικών προϊόντων σε Σέρρες, Σύνολο Ελλάδας και περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Κ.Μ.)

Προϊόν (X)	Παραγωγή του (X) στο νομό Σερρών, (κατάταξη στην Κ.Μ.)	Παραγωγή του (X) στο σύνολο της Επικράτειας	Πρώτος νομός στην παραγωγή του (X) στην περιφέρεια Κ.Μ., (παραγωγή)
Μερικά κτηνοτροφικά προϊόντα			
Γάλα	68.950, (3 ^{ος})	1.941.774	Θεσσαλονίκης, (192.000)
Κρέας (ζώων, πουλερικών)	12.690, (2 ^{ος})	469.732	Θεσσαλονίκης, (28.000)
Τυρί (μαλακό)	1.225, (6 ^{ος})	127.452	Θεσσαλονίκης, (10.500)
Τυρί (σκληρό)	1, (7 ^{ος})	35.006	Θεσσαλονίκης, (3.500)
Βούτυρο (νωπό)	4, (6 ^{ος})	2.298	Θεσσαλονίκης, (360)
Βούτυρο (λειωμένο)	1, (2 ^{ος})	676	Θεσσαλονίκης, (60)
Λίπος Χοιρινό	91, (2 ^{ος})	1.579	Περίας, (148)
Μαλλιά προβάτων	171, (2 ^{ος})	9.530	Θεσσαλονίκης, (204)
Μέλι	181, (3 ^{ος})	14.036	Χαλκιδικής, (2.074)
Αυγά (σε χιλιάδες τεμάχια)	49.650, (2 ^{ος})	2.127.052	Θεσσαλονίκης, (215.000)
Ψάρια εσωτερικών υδάτων	507, (1 ^{ος})	26.626	Σερρών

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται φανερό το προβάδισμα του νομού Θεσσαλονίκης στην παραγωγή βασικών κτηνοτροφικών προϊόντων. Το γεγονός

αυτό ίσως αποτέλεσε το σημείο υπεροχής του νομού Θεσσαλονίκης κατά την επιλογή του ως τόπου εγκατάστασης της πιο πρόσφατης παραγωγικής μονάδας της επιχείρησης «ΔΕΛΤΑ Πρότυπος Βιομηχανία Γάλακτος Α.Ε.». Τα εγκαίνια αυτής της μονάδας έγιναν στις 6 Μαΐου 2003 στη Σίνδο της Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, ο νομός Σερρών συνδέεται με τη συγκεκριμένη μονάδα της ΔΕΛΤΑ, καθώς η τελευταία χρησιμοποιεί το νομό ως έναν από τους έξι συνολικά τοπικούς σταθμούς συλλογής γάλακτος που εφοδιάζουν το νέο της εργοστάσιο στη Θεσσαλονίκη. Οι υπόλοιποι σταθμοί συλλογής γάλακτος εντοπίζονται στη Φλώρινα, στα Τρίκαλα, στην Ξάνθη, στην Κομοτηνή και στο Διδυμότειχο.

Ο νομός Σερρών, διατηρεί υψηλά ποσοστά στην παραγωγή κρέατος, λιωμένου βουτύρου, χοιρινού λίπους, μαλλιού και αυγών, ενώ παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά στην περιφέρεια στην αλιεία σε ποταμούς και λίμνες κυρίως χάρη στην πλούσια ιχθυοπανίδα της λίμνης Κερκίνης.

4.3 Υπέδαφος

4.3.1 Γεωθερμική Ενέργεια

Ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματα του νομού, είναι τα αποθέματα γεωθερμικής ενέργειας που εντοπίζονται σε άφθονες ποσότητες στο υπέδαφός του. Ο πόρος αυτός μάλιστα, σύμφωνα με την κοινοτική οδηγία 2001/77/EC, θεωρείται Ανανεώσιμη Πηγή Ενέργειας (Α.Π.Ε.). Τα τελευταία χρόνια

επιχειρείται μία στροφή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη χρήση Α.Π.Ε, καθώς σε αντίθεση με τις συμβατικές πηγές ενέργειας, οι Α.Π.Ε ανανεώνονται από μόνες τους χωρίς να επιβαρύνουν το περιβάλλον.

Η γεωθερμική ενέργεια εντοπίζεται κυρίως στην περιοχή της Νιγρίτας, του Σιδηροκάστρου, του Αγκίστρου και της Ηράκλειας. Αναζητώντας τις πηγές αυτές στο χάρτη 1 του παραρτήματος, διαπιστώνουμε πως καλύπτουν όλη την έκταση του νομού και στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, χωρίς να περιορίζονται σε κάποια συγκεκριμένη περιοχή. Οι μέχρι σήμερα έρευνες έχουν φέρει στο φως αποθέματα γεωθερμικών ρευστών χαμηλής και μέσης ενθαλπίας¹², τα οποία βρίσκουν εφαρμογή σε γεωργικές καλλιέργειες και ιχθυοκαλλιέργειες. Υπάρχουν βέβαια και γεωθερμικά ρευστά υψηλής ενθαλπίας τα οποία προσφέρονται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Δίνοντας έναν πιο αναλυτικό ορισμό της γεωθερμικής ενέργειας θα λέγαμε ότι πρόκειται για θερμότητα η οποία προέρχεται από το εσωτερικό της γης και εμπεριέχεται σε φυσικούς ατμούς, σε θερμά νερά και σε θερμά ξηρά πετρώματα. Λοιπές σημαντικές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), θεωρούνται η αιολική, η ηλιακή η μικρο-υδροηλεκτρική ενέργεια και η βιομάζα¹³.

Στο νομό Σερρών η γεωθερμική ενέργεια χρησιμοποιείται σε ιαματικά λουτρά όπως στα Λουτρά της Νιγρίτας και του Σιδηροκάστρου. Κατά κύριο λόγο τη γεωθερμική ενέργεια στις Σέρρες τη χρησιμοποιούν μικρές ιδιωτικές εκμεταλ-

¹²Σύμφωνα με τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), η «Ενθαλπία» είναι Μέγεθος - μονάδα χαρακτηρισμού της θερμότητας. Χαμηλή ενθαλπία Θερμοκρασία < 100°C, Υψηλή ενθαλπία Θερμοκρασία >150°C

¹³ Ν.Βασιλάκος 2002

λεύσεις οικογενειακού χαρακτήρα για καλλιέργεια σε τεχνητά θερμοκήπια. Οι εκμεταλλεύσεις αυτές πληρώνουν ενοίκιο στο δημόσιο φορέα – Ο.Τ.Α. που έχει το προνομιακό δικαίωμα εκμετάλλευσης αυτής της ανανεώσιμης πηγής ενέργειας.

4.3.2 Διάφορα ορυκτά

Το υπέδαφος των Σερρών είναι πλούσιο σε χρυσό, λιγνίτη και ουράνιο. Σε μικρότερες ποσότητες, υπάρχει μάρμαρο και κοιτάσματα γρανίτη. Ωστόσο τα κοιτάσματα ουρανίου, τα οποία εντοπίζονται κυρίως στα βόρεια του δήμου Σερρών παραμένουν ανεκμετάλλευτα. Αντίθετα, υπάρχει ένα λατομείο μάρμαρου και γρανίτη στην κοινότητα Αχλαδοχωρίου και ένα λατομείο μόνο μαρμάρου στο Σφελινό του δήμου της Νέας Ζίχνης. Σε αδράνεια στις μέρες μας, υπάρχουν δύο αρχαία ορυχεία χρυσού στα όρη Άγκιστρο και Παγγαίο, καθώς και τρία λιγνιτωρυχεία.

4.4 Υδάτινο δυναμικό

4.4.1 Η λίμνη Κερκίνη

Στη λίμνη Κερκίνη οφείλεται αποκλειστικά η έντονη παρουσία του νομού Σερρών στην παραγωγή ψαριών εσωτερικών υδάτων ανάμεσα στους νομούς της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας. Στα νερά της λίμνης ζουν 30

περίπου είδη ψαριών, ανάμεσα στα οποία συγκαταλέγονται πέστροφες, γριβάδια, χέλια, κέφαλοι και γουλιανοί. Στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης λειτουργούν σήμερα τέσσερις αλιευτικοί συνεταιρισμοί με σημαντικότερο το ιχθυοτροφείο του δασαρχείου Σερρών στην κοινότητα Αγκίστρου το οποίο εξειδικεύεται στην παραγωγή της βασιλικής ιριδίζουσας πέστροφας.

Πρόσθετα, στην περιοχή της λίμνης Κερκίνης έχουν καταμετρηθεί 227 είδη πουλιών από τα οποία 128 φωλιάζουν, 119 είναι αποδημητικά και 77 από τα είδη αυτά περνούν εκεί το χειμώνα. Στα αβαθή της λίμνης συναντά κανείς τον μοναδικό στην Ελλάδα πληθυσμό των νεροβούβαλων, ενώ στην ευρύτερη περιοχή του υδροβιότοπου, το χαρακτηριστικό τσακάλι της περιοχής. Επίσης, έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 10 είδη αμφίβιων όπως σαλαμάνδρες και βάτραχοι, 19 είδη ερπετών όπως φίδια, χελώνες και σαύρες, καθώς και πολλά είδη εντόμων.

Χαρακτηριστικό σε ό,τι αφορά την Κερκίνη, είναι πως εβδομήντα έξι από το σύνολο των ειδών που συναντά κανείς σε αυτή, είναι είδη που αναφέρονται στον Εθνικό κατάλογο των απειλούμενων με εξαφάνιση πληθυσμών και τουλάχιστον τριάντα ένα από αυτά προστατεύονται από την ντιρεκτίβα 79/409 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Για το λόγο αυτό, υπάρχουν σαφείς κανονισμοί και περιορισμοί σε ό,τι αφορά την εκμετάλλευση των πόρων της περιοχής.

4.4.2 Τα ποτάμια του νομού

Με δεδομένη την ύπαρξη πολλών ποταμών και χειμάρρων, ο νομός Σερρών χαρακτηρίζεται από πλούσια βλάστηση, η οποία μάλιστα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία από περιοχή σε περιοχή. Κοντά στα ποτάμια και γύρω από τη λίμνη Κερκίνη συναντά κανείς παραποτάμια βλάστηση, λειμώνες (βοσκοτόπια) και υδρόβια δάση, ενώ στις ορεινές περιοχές, δάση κωνοφόρα και πλατύφυλλα.

Είναι περισσότερα από 60 τα ποτάμια που εκβάλλουν στην πεδιάδα του νομού. Εξέχουσα θέση κατέχει ο ποταμός Στρυμόνας. Ο Στρυμόνας πηγάζει σε υψόμετρο 2.200 μέτρα στο όρος Βίτοσα 15 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα της Βουλγαρίας τη Σόφια. Η βουλγαρική του ονομασία είναι «Στρούμα». Έχει συνολικό μήκος 392 χιλιόμετρα, 118 από τα οποία βρίσκονται εντός της Ελλάδας. Η λεκάνη απορροής του καλύπτει 17.300 τετραγωνικά χιλιόμετρα, από τα οποία τα 6.295 ανήκουν στη χώρα μας. Σημαντικοί ποταμοί του νομού Σερρών που συμβάλουν στην τροφοδότηση του Στρυμόνα είναι ο Κρουσοβίτης, ο Ξηροπόταμος και ο Αγγίτης.

Σύμφωνα με έρευνα της Αναπτυξιακής Εταιρίας Σερρών, οι υδάτινοι πόροι του νομού χρησιμοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά για την άρδευση των καλλιεργημένων εκτάσεων. Η αλιεία αποτελεί μία εναλλακτική χρήση των ποταμών, ενώ υπάρχουν και δύο μικρά υδροηλεκτρικά εργοστάσια που εκμεταλλεύονται τη ροή των ποταμών για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Το πρώτο βρίσκεται στην κοινότητα Αγκίστρου και είναι ισχύος 0,6 MW, ενώ το δεύτερο βρίσκεται έξω από την πόλη των Σερρών και είναι ισχύος 0,7 MW.

4.5 Βαθμός αξιοποίησης των τοπικών πόρων

4.5.1 Η πεδιάδα των Σερρών

Σε ό,τι αφορά τις καλλιέργειες και την κτηνοτροφία στην πεδιάδα των Σερρών, χρήσιμο θα ήταν να γίνει αναφορά στα ακόλουθα. Η πλειοψηφία των εκμεταλλεύσεων είναι γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Λιγότερες είναι οι μικτές, και ελάχιστες οι αμιγώς κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις¹⁴. Ωστόσο και σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 4.8 της σελίδας 66 της παρούσας εργασίας, ο νομός Σερρών βρίσκεται, σχεδόν για όλες τις κατηγορίες κτηνοτροφικών προϊόντων, ανάμεσα στις δύο πρώτες θέσεις σε παραγωγή στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Ένα άλλο στοιχείο, σύμφωνα με την ΑΝ.Ε.ΣΕΡ, είναι πως οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις έχουν διαχρονικά περιοριστεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Επομένως, με δεδομένες τις καλές επιδόσεις του νομού στην παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, προκύπτει μία αύξηση της παραγωγικότητας στην κτηνοτροφία κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα. Το γενικό συμπέρασμα είναι πως υπάρχει περιθώριο βελτίωσης στην παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων αρκεί να δοθούν στους αγρότες τα κατάλληλα κίνητρα απασχόλησης στην κτηνοτροφία.

Από την άλλη πλευρά, οι καλλιέργειες στο νομό Σερρών χαρακτηρίζονται από την μονοδιάστατη εμμονή των καλλιεργητών στα επιδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση αγροτικά προϊόντα. Βαμβάκι, σκληρό σιτάρι και ρύζι

¹⁴ ΑΝ.Ε.ΣΕΡ. 2002

φαίνεται πως έχουν κερδίσει την προτίμηση των καλλιεργητών. Σημαντική είναι ασφαλώς και η παραγωγή ζαχαρότευτλων, η οποία στο σύνολό της απορροφάται από την Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης. Επομένως, το πρόβλημα του νομού Σερρών δεν είναι οι ανεκμετάλλευτες γεωργικές εκτάσεις. Το βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη μιας πολυποίκιλης αγροτικής παραγωγής, που θα έδινε τη δυνατότητα στους παραγωγούς να αντιμετωπίζουν με ιδιαίτερη ευελιξία τις διακυμάνσεις στις τιμές από τις εισαγωγές αγροτικών προϊόντων, και θα αποτελούσε τη βάση για τη δημιουργία διάφορων νέων βιομηχανικών μονάδων.

4.5.2 Το γεωθερμικό δυναμικό

Σε ό,τι αφορά τη γεωθερμική ενέργεια αλλά και τις λοιπές Α.Π.Ε, ασφαλώς τα επίπεδα αξιοποίησής τους στο νομό Σερρών δεν είναι ικανοποιητικά. Σχετικά με τη γεωθερμική ενέργεια, η μικρή αξιοποίησή της οφείλεται σε ένα μεγάλο βαθμό στο ελλιπές θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας σχετικά με τις Α.Π.Ε, το οποίο δεν προβλέπει ακόμη την πλήρη απελευθέρωση του γεωθερμικού ενεργειακού δυναμικού της χώρας και η αξιοποίησή του παραμένει στη διακριτική ευχέρεια της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.).

Ένας άλλος σημαντικός λόγος, είναι το γεγονός ότι οι περισσότερες επενδύσεις σε Α.Π.Ε, αφορούν κυρίως τη δημιουργία αιολικών και ηλιακών πάρκων σε μία προσπάθεια υποκατάστασης ή υποβοήθησης της ηλεκτρικής ενέργειας¹⁵. Επίσης, σε κάθε περίπτωση, οι έρευνες για τον εντοπισμό ενός γεωθερμικού

¹⁵ Β.Σωτηρόπουλος 2003

πεδίου κοστίζουν πολύ και έχουν αβέβαιο αποτέλεσμα. Καθοριστική επομένως, για την ενδυνάμωση των επενδύσεων σε Α.Π.Ε. στη χώρα μας, είναι η συμβολή του κράτους, το οποίο μέσω ειδικών οργανισμών χρειάζεται να προχωρήσει στη χαρτογράφηση των Α.Π.Ε. εντός της ελληνικής επικράτειας. Μία τέτοια προσπάθεια καταγραφής των Α.Π.Ε. πραγματοποιήθηκε από το κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Κ.Α.Π.Ε.). Η καταγραφή αφορούσε μόνο την αιολική ενέργεια. Σύμφωνα με το Κ.Α.Π.Ε, ο νομός Σερρών δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυνατότητες ανάπτυξης αιολικών πάρκων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82

Β. Αρθρογραφία

2. Βασιλάκος Νίκος, «Η επενδυτική διάσταση της γεωθερμίας», περιοδικό Επιλογή Αύγουστος 2002, Εκδόσεις Allmedia 2001.
3. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001
4. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Ο νομός Σερρών», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001
5. Δελτίο τύπου Γαλακτοβιομηχανίας ΔΕΛΤΑ, «Εγκαίνια του νέου υπερσύγχρονου εργοστασίου γάλακτος της ΔΕΛΤΑ στη Θεσσαλονίκη παρουσία Υπουργών», εφημερίδα Ναυτεμπορική, 7/Μαΐου /2003

Γ. Λοιπές Πηγές

6. Βάση Δεδομένων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε) για τα έτη 1991 έως 2001.
7. Βάση Δεδομένων των εκδόσεων Allmedia για τους νομούς της χώρας για το έτος 2001 .
8. Βάση Δεδομένων του Υπουργείου Γεωργίας για τα ποτάμια και τις λίμνες της χώρας.
9. Βάση δεδομένων του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Κ.Α.Π.Ε.), για τις Α.Π.Ε. στην Ελλάδα.
10. Έκθεση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Φεβρουάριος 2003.
11. Συνέντευξη του Καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Σωτηρόπουλου Βλάση σε αφιέρωμα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της εκπομπής «Άλλη Μέρα» στην ελληνική τηλεόραση 3 (ΕΤ3), στις 2/10/2003.

Δ. Σχετικοί Διαδικτυακοί Τόποι

1. Υπουργείο Γεωργίας www.minagric.gr
2. Ρυθμιστική Αρχή ενέργειας www.rae.gr
3. Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας www.cres.gr
5. Εφημερίδα «Ναυτεμπορική» www.naftemporiki.gr

Κεφάλαιο 5^ο

«Παραγωγικές Μονάδες που χρησιμοποιούν τοπικούς πόρους του νομού Σερρών»

5.1 Αριθμός μεταποιητικών επιχειρήσεων στο νομό Σερρών

Σύμφωνα με στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 1995 και πιο πρόσφατα στοιχεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Ε.Β.Ε.Σ.) και της Αναπτυξιακής Εταιρίας Σερρών, ο αριθμός των μεταποιητικών βιομηχανιών που λειτουργούν στο νομό Σερρών και εκμεταλλεύονται σε μεγάλο ή σε μικρότερο βαθμό τοπικούς πόρους, παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και διψήφιο κωδικό (ΣΤΑΚΟΔ – 91).¹⁶

Πίνακας 5.1: Αριθμός Μεταποιητικών επιχειρήσεων στο νομό Σερρών.

Κωδικός Αριθμός	Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	Αριθμός Επιχειρήσεων
15	Βιομηχανίες και βιοτεχνίες τροφίμων και ποτών	309
16	Παραγωγή Προϊόντων καπνού	-
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	21
18	Βιοτεχνίες κατασκευής ειδών ενδύσεως, κατεργασίας και βαφής γουναρικών	241

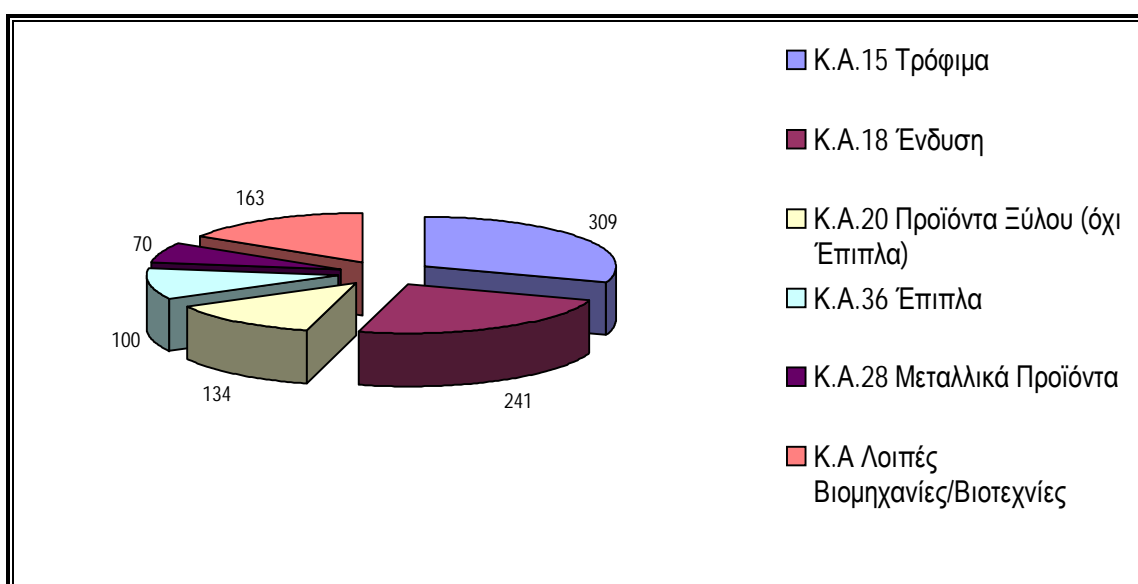
(συνεχίζεται)

¹⁶ Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων Ε.Σ.Υ.Ε, ΑΝ.Ε.ΣΕΡ, Ε.Β.Ε.Σ.

19	Κατεργασία και δέψη δέρματος, κατασκευή ειδών ταξιδιού, τσαντών, σελοποιάς, σαγματοποιάς και υποδημάτων	18
20	Βιοτεχνίες ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, καλαθοποιίας και σπάρτο-πλεκτικής	134
21	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	3
22	Εκδόσεις και εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου, εικόνας ή μέσων πληροφορικής	25
23	Παραγωγή οπάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων	1
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	11
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	1
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	46
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων	3
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	70
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	18
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ειδών εξοπλισμού	-
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών	4
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	6
34	Κατασκευή αυτοκίνητων οχημάτων, κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	4
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	-

36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες κτλ.	100
-----------	--	------------

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι περισσότερες από τις βιομηχανίες στο νομό Σερρών απασχολούνται στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων. Επιπλέον οι περισσότερες από τις βιομηχανίες αυτές είναι εγκατεστημένες στην ευρύτερη περιοχή του δήμου Σερρών.

Εικόνα 5.1: Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις στο νομό Σερρών ανά κλάδο ΣΤΑΚΟΔ και συχνότητα εμφάνισης

5.2 Οι Μεταποιητικές επιχειρήσεις του νομού Σερρών

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται οι σημαντικότερες μεταποιητικές επιχειρήσεις του νομού Σερρών που απασχολούνται χρησιμοποιώντας τοπικούς πόρους. Τα στοιχεία έχουν αντληθεί από βάση δεδομένων του Ε.Β.Ε.Σ. για το έτος 2002.

Πίνακας 5.2: Μεταποιητικές επιχειρήσεις στο νομό Σερρών.

Επωνυμία Επιχείρησης	Τόπος Εγκατάστασης	Παραγωγική Δραστηριότητα
Βιομηχανίες / Βιοτεχνίες Τροφίμων & Ποτών		
ΑΡΓΩ Α.Ε.	ΛΕΥΚΩΝΑΣ	Επεξεργασία ρυζιού, κονσερβοποιία τοματοπολτού
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΖΑΧΑΡΕΩΣ Α.Ε	ΛΕΥΚΩΝΑΣ	Παραγωγή ζάχαρης και υποπροϊόντων
ΣΕΡΚΟ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Παραγωγή τοματοπολτού, κονσερβοποίηση λαχανικών
Σ.Ε.Κ.Ο.Β.Ι. Ε.Π.Ε.	ΣΚΟΥΤΑΡΙ	Επεξεργασία ντομάτας, κονσερβοποίηση οπωροκηπευτικών
ΣΕΡΓΑΛ	ΛΕΥΚΩΝΑΣ	Βιομηχανία γάλακτος
ΚΡΙ – ΚΡΙ Α.Ε.	3 ^ο ΧΛΜ ΣΕΡΡΩΝ – ΔΡΑΜΑΣ	Βιομηχανία γαλακτοκομικών προϊόντων
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΑΤΙΔΗΣ Α.Ε.	3 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ ΔΡΑΜΑΣ	Παραγωγή, τυποποίηση και εμπορία άρτου, αρτοσκευασμάτων
ΛΑΜΚΟ Α.Ε.Β.Ε.	ΒΙ.ΠΕ.	Συσκευασία οσπρίων
ΒΑΣΑΚΗΣ ΚΑΖΑΚΙΔΗΣ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Παραγωγή ειδών ζαχαροπλαστικής και αρτοποιίας
ΠΑΡΦΕ Α.Ε.	3 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ – ΔΡΑΜΑΣ	Παραγωγή και εμπορία ειδών ζαχαροπλαστικής
ΜΥΛΟΙ ΚΑΠΛΑΝΙΔΗ Ο.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Βιομηχανία αλεύρου, ζυμαρικών και συναφών ειδών
ΒΙΟΤΕΝΚ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ	Τυποποίηση και επεξεργασία (συνεχίζεται)

		νωπών κρεάτων
ΤΖΙΟΥΜΠΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΣΕΡΡΕΣ	Επεξεργασία τροφίμων
ΑΔΑΜΙΔΗΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε.	ΛΕΥΚΩΝΑΣ	Επεξεργασία τροφίμων
ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ε.Π.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Βιομηχανία κρέατος
ΑΞΑΚΟ Α.Ε.	ΣΚΟΤΟΥΣΣΑ	Επεξεργασία ρυζιού, τομάτας
ΑΦΟΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΡΤΙΔΗ Α.Ε.	1 ^ο ΧΛΜ ΣΕΡΡΩΝ – ΝΙΓΡΙΤΑΣ	Παραγωγή αεριούχων ποτών, αναψυκτικών, πάγου
ΚΡΕΣΕΡ Α.Ε	ΣΕΡΡΕΣ	Επεξεργασία κρεάτων
ΦΑΕΘΩΝ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Επεξεργασία κρεάτων
ΡΟΥΠΕΛ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Επεξεργασία κρεάτων
ΜΠΕΛΛΕΣ	ΛΙΒΑΔΙΑ	Τυροκομείο
ΛΑΜΚΟ Α.Ε.Β.Ε	ΒΙ.ΠΕ.	Συσκευασία ρυζιού, ζάχαρης
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ	ΣΕΡΡΕΣ	Συσκευασία ρυζιού, ζάχαρης
ΣΕΙΡΙΟΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ Ε.Π.Ε.	ΧΑΡΩΠΟ	Συσκευασία ρυζιού, ζάχαρης
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΑ	ΒΙ.ΠΕ.	Συσκευασία ελαίου, ελαιολιβεία
ΚΑΡΒΕΛΙ ΑΦΟΙ ΚΑΝΤΖΑ	ΣΕΡΡΕΣ	Βιοτεχνία ζυμαρικών
ΠΑΓΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΕΡΡΩΝ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Παγοποιεία
ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ε.Π.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Βιομηχανία κρέατος
Εκκοκκιστήρια Βάμβακος		
ΕΛ. Δ. ΜΟΥΖΑΚΗΣ Α.Ε.Β.Ε.	ΓΑΖΩΡΟΣ	Εκκοκκιστήριο βάμβακος
ΣΙΑΡΚΟΣ Α.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΑ	Εκκοκκιστήρια βάμβακος (συνεχίζεται)

ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΗΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ Α.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΑ	Εκκοκκιστήρια βάμβακος
Ε.Α.Σ. ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.ΠΕ	ΣΕΡΡΕΣ	Εκκοκκιστήρια βάμβακος
Έπιπλα και Προϊόντα ξύλου, Πριονιστήρια		
ΔΡΟΜΕΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ	ΒΙ.ΠΕ.	Έπιπλα γραφείου
ΞΥΛΟΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΟΥΛΤΟΥΡΤΖΙΔΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ	ΛΕΥΚΩΝΑΣ	Κατασκευές ξύλου και φελλού
ΑΦΟΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Κατασκευή ξύλινων επίπλων
ΣΦΥΡΙΚΛΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	ΒΙ.ΠΕ.	Κατασκευή ξύλινων επίπλων
ΑΦΟΙ ΝΙΚΟΛΑΙΔΗ Ο.Ε.	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ	Κατασκευή ξύλινων επίπλων
ΦΤΕΛΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΒΙ.ΠΕ	Κατασκευή ξύλινων επίπλων
Σ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ – Ν. ΓΕΩΡΓΙΤΖΙΚΗΣ	ΝΕΑ ΖΙΧΝΗ	Κατασκευή ξύλινων επίπλων
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΙΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΙ Ο.Ε.	ΒΙ.ΠΕ	Έπιπλα
ΤΕΧΙΛ Ο.Ε.	ΑΛΙΣΤΡΑΤΗ	Ξύλινα έπιπλα κουζίνας
ΑΦΟΙ ΚΟΥΚΟΥΡΙΓΚΟΥ Ο.Ε	ΚΕΡΚΙΝΗ	Πριονιστήρια ξυλείας
ΠΑΤΣΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	4 ^ο ΧΛΜ ΣΕΡΡΩΝ - ΝΙΓΡΙΤΑΣ	Πριονιστήρια ξυλείας
Είδη Ένδυσης, Κατεργασία δερμάτων		

ΒΕΒΕ ΖΗ.ΤΑ – ΖΑΧΑΡΑΚΗ Α.Α.Ε.	3 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ – ΔΡΑΜΑΣ	Πλεκτά
ΚΥΡΠΑΛΗ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	ΣΙΝΤΙΚΗ	Βιοτεχνία Ετοιμών Ενδυμάτων
Ε. ΤΖΟΥΛΗΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε.	ΒΑΛΤΟΤΟΠΙ	Κατασκευή Ετοιμών Ενδυμάτων
Γ.ΔΕΒΡΑΝΟΣ	ΡΟΔΟΛΙΒΟΣ	Κατασκευή δερμάτινων ειδών
Γ.ΜΠΙΤΖΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Βυρσοδεψείο
Α.ΖΑΧΑΡΑΚΗ & ΣΙΑ Ο.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Πλεκτά ενδύματα, νήματα
Σκυρόδεμα, Οικοδομικές & Τεχνικές Εργασίες		
ΕΤ.Κ.ΚΑ. Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Σκυρόδεμα
ΑΣΦΑΛΤΙΚΗ Α.Ε.	7 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ - ΟΙΝΟΥΣΑΣ	Αδρανή υλικά / Σκυρόδεμα
Τ.Ε.Σ. Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Τεχνικά έργα
ΚΑΜΕΛΙΔΗΣ Α.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Οικοδομικές εργασίες
«ΚΑ.Σ.» Ι.ΔΕΣΠΟΤΙΔΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Κατασκευές
ΣΤΡΥΜΟΝΑΣ ΜΠΕΤΟΝ Α.Ε.	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ	Σκυρόδεμα, οικοδομικά υλικά
Επεξεργασία Μετάλλου και πλαστικού		
ΚΕΜ Α.Β.Ε.Ε.	ΒΙ.ΠΕ.	Καλούπια, εξαρτήματα μετάλλου και πλαστικού
ΒΕΡΖΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ	ΒΙ.ΠΕ.	Λεβητοποιία
INTERSTEEL	ΒΙ.ΠΕ.	Κατασκευή και επεξεργασία μετάλλων και ελαστικού
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	1 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ - ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	Κατασκευή ειδών θέρμανσης, λεβήτων και δεξαμενών

(συνεχίζεται)

ΛΕΒΗΤΩΝ Α.Β.Ε.Ε.		
ΑΦΟΙ Π.ΝΙΚΗΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	ΠΡΟΒΑΤΑΣ	Επεξεργασία μετάλλου
Διάφορες Βιομηχανίες / Βιοτεχνίες		
ΦΙΜΠΡΑΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ	ΤΕΡΠΙΝΗ	Παραγωγή προκατασκευασμένων υλικών
ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΕΙΑ ΜΑΤΖΙΑΡΗΣ Α.Ε.	ΣΚΟΤΟΥΣΣΑ	Παραγωγή και διάθεση πλινθων – κεράμων
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Α.Ε.	4 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ - ΝΙΓΡΙΤΑΣ	Παρασκευή ζωοτροφών
Χ.ΤΣΕΛΕΜΠΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	ΦΥΛΛΙΔΑ	Ξυλεία
Ι.ΤΥΡΙΑΚΙΔΟΥ	ΣΤΡΥΜΟΝΙΚΟ	Δασικά προϊόντα
Ε.Ν.ΓΙΟΒΑΝΗΣ	7 ^ο ΧΛΜ. ΣΕΡΡΩΝ – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Ζωοτροφές – φυράματα
«ΑΤΡΙΟΥΜ» ΑΦΟΙ ΖΑΧΑΡΑΚΗ Ο.Ε.	ΣΕΡΡΕΣ	Είδη Υγιεινής
INTERKONT	ΒΙΣΑΛΤΙΑ	Λατομείο μάρμαρου - γρανίτη
ΣΚΑΡΗ Α.Β.Ε.Ε.	Ν. ΖΙΧΝΗ (Σφελινός)	Λατομείο μάρμαρου

Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις ανήκουν σε διάφορους κλάδους του δευτερογενή τομέα της παραγωγής. Επιπλέον, οι περισσότερες από τις παραπάνω επιχειρήσεις απασχολούνται στην επεξεργασία αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και στην επεξεργασία του ορυκτού πλούτου του νομού. Ωστόσο, στο νομό Σερρών υπάρχουν και άλλοι πόροι, οι οποίοι δεν υπόκεινται ακόμη σε βιομηχανική εκμετάλλευση, ή υπόκεινται σε μερική

βιομηχανική εκμετάλλευση με πρωτοβουλία όμως των τοπικών αρχών. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται διάφορες επιχειρήσεις δημοτικές ή ιδιωτικές οι οποίες εκμεταλλεύονται πόρους που δεν αναφέρονται στον προηγούμενο πίνακα. Τέτοιες επιχειρήσεις είναι οι ακόλουθες.

Πίνακας 5.3: Άλλες επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται τοπικούς πόρους στο νομό Σερρών.

Επωνυμία Επιχείρησης	Τόπος Εγκατάστασης	Παραγωγική Δραστηριότητα
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ	Εκμετάλλευση των γεωθερμικών πηγών Σιδηροκάστρου
Α.Ε. ΛΑΪΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΜΕΤ. ΝΕΡΑ ΝΙΓΡΙΤΑΣ	ΘΕΡΜΑ	Εκμετάλλευση των γεωθερμικών πηγών Νιγρίτας
ΔΗΜ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΓΚΙΣΤΡΟΥ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΚΙΣΤΡΟΥ	Υδροηλεκτρικό Εργοστάσιο
Δ.Ε.Η.	ΣΕΡΡΕΣ	Υδροηλεκτρικό Εργοστάσιο
ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΟ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΣΕΡΡΩΝ	ΑΓΚΙΣΤΡΟ	Εκτροφή ιριδίζουσας βασιλικής πέστροφας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82

Β. Αρθρογραφία

-

Γ. Λοιπές Πηγές

2. Μητρώο επιχειρήσεων Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Ε.Β.Ε.Σ.).
3. Βάση Δεδομένων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε) για τα έτη 1991 έως 2001.

Κεφάλαιο 6^ο

«Υποδομές»

6.1 Μεταφορικά Δίκτυα

6.1.1 Κύριες οδικές αρτηρίες

Το συνολικό μήκος του οδικού δικτύου στις Σέρρες είναι περίπου 870 χιλιόμετρα, από τα οποία 190 αφορούν εθνικό οδικό δίκτυο και τα υπόλοιπα είναι του τοπικού επαρχιακού δικτύου.

Υπάρχουν τέσσερις βασικοί οδικοί άξονες που συνδέουν το νομό Σερρών με το εθνικό οδικό δίκτυο. Οι άξονες «Θεσσαλονίκη – Σέρρες – Δράμα», «Σέρρες – Προμαχώνας», «Μεσοράχη – Αμφίπολη» και «Θεσσαλονίκη – Ν. Κερδύλλια – Καβάλα».

Η κατάσταση του οδικού δικτύου δεν είναι ιδιαίτερα καλή. Έντονα παρατηρείται το φαινόμενο, σύγχρονα έργα να πάσχουν από πρόωρη φθορά στο οδόστρωμά τους ή να πλημμυρίζουν από τις βροχές, με αποτέλεσμα να καθίσταται άμεση η ανάγκη για ενίσχυση και επιδιόρθωση. Επιπλέον, παράπονα εκφράζονται από τους κατοίκους του νομού και για την έλλειψη επαρκούς φωτισμού και

σήμανσης του οδικού δικτύου, αμέλειες που καθιστούν επικίνδυνα αρκετά τμήματά του¹⁷.

Παράπονα των κατοίκων αφορούν και το γεγονός ότι ο κρατικός σχεδιασμός δεν έχει συμπεριλάβει το νομό Σερρών ως έναν από τους πολλούς κατά τα άλλα εξυπηρετούμενους νομούς της Εγνατίας οδού. Ωστόσο, υπάρχει πρόβλεψη σύνδεσης της Εγνατίας οδού με τη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών με κάθετη αρτηρία.

6.1.2 Σιδηροδρομικές Γραμμές

Κατά μήκος του νομού διέρχεται η αμαξοστοιχία του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδας (Ο.Σ.Ε.), « Θεσσαλονίκης – Αλεξανδρούπολης». Το δίκτυο εντός του νομού ξεκινά από την Καστανούσα στο βορειοδυτικό άκρο του νομού και διακλαδώνεται στο σταθμό του Στρυμόνα ακολουθώντας είτε την κατεύθυνση προς τα σύνορα με τη Βουλγαρία, είτε τη νότια κατεύθυνση, προς τις πόλεις του Σιδηροκάστρου, των Σερρών και το νομό Δράμας. Αναλυτικά, οι σταθμοί του Ο.Σ.Ε. στο νομό παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 6.1: Σταθμοί του Ο.Σ.Ε. στο νομό Σερρών και Προσωπικό

Σταθμός	Προσωπικό
Καστανούσας	ΟΧΙ
Ροδόπολης	ΝΑΙ

¹⁷ Μ. Κόλλια - Τσαρουχά

Μανδρακίου	ΟΧΙ
Βυρώνειας	ΝΑΙ
Στρυμόνα	ΝΑΙ
Προμαχώνα	ΝΑΙ
Σιδηροκάστρου	ΟΧΙ
Λευκοθέας	ΝΑΙ

Το δίκτυο του Ο.Σ.Ε. στο νομό ολοκληρώνεται με τις περαιτέρω στάσεις που πραγματοποιούνται σε αρκετές περιοχές μέσα στο νομό, όπως οι στάσεις στο Καλοχώρι, στη Σκοτούσσα, στο Ν. Πετρίτσι και στη κοινότητα της Δήμητρας.

6.1.3 Αεροπορικές Γραμμές & Λιμάνια

Στο νομό Σερρών δεν υπάρχει εγκατεστημένο αεροδρόμιο ούτε εμπορικό λιμάνι. Οι αεροπορικές ανάγκες του νομού καλύπτονται ως ένα βαθμό από το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης, ενώ οι θαλάσσιες, από το λιμάνι της Καβάλας.

Στο δήμο Κερκίνης και συγκεκριμένα στο δημοτικό διαμέρισμα Άνω Ποροΐων, υπάρχει εγκατεστημένο ελικοδρόμιο, στο οποίο δεν έχει δοθεί ακόμη άδεια λειτουργίας. Πρόσθετα, το λιμάνι που βρίσκεται σήμερα στο δήμο Αμφιπόλεως, χρειάζεται έργα βελτίωσης των υποδομών του, ενώ οι τοπικές αρχές προορίζουν το λιμάνι για ήπιες χρήσεις, όπως είναι η υποστήριξη σκαφών αναψυχής και αλιευτικών σκαφών.

6.2 Υποδομές Ενέργειας

6.2.1 Φυσικό αέριο

Το Σεπτέμβριο του 1988 ιδρύεται η δημόσια επιχείρηση αερίου (Δ.ΕΠ.Α.), ως θυγατρική της Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου Α.Ε. (Δ.Ε.Π.), με σκοπό την εισαγωγή και τη διαχείριση φυσικού αερίου από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Πιο συγκεκριμένα η Δ.ΕΠ.Α. είναι υπεύθυνη για την εισαγωγή, την μεταφορά και την αποθήκευση του φυσικού αερίου καθώς και για την κατασκευή του εθνικού συστήματος μεταφοράς του. Επιπλέον, η Δ.ΕΠ.Α. αναλαμβάνει την πώληση φυσικού αερίου απευθείας σε μεγάλους καταναλωτές αλλά και την πώληση σε «ενδιάμεσες» επιχειρήσεις παροχής αερίου.

Το φυσικό αέριο δεν αποτελεί ανανεώσιμη πηγή ενέργειας ούτε συγκαταλέγεται στους φυσικούς πόρους του νομού. Ωστόσο, επειδή ακριβώς, ο νομός Σερρών αποτελεί πύλη εισόδου του αγωγού φυσικού αερίου στην Ελλάδα, θεωρείται σκόπιμη η κατάταξή του στους τοπικούς πόρους που μπορούν να δώσουν ώθηση στη διενέργεια επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας.

Το φυσικό αέριο ως προϊόν, είναι 50% περίπου φθηνότερο από τον ηλεκτρισμό στις οικιακές και τις επαγγελματικές χρήσεις, δεν απαιτεί δεξαμενές, αντλίες και λοιπές εγκαταστάσεις πέρα από τους προβλεπόμενους αγωγούς, ενώ δεν επιβαρύνει το περιβάλλον με ρυπογόνες ουσίες. Κατά γενική ομολογία, η ανάπτυξη του δικτύου του φυσικού αερίου στη χώρα μας αποτελεί εθνική

προτεραιότητα, καθώς θα περιορίσει τις εισαγωγές των υγρών και στερεών καυσίμων.

Εικόνα 6.1: Η διαδρομή του αγωγού φυσικού αερίου στην Ελλάδα

Ο αγωγός εισέρχεται στην Ελλάδα από το βόρειο τμήμα του νομού στην περιοχή του Προμαχώνα. Στο δημοτικό διαμέρισμα του Στρυμονοχωρίου είναι εγκατεστημένος σταθμός προώθησης και μετατροπής της πίεσης του φυσικού αερίου ενώ βορειοδυτικά, στην περιοχή της κοινότητας Καρπερής πραγματοποιείται η διακλάδωση του αγωγού σε δύο κατευθύνσεις, νοτιοανατολικά, προς το δήμο της Νέας Ζίχνης και νοτιοδυτικά, προς τη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα.

Για την ιστορία, η Ελλάδα προμηθεύεται φυσικό αέριο και από την Αλγερία, σε υγροποιημένη μορφή (LNG), με ειδικά δεξαμενόπλοια. Το υγροποιημένο φυσικό αέριο συγκεντρώνεται στη νησίδα Ρεβυθούσα κοντά στα Μέγαρα. Οι ποσότητες

που προμηθεύεται ετησίως η χώρα μας είναι τουλάχιστον 0,68 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα από την Αλγερία και τουλάχιστον 2,4 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα από τη Ρωσία.

6.2.2 Ηλεκτρική Ενέργεια

Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), έχει ρόλο διανομέα ηλεκτρικής ενέργειας σε ό,τι αφορά τη διευκόλυνση του νομού Σερρών. Πιο συγκεκριμένα, η Δ.Ε.Η. Σερρών, αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια στη μέση τάση (20KV) από άλλα κέντρα παραγωγής ενέργειας της Δ.Ε.Η. στην Ελλάδα και διαθέτει ρεύμα στους καταναλωτές του νομού σε μέση τάση (20KV) ή σε χαμηλή τάση (380/220V) .

Η ενέργεια στο νομό μεταφέρεται μέσω γραμμών μεταφοράς υψηλής τάσης (150 KV) από το κέντρο υψηλής τάσης της Θεσσαλονίκης. Στη συνέχεια η ενέργεια μετασχηματίζεται σε σταθμούς εγκατεστημένους εντός του νομού Σερρών. Στη Δ.Ε.Η. ανήκει και ένα μικρό υδροηλεκτρικό εργοστάσιο στα βόρεια του δήμου των Σερρών, ισχύος 0,7 MW.

Στα νότια του νομού, στο δήμο Τραγίλου, είναι εγκατεστημένο ένα από τα παλαιότερα εργοστάσια υδροηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο βρίσκεται ακόμη σε λειτουργία. Επιπλέον, στα βόρεια του νομού, στην κοινότητα Αγκίστρου υπάρχει υδροηλεκτρικό εργοστάσιο ισχύος 0,6 MW, το οποίο ανήκει στη δημοτική επιχείρηση Σερρών.

6.3 Υποδομές Υγείας & Εκπαίδευσης

6.3.1 Υγειονομικές Υπηρεσίες

Την άνοιξη του 2003 εγκαινιάσθηκε το νέο Νομαρχιακό Γενικό Νοσοκομείο Σερρών. Το νοσοκομείο βρίσκεται στο 2^ο χιλιόμετρο της Εθνικής οδού Σερρών - Δράμας. Το νοσοκομείο έχει δυναμικότητα 350 κλινών περίπου και καλύπτει όλο το φάσμα των ιατρικών ειδικοτήτων. Ο περιβάλλον χώρος του νοσοκομείου περιλαμβάνει αυλή τροφοδοσίας, χώρο στάθμευσης 590 θέσεων και ελικοδρόμιο.

Πρόσθετα, στην πόλη των Σερρών είναι εγκατεστημένο και το παλιό γενικό νοσοκομείο (300 περίπου κλινών), ενώ υπάρχουν και 4 ιδιωτικά θεραπευτήρια συνολικής δυναμικότητας 190 περίπου κλινών.

Γενικότερα στο νομό λειτουργούν 8 κέντρα υγείας στις πόλεις:

- Ø Νιγρίτα
- Ø Σιδηρόκαστρο
- Ø Ν. Ζίχνη
- Ø Ηράκλεια
- Ø Ροδολίβος
- Ø Στρυμονικό
- Ø Μαυροθάλασσα

Το κάθε ένα από τα παραπάνω κέντρα υγείας διακλαδώνεται σε διάσπαρτα περιφερειακά και αγροτικά ιατρεία, ώστε να καλύπτεται με τον τρόπο αυτό η

πλειοψηφία των αναγκών περίθαλψης του νομού.

6.3.2 Εκπαίδευση

Σύμφωνα με στοιχεία για το έτος 2000, η κατάσταση της εκπαίδευσης στο νομό Σερρών είναι η ακόλουθη:

Σε ό,τι αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στο νομό Σερρών λειτουργούν 138 νηπιαγωγεία και 127 δημοτικά σχολεία. Παρατηρείται μείωση σε σχέση με το έτος 1999.

Σε ό,τι αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στο νομό Σερρών λειτουργούν 50 γυμνάσια, 25 ενιαία λύκεια και 8 Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.). Στην πόλη των Σερρών λειτουργεί επίσης το δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) Σερρών. Παραρτήματα του Ι.Ε.Κ. Σερρών εντοπίζονται στο Σιδηρόκαστρο, στη Νιγρίτα και στη Νέα Ζίχνη.

Τέλος σε ό,τι αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, στην πόλη των Σερρών είναι εγκατεστημένο το Τ.Ε.Φ.Α.Α¹⁸ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Τ.Ε.Ι.) Σερρών το οποίο αποτελείται από τις εξής δύο σχολές:

Α) Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας με δύο τμήματα:

¹⁸ ΤΕΦΑΑ 6 Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

- Ø Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Ø Λογιστικής

Β) Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών με τέσσερα τμήματα:

- Ø Μηχανολογίας
- Ø Πολιτικών Δομικών Έργων
- Ø Πληροφορικής & Επικοινωνίας
- Ø Γεωπληροφορικής & Τοπογραφίας

6.4 Η Βιομηχανική Περιοχή Σερρών

Με στόχο την ενίσχυση της βιομηχανικής υποδομής του νομού Σερρών, αλλά και της βιομηχανικής αποκέντρωσης του νομού Θεσσαλονίκης, αποφασίστηκε από την Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.), η ίδρυση στις Σέρρες, βιομηχανικής περιοχής (ΒΙ.ΠΕ.). Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται τα βασικά χαρακτηριστικά της ΒΙ.ΠΕ. Σερρών.

Πίνακας 6.2: ΒΙ.ΠΕ. Σερρών: Βασικά Χαρακτηριστικά

Συνολική έκταση	1.200 στρμ
Βιομηχανικά γήπεδα	710 στρμ
Βιοτεχνικά γήπεδα	171 στρμ
Κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις	57 στρμ
Δρόμοι	130 στρμ
Πράσινο	132 στρμ

Η ΒΙ.ΠΕ. Σερρών εντοπίζεται στο δήμο Λευκώνα και συγκεκριμένα στην εθνική οδό Σερρών – Σιδηροκάστρου, στον οδικό δηλαδή άξονα που καταλήγει στα σύνορα με τη Βουλγαρία. Πλησίον της βιομηχανικής περιοχής των Σερρών διέρχεται η σιδηροδρομική γραμμή του Ο.Σ.Ε, Θεσσαλονίκης – Αλεξανδρούπολης, ωστόσο, η πιο κοντινή στάση του τρένου βρίσκεται στη Σκοτούσσα, σε απόσταση αρκετά μακρινή από τη βιομηχανική περιοχή.

Στην εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζεται η θέση της ΒΙ.ΠΕ. σε σχέση με τη συγκεκριμένη περιοχή του δήμου Λευκώνα.

Εικόνα 6.2: Η θέση της Βιομηχανικής Περιοχής στο νομό Σερρών

Εντός της ΒΙ.ΠΕ. υπάρχει οργανωμένο οδικό δίκτυο, καθώς και κοινόχρηστες υπηρεσίες όπως κεντρική μονάδα καθαρισμού αποβλήτων, δίκτυο υδροδότησης, ηλεκτροφωτισμού των οδών, ηλεκτροδότησης και τηλεφωνοδότησης. Οι γενικοί όροι δόμησης που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη βιομηχανική περιοχή παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6.3: ΒΙ.ΠΕ. Σερρών: Γενικοί Όροι Δόμησης

Εμβαδόν	2.000 μέτρα
Πρόσωπο	30 μέτρα
Ποσοστό κάλυψης	60% της επιφάνειας του οικοπέδου
Μέγιστο ύψος κτιρίων	Καθορίζεται έμμεσα, ανάλογα με το ποσοστό κάλυψης και το συντελεστή κατ' όγκον εκμετάλλευσης

Στην εικόνα που ακολουθεί, παρατίθεται το ρυμοτομικό σχέδιο της ΒΙ.ΠΕ. Σερρών, στο οποίο μπορούν να εντοπιστούν, τόσο η κατανομή στο χώρο των διαφόρων βιομηχανικών οικοπέδων, όσο και οι διάφορες εξυπηρετήσεις σε επίπεδο υποδομών.

Εικόνα 6.3: Το ρυμοτομικό σχέδιο της ΒΙ.ΠΕ. Σερρών

Η ΒΙ.ΠΕ. Σερρών έχει ωστόσο μείνει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητη και αυτό κυρίως οφείλεται στο γενικότερο κλίμα έλλειψης επενδύσεων στο νομό. Επιτακτική για την ανάπτυξη της ΒΙ.ΠΕ. θεωρείται η σύνδεση της με τον αγωγό φυσικού αερίου, αλλά και η εγκατάσταση σε αυτή επιχειρήσεων παραγωγής ενέργειας με την εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια.

Η πιο γνωστή και σημαντικότερη ίσως επιχείρηση που βρίσκεται εγκατεστημένη στη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών είναι η επιχείρηση «ΔΡΟΜΕΑΣ ΑΒΕΕ» η οποία ασχολείται με την κατασκευή γραφείων και επίπλων γραφείου γενικότερα. Άλλες σημαντικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες εντός της ΒΙ.ΠΕ. είναι η «ΕΛ.ΜΑ. Α.Ε.», που ασχολείται με την παραγωγή ταπέτων αυτοκινήτου, η «Τυποπλαστική – Χαρτεμπορική Σερρών» και η επιχείρηση «Αποστολίδης ΑΕΒΕ», που ασχολείται με την εμπορία ηλεκτρολογικού υλικού. Αντίθετα, σημαντικές επιχειρήσεις του νομού βρίσκονται εγκατεστημένες σε διάσπαρτες βιομηχανικές ζώνες εκτός της βιομηχανικής περιοχής. Ενδεικτικά αναφέρουμε την «Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης (Ε.Β.Ζ.) Α.Ε.», τη «Σερραϊκή Βιομηχανία Γάλακτος (ΣΕΡ.ΓΑΛ.)» και τη «Σερραϊκή κονσερβοποιία σπυροκηπευτικών (ΣΕΡ.ΚΟ.)».

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για τη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών, θα ήταν σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις βιομηχανικές περιοχές της Ε.Τ.Β.Α. στην ελληνική επικράτεια. Αρχικά πρέπει να αναφερθεί ότι κατά την υλοποίηση του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.), καταρτίστηκε το «νομοσχέδιο για τις βιομηχανικές και επιχειρηματικές

περιοχές», βάσει του οποίου αφαιρέθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα ίδρυσης και οργάνωσης βιομηχανικών περιοχών από την Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης. Φορείς ίδρυσης και διαχείρισης βιομηχανικών περιοχών θα μπορούσαν στο εξής να είναι και άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, κερδοσκοπικού ή μη, χαρακτήρα¹⁹.

Για τις ήδη υπάρχουσες ΒΙ.ΠΕ. της χώρας αποφασίστηκε να παραμείνουν υπό τη διαχείριση της Ε.Τ.Β.Α. και να δοθούν κίνητρα για την περαιτέρω βελτίωσή τους σε ό,τι αφορά στην υπάρχουσα υποδομή τους. Μία νέα ιδέα που εμφανίστηκε τότε ήταν αυτή της μετατροπής των ΒΙ.ΠΕ. σε Επιχειρηματικά Πάρκα και η μετονομασία αυτών σε ΒΕ.ΠΕ. (Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές). Η ιδέα αυτή στόχο έχει να κάνει πιο ελκυστικές τις ΒΙ.ΠΕ. αφού προβλέπει την εγκατάσταση σε αυτές, διαφόρων περιφερειακών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα, τραπεζών, εκθέσεων προϊόντων, ταχυδρομείων και άλλων. Δυστυχώς η ΒΙ.ΠΕ. Σερρών, όπως και οι περισσότερες άλλωστε, στερείται του συγκεκριμένου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Βάσει αρχικά του αναπτυξιακού νόμου 1892/1990 και μετέπειτα του διάδοχου νόμου 2601/1998, η ΒΙ.ΠΕ. Σερρών, κατατάσσεται στην Τρίτη ζώνη αναπτυξιακών κινήτρων και κατά συνέπεια απολαμβάνει των ευνοϊκών διατάξεων που προβλέπονται για την περιοχή αυτή. Οι συγκεκριμένες διατάξεις παρουσιάζονται αναλυτικά στον επόμενο πίνακα.

¹⁹ Κόνσολας 1997

Πίνακας 6.4: Ευνοϊκές Διατάξεις για την τρίτη ζώνη κινήτρων

Ποσοστό επιχορήγησης επί της ενισχυόμενης δαπάνης: 30%
Ποσοστό επιδότησης των τόκων των επενδυτικών δανείων της ενισχυόμενης επένδυσης: 30%
Ποσοστό της επιδότησης της χρηματοδοτικής μίσθωσης υπολογιζόμενο επί της αξίας κτήσης από την εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης του ενισχυόμενου εξοπλισμού: 30%

6.5 Τουριστικές Υποδομές

Η παρούσα εργασία δεν εξετάζει ευκαιρίες ανάπτυξης στον τριτογενή τομέα της παραγωγής. Ωστόσο κρίνεται σκόπιμη μία σύντομη αναφορά στις τουριστικές υποδομές του νομού, καθώς, έστω και εποχικά, η έλευση επισκεπτών σε μία περιοχή αυξάνει το μέγεθος της αγοράς της συγκεκριμένης περιοχής.

Σύμφωνα με μελέτη της Αναπτυξιακής Εταιρίας Σερρών, ο νομός διαθέτει τις ακόλουθες τουριστικές εγκαταστάσεις. Δεκαεφτά ξενοδοχεία συνολικής δυναμικότητας 1.150 κλινών περίπου. Από αυτά, ένα ανήκει στην Α' κατηγορία, τρία στη Β', δέκα στη Γ, ένα στη Δ' και δύο στην κατηγορία Ε'. Τα περισσότερα ξενοδοχεία βρίσκονται στους δήμους Σερρών, Σιδηροκάστρου και Κερκίνης. Στο νομό υπάρχουν επίσης πέντε καταφύγια συνολικής δυναμικότητας 200 ατόμων. Τα καταφύγια βρίσκονται στο χιονοδρομικό κέντρο του Λαϊλιά, στα όρη Βερτίσκο και Μενοίκιο, στο Ροδολίβος και στην Πρώτη.

Αξιόλογες τουριστικές περιοχές και ιστορικής σημασίας τόποι παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

6.6 Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των υποδομών του νομού Σερρών, κρίνεται σκόπιμη η παράθεση ορισμένων σημαντικών έργων υποδομής τα οποία έχουν εγκριθεί από την ευρωπαϊκή επιτροπή, χρηματοδοτούνται από το Γ' Κ.Π.Σ. και μετουσιώνονται με την εφαρμογή των, ανά οικονομική περιφέρεια της Ελλάδας, περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων (Π.Ε.Π.).

Η ισόρροπη ανάπτυξη της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας είναι ένας από τους βασικούς στόχους του Π.Ε.Π., οι άξονες προτεραιότητας του οποίου παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6.5: Οι αναπτυξιακοί άξονες του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας

Άξονας 1^{ος}	Ανάδειξη του μητροπολιτικού ρόλου της Θεσσαλονίκης & ενθάρρυνση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας (Κόστος 401.108.000€)
Άξονας 2^{ος}	Προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος στην Κεντρική Μακεδονία (Κόστος 127.953.000€)
Άξονας 3^{ος}	Μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στην Κεντρική Μακεδονία (Κόστος 520.696.000€)
Άξονας 4^{ος}	Αγροτική ανάπτυξη (Κόστος 239.828.000€)
Άξονας 5^{ος}	Μείωση της ανεργίας και παροχή ίσων ευκαιριών στη γνώση και στις δεξιότητες (Κόστος 75.715.000€)

(συνεχίζεται)

Άξονας 6^{ος}	Ανάπτυξη του ορεινού χώρου, των εσωτερικών ζωνών και των μειονεκτικών / προβληματικών περιοχών της περιφέρειας (Κόστος 82.055.000€)
Άξονας 7^{ος}	Τεχνική Βοήθεια (Κόστος 11.501.000€)

Με ποσοστό συμμετοχής 26% επί της συνολικής δαπάνης, ο τρίτος άξονας προτεραιότητας αναδεικνύεται ως ο πιο δαπανηρός άξονας του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας. Κατά συνέπεια προκύπτει πως η έμφαση δίδεται ακριβώς σε αυτή την προσπάθεια εξισορρόπησης της αναπτυξιακής δυναμικής της περιφέρειας.

Βασικός χρηματοδότης του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.), με ποσοστό συμμετοχής μεγαλύτερο από το 70% του συνολικού κόστους του προγράμματος. Ακολουθούν με μικρότερη συμμετοχή, το ελληνικό δημόσιο, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ-Π).

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένα από τα σημαντικά έργα υποδομής που προβλέπονται από το Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας και αφορούν αποκλειστικά το νομό Σερρών²⁰.

²⁰ Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας(ΥΠ.ΕΘ.Ο.). Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας

Πίνακας 6.6: Έργα που βρίσκονται σε φάση υλοποίησης στο νομό Σερρών

Έργο	Κόστος σε €
Σημαντικά έργα οδοποιίας	
ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ – Κάθετος άξονας Δερβέني - Προμαχώνας, ΤΜΗΜΑ Πετρίτσι - Προμαχώνας	40.000.000
Ολοκλήρωση εργασιών στον οδικό άξονα Μεσοράχης - Αμφίπολης	3.905.637
Βελτίωση οδικού άξονα Νέας Πέτρας-Δραβίσκου & κατασκευή γέφυρας στον Αγκίτη ποταμό	2.465.200
Σημαντικά έργα βελτίωσης των υποδομών εκπαίδευσης	
Εξοπλισμός Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΤΕΙ Σερρών	129.100
Εξοπλισμός για την υποστήριξη πράξεων ΕΚΤ, Διεύρυνση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τμημάτων του ΤΕΙ Σερρών (2001 - 2003)	586.941
Σημαντικά έργα υδρεύσεων	
Βελτίωση δικτύου ύδρευσης της πόλης των Σερρών	2.656.243
Έργα αποχέτευσης & επεξεργασίας λυμάτων	
Εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων δημοτικού διαμερίσματος Άνω Ποροίων του δήμου Κερκίνης	599.450
Έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων, εγγειοβελτιωτικά & αναδασμοί	
Ανακαίνιση – Εκσυγχρονισμός & Βελτίωση άρδευσης του 2 ^{ου} αρδευτικού πεδιάδας Σερρών - ΤΜΗΜΑ ζώνης Αδελφικού	24.470.000
Αρδευτικό δίκτυο Σκουτάρεως Ν. Σερρών	7.747.616
Εκούσιος αναδασμός αγροκτήματος Νιγρήτας Ν. Σερρών	310.000
Σημαντικά δασικά έργα	
Βελτίωση βατότητας αντιπυρικής οδού Καπνοφύτου-Λαϊλιάς	289.484

(συνεχίζεται)

Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων – διευθέτηση χειμάρρου δυτικού Χριστού Ν. Σερρών	373.000
Έργα Εξηλεκτρισμού	
Αγροτικός εξηλεκτρισμός Ν. Σερρών 2001-2006	880.400
Έργα υποστήριξης επιχειρηματικότητας	
Ανάπτυξη & Λειτουργία κέντρου υποδοχής επενδυτών στο νομό Σερρών	146.000
Έργα για υποδομές ασφάλειας & υγιεινής	
Βελτίωση υποδομής & διαπίστευση του κτηνιατρικού εργαστηρίου Σερρών	586.860
Έργα συμβουλευτικής πληροφόρησης	
Γραφείο Διασύνδεσης Εκπαίδευσης & Παραγωγής ΤΕΙ Σερρών - Β΄ Φάση	269.000
Παρεμβάσεις για την ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)	
Επιχειρηματικά σχέδια ΠΜΕ & ΜΜΕ (1-50 άτομα)	1.184.731
Ενίσχυση επενδύσεων καινοτομίας μέσω του αναπτυξιακού νόμου 2601/1998 - έτος 2002	2.000.000
Παρεμβάσεις κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού	
Αναβάθμιση δεξιοτήτων & εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού - κατάρτιση	80.000
Κατάρτιση ανέργων σε πιστοποιημένα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης	1.312.311

Τα παραπάνω έργα – παρεμβάσεις, αποτελούν ένα μικρό, ωστόσο, ενδεικτικό δείγμα του σχεδιασμού που έχει συντελεστεί και έχει στόχο τον εκσυγχρονισμό αλλά και την βελτίωση της επιχειρηματικής ελκυστικότητας του νομού Σερρών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82
2. Κόνσολας Νικόλαος, Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997, σελ. 239-317
3. Παπαδασκαλόπουλος Αθανάσιος, Πρότυπα & Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1995, σελ. 71-84

Β. Αρθρογραφία

4. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Επικίνδυνα σημεία στο οδικό δίκτυο του νομού Σερρών και λήψη απαιτούμενων μέτρων», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 09/Ιανουαρίου/2002.
5. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Καθυστέρηση της λειτουργίας του ελικοδρομίου στα Άνω Πορόια του δήμου Κερκίνης», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 04/Φεβρουαρίου/2003.
6. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Χωροθέτηση του λιμένα Αμφίπολης», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 31/Ιανουαρίου/2003.

Γ. Λοιπές Πηγές

7. Βάση Δεδομένων για το φυσικό αέριο, της Δημόσιας Επιχείρησης Αερίου (Δ.ΕΠ.Α.).
8. Βάση Δεδομένων για τις Βιομηχανικές Περιοχές στην Ελλάδα, της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.).
9. Βάση Δεδομένων για τα μεγάλα δημόσια έργα της χώρας, του Υπουργείου Χωροταξίας Περιβάλλοντος & Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ)
10. Σχέδιο Ανάπτυξης 2000–2006, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)
11. Αναπτυξιακός νόμος 2601/1998, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)
12. Μητρώο επιχειρήσεων Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Ε.Β.Ε.Σ.).

13. Βάση Δεδομένων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), για το ενεργειακό σύστημα της χώρας.

Δ. Σχετικοί Διαδικτυακοί Τόποι

1. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας	www.ypetho.gr
2. Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας	www.pepkm.gr
3. Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων	www.minenv.gr
4. Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης	www.etba.gr
5. Δημόσια Επιχείρηση Αερίου	www.depa.gr

Κεφάλαιο 7^ο

«Δυνητικές Επενδύσεις στο δευτερογενή τομέα της παραγωγής»

7.1 Νομός Σερρών: Δυνατότητες και Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές (S.W.O.T. Analysis)

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, σκόπιμο θα ήταν να συγκεντρωθούν στο κεφάλαιο αυτό, τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν σχετικά με τις δυνατότητες και τις προοπτικές ανάπτυξης του νομού Σερρών. Τα συμπεράσματα αυτά θα αποτελέσουν τη βάση για τις επενδυτικές προτάσεις που θα ακολουθήσουν.

Με αυτή τη λογική, παρατίθεται στη συνέχεια μία «Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (S.W.O.T.)» ανάλυση για το νομό Σερρών, που στόχο έχει το συγκερασμό των εξωτερικών και των εσωτερικών παραγόντων²¹ που μπορούν να επηρεάσουν την αναπτυξιακή προοπτική του νομού. Στους εξωτερικούς παράγοντες αντιστοιχεί το γενικότερο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον όπως αυτό διαμορφώνεται και εξελίσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και Βαλκανίων, αλλά και σε επίπεδο χώρας. Περιλαμβάνονται επίσης οι ανταγωνιστικές πιέσεις από άλλους γειτονικούς ή μη γειτονικούς νομούς, οι οποίοι διεκδικούν και αυτοί με τη σειρά τους μερίδιο στην οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει το

²¹ T.Wheelen, J.Hunger 2002

εσωτερικό περιβάλλον, δηλαδή οι πόροι, η δομή και η κουλτούρα²² του ίδιου του νομού Σερρών, ή αλλιώς, οι ικανότητες του νομού που θα αναδείξουν το ανταγωνιστικό του πλεονέκτημα και θα τον καταστήσουν περισσότερο ελκυστικό σε πιθανούς επενδυτές.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται οι παράγοντες που επηρεάζουν ή που ενδέχεται να επηρεάσουν την αναπτυξιακή δυναμική του νομού Σερρών²³, καθώς και η S.W.O.T. ανάλυση κάθε παράγοντα.

Πίνακας 7.1: Νομός Σερρών. S.W.O.T. Analysis.

Παράγοντας	Εσωτερικό Περιβάλλον		Εξωτερικό Περιβάλλον	
	Δυνατότητες	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
Γεωγραφία				
α. Μορφολογία	Εύφορη Πεδιάδα, ποτάμια, αλιεία στη λίμνη Κερκίνη. Πολλά φυσικά αξιοθέατα.	Ανεπαρκής άρδευση της πεδιάδας, ανάγκη για έργα διαχείρισης της υδάτινης λεκάνης της λίμνης Κερκίνης	Βελτίωση αρδευτικού συστήματος μέσω χρηματοδότησης του Γ'ΚΠΣ	-
β. Γεωγραφική Θέση	Εγγύτητα στη μεγάλη αγορά της Θεσσαλονίκης και της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων	Ανάγκη για άρτιο δίκτυο μεταφορών	Διακρατικές συμφωνίες προώθησης της συνεργασίας ανάμεσα στις Βαλκανικές χώρες	Ο αναπόφευκτος ανταγωνισμός ανάμεσα σε Σέρρες και λοιπούς νομούς αλλά και Βαλκανικές χώρες
γ. Φυσικοί Πόροι	Ύπαρξη γεωθερμικού πεδίου	Περιορισμένη εκμετάλλευση γεωθερμικού πεδίου	Σταδιακή Απελευθέρωση της αγοράς της ενέργειας	Γραφειοκρατία και χρονοβόρες διαδικασίες αδειοδότησης
Δημογραφία	-	Ραγδαία μείωση των γεννήσεων	Μονιμοποίηση οικονομικών μεταναστών	Αλλοίωση της πολιτιστικής ταυτότητας του νομού

(συνεχίζεται)

²² Ν.Γεωργόπουλος 2002

²³ Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2001

Εργατικό Δυναμικό	Βελτίωση της εξειδίκευσης των μόνιμων κατοίκων	Μείωση οικονομικά ενεργού πληθυσμού & αύξηση της ανεργίας	Χρηματοδότηση από Γ'ΚΠΣ, προγραμμάτων βελτίωσης των δεξιοτήτων των νέων της χώρας	Απορρόφηση εργατικού δυναμικού από Θεσσαλονίκη & Βαλκανικές χώρες. Η μακροχρόνια τάση της ανεργίας στην Ελλάδα
Παραγωγή & Εισόδημα				
α. Α'γενής τομέας	Καλλιέργεια βιομηχανικών φυτών, κτηνοτροφία	Η τάση για την προτίμηση επιδοτούμενων καλλιεργειών. Σταδιακή εγκατάλειψη του πρωτογενή τομέα παραγωγής	Χρηματοδότηση από Ε.Ε. για την αναδιάρθρωση του Α' γενή τομέα των χωρών της (πρόγραμμα LEADER+)	Εισαγωγές αγροτικών προϊόντων από άλλες χώρες
β. Β'γενής τομέας	Βιομηχανίες τροφίμων & Επίπλων. Εξαγωγές τροφίμων & Βαμβακιού	Πολλές μικρές επιχειρήσεις οικογενειακού χαρακτήρα. Μη ικανοποιητική προσέλκυση επενδυτών. Μεταποίηση κυρίως αγροτικών προϊόντων. Απουσία μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας	Χρηματοδότηση από την Ε.Ε. για την καινοτομία & την ισόρροπη ανάπτυξή της, (προγράμματα RIS+ & INTERREG). Αναπτυξιακός νόμος 2601/98 κίνητρα για βιομηχανική αποκέντρωση	Η συνήθης επιλογή ως τόπου εγκατάστασης μιας ευρύτερης περιοχής γύρω από μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα- Θεσσαλονίκη κτλ). Η μετακίνηση επιχειρήσεων σε Βαλκανικές χώρες με χαμηλότερο εργατικό κόστους.
γ. Γ'γενής τομέας	Ταχεία ανάπτυξη του τομέα την τελευταία δεκαετία. Τουριστικοί πόροι.	Περιορισμένη εκμετάλλευση των φυσικών αξιοθέατων του νομού. Η ανάπτυξή του προκύπτει με την παράλληλη απαξίωση του Α'γενή και του Β'γενή τομέα.	Εκμετάλλευση ευνοϊκών κρατικών διατάξεων και χρηματοδοτήσεων για την ανάπτυξη εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων.	-

(συνεχίζεται)

Υποδομές	Υπαρξη ΒΙ.ΠΕ., Τ.Ε.Ι. και παραρτήματος Α.Ε.Ι. Υποδομές Υγείας.	Απουσία εμπορικού λιμένα και αεροδρομίου. Ανεπαρκείς συνδέσεις με κεντρικές αρτηρίες της χώρας (π.χ. με Εγνατία οδό).	Αξιοποίηση φυσικού αερίου. Αξιοποίηση χρηματοδότησης Γ'ΚΠΣ. Ανάπτυξη R&D προγραμμάτων σε συνεργασία με το Τ.Ε.Ι. Σερρών ²⁴ .	Η ύπαρξη πιο οργανωμένων ή καλύτερα διασυνδεδεμένων με κεντρικές και εθνικές αρτηρίες, ΒΙ.ΠΕ. στην περιφέρεια ²⁵ .
-----------------	--	---	---	---

7.2 Δυνητικές επενδύσεις στο δευτερογενή τομέα στο νομό Σερρών

7.2.1 Παραγωγικές μονάδες εστιασμένες σε αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα

Στο νομό Σερρών δραστηριοποιούνται πολλές μονάδες που απασχολούνται στην επεξεργασία ή τη συσκευασία τροφίμων. Οι μονάδες αυτές στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι μικρές σε μέγεθος και προσανατολισμένες συνήθως σε ένα προϊόν η κάθε μία. Οι προτάσεις που ακολουθούν αφορούν στη δημιουργία βιομηχανιών τροφίμων που θα εκμεταλλεύονται ταυτόχρονα πολλούς αγροτικούς πόρους, ενώ παράλληλα θα εφαρμόζουν σύγχρονα συστήματα διοίκησης (marketing, ολική ποιότητα) και θα προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αναμφίβολα η ισχυροποίηση των ακόλουθων μονάδων ενδέχεται να απαιτεί και τη διενέργεια εισαγωγών κάποιων πρώτων υλών ή κάποιων συμπληρωματικών προϊόντων. Ωστόσο, το

²⁴ R&D προγράμματα 6 Προγράμματα έρευνας & ανάπτυξης τεχνολογιών & μεθόδων διοίκησης.

²⁵ Η ΒΙ.ΠΕ. Κιλκίς διαθέτει μονάδα παραγωγής ενέργειας με φωτοβολταϊκά στοιχεία, ενώ η ΒΙ.ΠΕ. Ημαθίας συνδέεται με αγωγό φυσικού αερίου.

κύριο τμήμα της παραγωγικής βάσης των επενδύσεων που προτείνονται, αποτελείται από την πρωτογενή παραγωγή του νομού Σερρών.

Πίνακας 7.2: Δυνητικές βιομηχανίες επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων.

Είδος Βιομηχανίας	Αντικείμενο Απασχόλησης	Προϊόντα
Ελαιουργική βιομηχανία	Επεξεργασία Σπορέλαιων	Βαμβακέλαιο, Ηλιέλαιο, Αραβοσιτέλαιο
Βιομηχανία Ξηρών καρπών	Επεξεργασία ηλιανθου αραχίδας, αμυγδάλων, καρυδιών	Ηλιόσπορος, αράπικο φιστίκι, αμύγδαλο, καρύδια
Βιομηχανία οσπρίων	Επεξεργασία οσπρίων	Όσπρια: Φασόλια, Ρεβίθια
Παραγωγή Ζάχαρης	Επεξεργασία ζαχαρότευτλου	Διάφοροι τύποι ζάχαρης και υποκατάστατων
Αλευροποιία	Επεξεργασία ρυζιού και δημητριακών	Ρύζι: Διάφοροι τύποι (Bonnet, Γλασέ κτλ), δημητριακά για πρωινό
Βιομηχανία ζυμαρικών	Επεξεργασία σκληρού σιταριού, κριθαριού	Ζυμαρικά: Διάφοροι τύποι για Μακαρόνια, Κριθαράκι κτλ
Βιομηχανία τροφίμων	Επεξεργασία Σουσαμιού, μελιού, ζάχαρης	Χαλβάς, Ταχίνι, Παστέλι
Βιομηχανία τροφίμων	Επεξεργασία Τομάτας	Χυμοί τομάτας και τοματοπολτοί
Βιομηχανία συσκευασίας φρούτων και προετοιμασίας χυμών	Επεξεργασία δένδροκομικών προϊόντων	Κομπόστες και χυμοί: μήλου, ροδάκινου, βερίκοκου, κερασιού
Βιομηχανία κρέατος	Επεξεργασία βοοειδών και χοιρινών	Νωπό και κατεψυγμένο κρέας, αλλαντικά, ζωοτροφές

(συνεχίζεται)

Βιομηχανία γάλακτος	Επεξεργασία γάλακτος, τυριού, βουτύρου	Διάφοροι τύποι: παγωτών, γιαουρτιού, τυριών κτλ.
Βιομηχανία επίπλων	Επεξεργασία ξυλείας	Διάφοροι τύποι επίπλων
Βιομηχανία ξύλου & Χαρτοποιία	Επεξεργασία ξυλείας	Διάφοροι τύποι χαρτιού - χαρτονιού, Ξυλεία για βιομηχανίες επίπλων
Βιομηχανία ζωοτροφών	Επεξεργασία χόρτων, βαμβακόσπορου, αραβόσιτου	Βαμβακόπιτα, σανός κτλ.
Προπαρασκευή & νηματοποίηση υφαντικών & βαμβακερών ινών	Επεξεργασία βαμβακιού, μαλλιού	Ύφανση, πλέξη, λανάρισμα νημάτων
Βιομηχανία Κλωστούφαντουργίας, Ενδυμάτων και δερμάτων	Επεξεργασία βαμβακιού, μαλλιού και δέρματος ζώων,	Ενδύματα, υποδήματα
Συσκευασία προϊόντων αλιείας εσωτ. υδάτων	Επεξεργασία πέστροφας κτλ.	Πέστροφα καπνιστή, μαρινάτη κτλ. Ιχθυάλευρα για ζωοτροφές

7.2.2 Παραγωγικές μονάδες εστιασμένες στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Η ανάπτυξη επιχειρήσεων αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποτελεί εθνική προτεραιότητα σύμφωνα με τα κίνητρα επενδύσεων του αναπτυξιακού νόμου 2601/1998. Η εκμετάλλευση αυτών των πηγών, συμβάλει στην βελτίωση της εικόνας του νομού Σερρών καθώς η συγκεκριμένη παραγωγή ενσωματώνει τεχνολογία αιχμής, ενισχύει τα αποθέματα ηλεκτρικής

ενέργειας του νομού και συμβάλλει στον περιορισμό της παραγωγής ενέργειας από ρυπογόνους πόρους όπως ο λιγνίτης και τα υγρά καύσιμα. Η χρήση Α.Π.Ε. βελτιώνει και την εικόνα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Η γεωθερμική ενέργεια δεν αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα καθώς έχει εφαρμογές κυρίως στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής (θερμοκήπια, υδατοκαλλιέργειες, θέρμανση).

Πίνακας 7.3: Δυνητικές βιομηχανίες εκμετάλλευσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Είδος Παραγωγικής Μονάδας	Αντικείμενο Απασχόλησης	Προϊόντα
Μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με φωτοβολταϊκά στοιχεία	Αξιοποίηση ηλιακής ακτινοβολίας	Ηλεκτρική ενέργεια
Υδροηλεκτρικό εργοστάσιο	Αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού	Ηλεκτρική ενέργεια
Αιολικό Πάρκο	Αξιοποίηση ανέμων	Ηλεκτρική ενέργεια

7.2.3 Λοιπές παραγωγικές μονάδες

Οι επενδύσεις που προτείνονται σε αυτή την κατηγορία δεν αναφέρονται απαραίτητα στη χρησιμοποίηση κάποιου τοπικού πόρου ως πρώτη ύλη στην

παραγωγή αντίστοιχα κάποιου προϊόντος. Αφορούν πάντως επενδύσεις που άμεσα σχετίζονται με τα πλεονεκτήματα του νομού.

Πίνακας 7.4: Λοιπές βιομηχανίες.

Είδος Παραγωγικής Μονάδας	Αντικείμενο Απασχόλησης	Προϊόντα
Βιομηχανία μηχανημάτων & ειδών εξοπλισμού	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στην αξιοποίηση πόρων όπως: Γεωθερμική ενέργεια, Φυσικό αέριο.	Γεωθερμικές αντλίες, ηλεκτροκινητήρες.
Μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας	Επεξεργασία φυσικού αερίου	Ηλεκτρική ενέργεια
Μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας	Επεξεργασία λιγνίτη	Ηλεκτρική ενέργεια
Μεταλλευτική βιομηχανία	Εξόρυξη ουρανίου	Παραγωγή οξειδίου του ουρανίου (Yellow cake)
Μεταλλευτική βιομηχανία	Εξόρυξη μαρμάρου, γρανίτη	Λιγνίτης, μπρικέτα λιγνίτη
Μεταλλευτική βιομηχανία	Εξόρυξη λιγνίτη,	Ορυκτός λιγνίτης
Μεταλλευτική βιομηχανία	Λατομείο σκύρου και άμμου	Βιομηχανική άμμος, συντρίμματα πέτρας για οικοδομικές χρήσεις (π.χ. για σκυρόδεμα)
Κατασκευή δομικών προϊόντων από σκυρόδεμα	Επεξεργασία σκυροδέματος	Πλάκες, πλακίδια, στύλοι, τούβλα

(συνεχίζεται)

Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας και της ποσότητας της πρωτογενούς παραγωγής	Ελκυστήρες (κλαρκ), ρυμουλκούμενα οχήματα, άροτρα, αρμεκτικές μηχανές, μηχανήματα διασκορπισμού σπόρων και λιπασμάτων κτλ.
Κατασκευή μηχανημάτων για ορυχεία και λατομεία	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου	Αναβατόρια, μηχανήματα διάτρησης ανόρυξης, κοπής, μηχανήματα κοσκίνισματος, ισοπέδωσης κτλ.
Κατασκευή μηχανημάτων επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου	Αποβουτυρωτές – ομογενοποιητές γάλακτος, μηχανές σύνθλιψης κτλ.
Κατασκευή μηχανημάτων για την κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου	Εκκοκκιστικές μηχανές, μηχανές ύφανσης και κοπής κτλ.
Κατασκευή μηχανημάτων για την παρασκευή χαρτιού	Παραγωγή εξοπλισμού που θα συμβάλει στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου	Μηχανές χαρτοπολτού και χαρτονιού

Οι παραπάνω προτάσεις αφορούν επενδυτικές δυνατότητες στον τομέα της μεταποίησης του νομού Σερρών. Στο σύνολό τους άμεσα ή έμμεσα έχουν ως βάση τους τοπικούς πόρους του νομού. Όμως ο έντονος και διεθνής πια ανταγωνισμός που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες αγορές δεν επιτρέπει τη μονοδιάστατη θεώρηση των επενδυτικών ευκαιριών. Στόχος για το νομό Σερρών θα πρέπει να είναι η προσέλκυση επενδυτών που θα επιλέξουν την περιοχή αυτή όχι μόνο για τους τοπικούς πόρους αλλά και για τις υποδομές της,

τις σχετικές με τα δίκτυα διασύνδεσης με την υπόλοιπη Ελλάδα και την Ευρώπη, με τους χώρους εγκατάστασης, με τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού.

Η ύπαρξη οργανωμένου δικτύου μεταφορών, η διαθεσιμότητα εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και το κόστος των υλικών, αποτελούν για τους περισσότερους κλάδους της μεταποίησης τους σημαντικότερους παράγοντες καθορισμού του τόπου εγκατάστασης στην Ελλάδα σήμερα²⁶. Επομένως δεν αρκούν από μόνες τους οι ευνοϊκές διατάξεις του αναπτυξιακού νόμου για το νομό Σερρών. Ο νομός Σερρών, όπως άλλωστε και η πλειοψηφία των νομών της χώρας, προκειμένου να διεκδικήσει ισότιμα το μερίδιό του στην οικονομική ανάπτυξη, έχει ανάγκη από σημαντικά έργα υποδομής. Τέτοια έργα έχουν συμπεριληφθεί στα σχέδια ανάπτυξης και έχει αποφασιστεί η συγχρηματοδότησή τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μένει να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα του περιφερειακού σχεδιασμού και προγραμματισμού.

Σε κάθε περίπτωση, όλες οι παραπάνω επενδυτικές προτάσεις χρειάζονται περαιτέρω διερεύνηση με τη διενέργεια κλαδικών μελετών και μελετών σκοπιμότητας. Πρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο υπάρχουν περιθώρια ανταγωνισμού ανάμεσα στις νέες επιχειρήσεις και σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται χρόνια και με επιτυχία στον τομέα τους. Πρέπει να συνυπολογιστούν παράγοντες όπως η διαθεσιμότητα των πρώτων υλών, το μέγεθος της αγοράς, η δυνατότητα για εξαγωγές αλλά και η διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού, παράγοντες που όπως αναφέρθηκε, εκτός των άλλων,

²⁶ Ι.Σώρος 1998

εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό και από την ύπαρξη οργανωμένων μεταφορικών δικτύων.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση μας, σκόπιμη θα ήταν μία σύντομη αναφορά στον τριτογενή τομέα της παραγωγής. Οι υπηρεσίες, τόσο στην τοπική οικονομία των Σερρών όσο και στο σύνολο της χώρας έχουν σημειώσει εκπληκτική αύξηση του μεγέθους τους τα τελευταία χρόνια. Ο τριτογενής τομέας της παραγωγής αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα της ελληνικής οικονομίας. Στο νομό Σερρών, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για τουριστική ανάπτυξη και όχι μόνο παραθεριστικού χαρακτήρα. Υπάρχουν ευκαιρίες εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος, με σύγχρονες μορφές εναλλακτικού τουρισμού²⁷ ώστε να αναδειχθούν οι πλούσιες φυσικές ομορφιές και τα αξιόλογα ιστορικά μνημεία των Σερρών.

²⁷ Δημιουργία Μουσείων, Θεματικών Πάρκων, Θεματικών Πολιτιστικών Διαδρομών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Α. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002, σελ 8-82.
2. Γεωργόπουλος Νικόλαος, Στρατηγικό Μάνατζμεντ, Εκδόσεις Γ.Μπένου, Αθήνα 2002, σελ 125-137, 335-345.
3. Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ι.Π.Α.) Παντείου Πανεπιστημίου, Περιφερειακή Στρατηγική για την Καινοτομία στην Στερεά Ελλάδα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001, σελ 47-61.
4. Σώρος Ιωάννης, Το κόστος εργασίας στην επιλογή του τύπου εγκατάστασης των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, Διδακτορική Διατριβή στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 1998.
5. Wheelen Thomas, Hunger David, Strategic Management & Business Policy, Prentice Hall, 2002 eighth edition, σελ 1-24, 108-117.

Β. Αρθρογραφία

6. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Μέτρα ανάπτυξης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με φωτοβολταϊκά στοιχεία», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 15/Ιουλίου/2003

Γ. Λοιπές Πηγές

7. Στατιστική Ταξινόμηση Ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας 1991 και 2003, (ΣΤΑΚΟΔ 1991 και 2003).
8. Αναπτυξιακός νόμος 2601/1998, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ).
9. Σχέδιο Ανάπτυξης 2000–2006, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ).
10. Βάση Δεδομένων για τις Βιομηχανικές Περιοχές στην Ελλάδα, της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.).

Γενική Βιβλιογραφία και λοιπές πηγές

A. Βιβλιογραφία

1. Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών (ΑΝ.Ε.ΣΕΡ.), Συγκριτική Μελέτη Καταγραφής των Αναπτυξιακών Κινήτρων, Σέρρες 2002
2. Γεωργόπουλος Νικόλαος, Στρατηγικό Μάνατζμεντ, Εκδόσεις Γ.Μπένου, Αθήνα 2002
3. Δεδουσόπουλος Αποστόλης, Οικονομική της Εργασίας, Εκδόσεις «Ο Πολίτης», Αθήνα 1995
4. Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ι.Π.Α.) Παντείου Πανεπιστημίου, Περιφερειακή Στρατηγική για την Καινοτομία στην Στερεά Ελλάδα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2001
5. Καρβούνης Σωτήρης, Οικονομοτεχνικές Μελέτες, Μεθοδολογία – Τεχνικές – Θεωρία, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2000
6. Κόνσολας Νικόλαος, Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997
7. Νομαρχία Σερρών, Πρόσκληση Γνωριμίας, Σέρρες 1993
8. Παπαδασκαλόπουλος Αθανάσιος, Πρότυπα & Πολιτικές Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1995
9. Πετράκη – Κώπτη Αθηνά, Σύγχρονη Μακροοικονομική Θεωρία & Πολιτική, Εκδόσεις Κ. & Π. Σμπίλιας, «Το Οικονομικό», Αθήνα 1996
10. Σώρος Ιωάννης, Το κόστος εργασίας στην επιλογή του τύπου εγκατάστασης των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, Διδακτορική Διατριβή στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 1998
11. Wheelen Thomas, Hunger David, Strategic Management & Business Policy, Prentice Hall, 2002 eighth edition

B. Αρθρογραφία

12. Βασιλάκος Νίκος, «Η επενδυτική διάσταση της γεωθερμίας», περιοδικό Επιλογή Αύγουστος 2002, Εκδόσεις Allmedia 2001

13. Δελτίο τύπου Γαλακτοβιομηχανίας ΔΕΛΤΑ, «Εγκαίνια του νέου υπερσύγχρονου εργοστασίου γάλακτος της ΔΕΛΤΑ στη Θεσσαλονίκη παρουσία Υπουργών», εφημερίδα Ναυτεμπορική, 7/Μαΐου /2003
14. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001
15. Επιτελείο περιοδικού Επιλογή, «Ο νομός Σερρών», Οι νομοί της Ελλάδας 2001, Εκδόσεις Allmedia 2001
16. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Η πωτική πορεία των εξαγωγών συνεχίστηκε και το 2002», Επισημάνσεις Ν° 15, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Μάιος 2003
17. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Η εξάρτηση της Ελλάδας από τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο», Επισημάνσεις Ν° 12, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Δεκέμβριος 2002
18. Κέντρο Εξαγωγικών & Ερευνητικών Μελετών (Κ.Ε.Ε.Μ), «Το ισοζύγιο των αγροτικών προϊόντων», Επισημάνσεις Ν° 2, Εκδόσεις Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.) Ιανουάριος 2002
19. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Επικίνδυνα σημεία στο οδικό δίκτυο του νομού Σερρών και λήψη απαιτούμενων μέτρων», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 09/Ιανουαρίου/2002
20. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Καθυστέρηση της λειτουργίας του ελικοδρομίου στα Άνω Πορόια του δήμου Κερκίνης», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 04/Φεβρουαρίου/2003
21. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Χωροθέτηση του λιμένα Αμφίπολης», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 31/Ιανουαρίου/2003
22. Κόλλια-Τσαρουχά Μαρία, «Μέτρα ανάπτυξης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με φωτοβολταϊκά στοιχεία», Ερώτηση στη Βουλή των Ελλήνων, 15/Ιουλίου/2003

Γ. Λοιπές Πηγές

23. Αναπτυξιακός νόμος 2601/1998, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ).
24. Βάση Δεδομένων της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε) για τα έτη 1991 έως 2001
25. Βάση Δεδομένων των εκδόσεων Allmedia για τους νομούς της χώρας για το έτος 2001

26. Βάση Δεδομένων για εισαγωγές και εξαγωγές του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.)
27. Βάση Δεδομένων του Υπουργείου Γεωργίας για τα ποτάμια και τις λίμνες της χώρας.
28. Βάση δεδομένων του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Κ.Α.Π.Ε.), για τις Α.Π.Ε. στην Ελλάδα
29. Βάση Δεδομένων για το φυσικό αέριο, της Δημόσιας Επιχείρησης Αερίου (Δ.ΕΠ.Α.).
30. Βάση Δεδομένων για τις Βιομηχανικές Περιοχές στην Ελλάδα, της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.).
31. Βάση Δεδομένων για τα μεγάλα δημόσια έργα της χώρας, του Υπουργείου Χωροταξίας Περιβάλλοντος & Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ)
32. Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για τα έτη 2000, 2001, 2002.
33. Έκθεση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.), για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Φεβρουάριος 2003
34. Λαμπρινός Νίκος, Λέκτορας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τμήμα Παιδαγωγικό, Χάρτες Κεφαλαίου 1 και παραρτημάτων
35. Μητρώο επιχειρήσεων Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Σερρών (Ε.Β.Ε.Σ.).
36. Στατιστική Ταξινόμηση Ανά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας 1991 και 2003, (ΣΤΑΚΟΔ 1991 και 2003).
37. Σχέδιο Ανάπτυξης 2000–2006, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)
38. Συνέντευξη του Καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Σωτηρόπουλου Βλάση σε αφιέρωμα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της εκπομπής «Άλλη Μέρα» στην ελληνική τηλεόραση 3 (ΕΤ3), στις 2/10/2003

Παράρτημα

ΕΙΚΟΝΑ 1*

Οι 13 Οικονομικές Περιφέρειες της Ελλάδας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
	ΚΡΗΤΗΣ

* Πηγή: Εκδόσεις Allmedia

ΕΙΚΟΝΕΣ 2, 3, 4

Η Βιομηχανική Περιοχή των Σερρών

Εικόνα 2: Γενική άποψη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών

Εικόνα 3: Οικόπεδο υπό διαμόρφωση στη ΒΙ.ΠΕ. Σερρών

Εικόνα 4: Άποψη του εργοστασίου της επιχείρησης «ΔΡΟΜΕΑΣ» και της ευρύτερης περιοχής στη ΒΙ.ΠΕ Σερρών.

ΕΙΚΟΝΕΣ 5, 6, 7

«Τοπία στη Λίμνη Κερκίνη»

Εικόνα 5: Το φράγμα του ποταμού Στρυμόνα

Εικόνα 6: Βοσκοτόπι στις όχθες της λίμνης

Εικόνα 7: Τοπίο στα βόρεια της λίμνης

ΠΙΝΑΚΑΣ 1*

ΟΙ 13 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΝΟΜΟΙ
1. Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	Έβρος, Ροδόπη, Ξάνθη, Δράμα, Καβάλα
2. Κεντρική Μακεδονία	Θεσσαλονίκη, Χαλκιδική, Σέρρες, Ημαθία, Πέλλα, Πιερία, Κιλκίς
3. Δυτική Μακεδονία	Φλώρινα, Κοζάνη, Καστοριά, Γρεβενά
4. Ήπειρος	Ιωάννινα, Άρτα, Θεσπρωτία, Πρέβεζα
5. Θεσσαλία	Λάρισα, Μαγνησία, Τρίκαλα, Καρδίτσα
6. Ιόνια Νησιά	Κέρκυρα, Λευκάδα, Κεφαλληνία, Ζάκυνθος
7. Δυτική Ελλάδα	Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία
8. Στερεά Ελλάδα	Φθιώτιδα, Ευρυτανία, Φωκίδα, Βοιωτία, Εύβοια
9. Αττική	
10. Πελοπόννησος	Κορινθία, Αργολίδα, Αρκαδία, Μεσσηνία, Λακωνία
11. Βόρειο Αιγαίο	Λέσβος, Χίος, Σάμος
12. Νότιο Αιγαίο	Κυκλάδες Δωδεκάνησα
13. Κρήτη	Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο, Λασιθί

ΠΙΝΑΚΑΣ 2*

Γ' Κ.Π.Σ. : Τα 11 Τομεακά / Επιχειρησιακά Προγράμματα & οι υπεύθυνοι φορείς υλοποίησής τους

Τομεακό / Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Υπουργείο
1. Εκπαίδευση & αρχική επαγγελματική κατάρτιση	Εργασίας
2. Απασχόληση & επαγγελματική κατάρτιση	Εργασίας
3. Οδικοί άξονες, λιμένες, αστική ανάπτυξη	Χωροταξίας, Περιβάλλοντος & δημοσίων έργων
4. Σιδηρόδρομοι αερολιμένες αστικές μεταφορές	Μεταφορών & Επικοινωνιών
5. Ανταγωνιστικότητα	Ανάπτυξης
6. Αγροτική ανάπτυξη ανασυγκρότηση της υπαίθρου	Γεωργίας
7. Αλιεία	Γεωργίας
8. Υγεία – Πρόνοια	Υγείας & Πρόνοιας
9. Περιβάλλον	Χωροταξίας, Περιβάλλοντος & δημοσίων έργων
10. Πολιτισμός	Πολιτισμού
11. Κοινωνία της πληροφορίας	Γεωργίας, Υγείας & Πρόνοιας, Ανάπτυξης

* Πηγή: Διάφορα Ελληνικά Υπουργεία

ΠΙΝΑΚΑΣ 3*

Η βλάστηση στο νομό Σερρών.

Περιοχή	Βλάστηση
Γενικά σε μεγάλα υψόμετρα	Δάση οξιάς, τραχείας & πεύκης
Όρος Βροντούς, Μπέλες, Παγγαίο, Όρβηλος	Συστάδες ελάτης & ρόμπολου
Γενικότερα στα βουνά του νομού	Φουντουκιές, καρυδιές, λεύκες, πλατάνια, φυλλοβόλοι θάμνοι, κέδρα
Γενικά σε χαμηλά & μεσαία υψόμετρα	Δάση δρυός
Γενικά σε παράλιες περιοχές	Ρείκια, πουρνάρια

ΠΙΝΑΚΑΣ 4**

Χρήσεις γης στο νομό Σερρών

Χρήση γης	Έκταση (m ²)	Ποσοστό (%)
Καλλιεργούμενες Εκτάσεις & Αγροναπαύσεις	1.696.800	42,76
Βοσκότοποι	1.040.100	26,21
Δάση	822.100	20,72
Νερά	118.000	2,98
Οικισμοί	128.200	3,23
Άλλες Εκτάσεις	162.500	4,1
Σύνολο	3.967.700	100,00

* Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

** Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Οι ελληνικές εισαγωγές βάσει της Τυποποιημένης Ταξινόμησης του Διεθνούς Εμπορίου (κατά φθίνουσα τάξη μεγέθους της αξίας των εισαγωγών)

Κωδ. ΤΤΔΕ	Προϊόν	Αξία εισαγωγών σε εκατομμύρια \$	
		1999	2000
333	Έλαια πετρελαίου και ασφαλτωδών ορυκτών, ακατέργαστα	1.009,69	3.009,35
781	Αυτοκίνητα οχήματα για τη μεταφορά προσώπων (εκτός οχημάτων δημοσίων μεταφορών)	2.129,99	1.932,70
793	Πλοία, πλοιάρια και πλωτές κατασκευές	1.050,99	1.565,85
764	Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός μ.α.κ. και μέρη αυτού, εξαρτήματα συσκευών της υποδιαίρεσης 76	1.121,93	1.109,38
542	Φάρμακα (περιλαμβάνονται και τα κτηνιατρικά φάρμακα)	1.019,95	986,08
334	Έλαια πετρελαίου και ασφαλτωδών ορυκτών, άλλα από τα ακατέργαστα	492,58	690,80
741	Μηχανικός εξοπλισμός θέρμανσης και ψύξης και μέρη αυτών μ.α.κ.	541,93	554,31
641	Χαρτί και χαρτόνι	517,15	529,13

784	Μέρη και εξαρτήματα αυτοκινήτων οχημάτων των ομάδων 722, 781, 782 και 783	566,53	412,79
752	Αυτόματες μηχανές εγγραφής και επεξεργασίας στοιχείων και μονάδες αυτών	450,51	394,61
012	Κρέατα νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα (εκτός των βοειδών)	362,32	367,89
759	Μέρη και εξαρτήματα των μηχανημάτων που υπάγονται στις ομάδες 751 και 752	365,71	365,33
775	Οικιακές συσκευές ηλεκτρικές ή μη, μ.α.κ.	413,41	358,06
684	Αργίλιο	235,48	309,51
782	Αυτοκίνητα οχήματα μεταφοράς εμπορευμάτων και ειδικών χρήσεων	426,19	303,64
011	Κρέατα βοειδών νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη ή κατεψυγμένα	369,81	301,17
682	Χαλκός	222,86	285,25
851	Υποδήματα	273,41	268,62
553	Προϊόντα αρωματοποίησης, καλλυντικά ή καλλωπιστικά παρασκευάσματα	259,72	260,90
642	Χαρτί και χαρτόνι κομμένο σε μεγέθη ή σχήματα και τεχνουργήματα από αυτό	237,73	258,26
778	Λοιπές ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές μ.α.κ.	286,38	255,34
845	Είδη ένδυσης από υφαντικές ίνες, πλεκτά ή μη μ.α.κ.	268,14	243,09
792	Αεροσκάφη και συναφής εξοπλισμός. Διαστημικά οχήματα και οχήματα εκτοξευσεώς τους και μέρη αυτών	762,67	241,57
673	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή χάλυβα, όχι σε κράματα, μη επιστρωμένα, επιμεταλλωμένα ή επενδυμένα	161,26	239,12

112	Ποτά αλκοολούχα	275,42	237,51
841	Ενδύματα για άνδρες ή αγόρια από υφάσματα (εκτός από τα πλεκτά)	220,91	231,67
022	Γάλα, κρέμα και άλλα προϊόντα γάλακτος, εκτός από βούτυρο και τυρί	247,97	230,11
874	Όργανα και συσκευές μέτρησης, ελέγχου, ανάλυσης κλπ.	232,75	225,97
893	Τεχνουργήματα από πλαστικές ύλες μ.α.κ.	244,53	225,52
821	Έπιπλα και μέρη αυτών	248,05	224,24
343	Φυσικό αέριο	84,68	219,88
024	Τυρί και πηγμένο γάλα για τυρί	238,26	215,69
651	Νήματα υφαντικά	230,46	214,63
894	Παιδικά αμαξάκια, παιχνίδια, παίγνια και αθλητικά είδη	213,95	213,68
844	Ενδύματα για γυναίκες ή κορίτσια από υφάσματα πλεκτά	184,57	207,57
571	Πολυμερή του αιθυλενίου σε πρωτογενείς μορφές	209,70	200,44
872	Όργανα και συσκευές για την ιατρική μ.α.κ.	223,12	198,68
676	Ράβδοι και είδη καθορισμένης μορφής από σίδηρο ή χάλυβα	221,16	190,88
728	Μηχανήματα και εργαλεία για ειδικευμένες βιομηχανίες και μέρη αυτών μ.α.κ.	289,46	190,24
598	Διάφορα χημικά προϊόντα μ.α.κ.	208,99	185,43
081	Κτηνοτροφές	221,33	185,18

772	Διατάξεις για τη διακοπή, κατανομή, προστασία, διακλάδωση ή σύνδεση κλπ. ηλεκτρικών κυκλωμάτων	167,00	182,35
533	Βαφές, χρώματα, βερνίκια και συναφείς ύλες	195,91	180,69
699	Βιομηχανικά είδη από κοινά μέταλλα μ.α.κ.	209,49	177,36
785	Μοτοσυκλέτες, μοτοποδήλατα, ποδήλατα κλπ. μηχανοκίνητα ή μη, αμαξάκια αναπήρων	178,37	170,51
653	Υφάσματα από τεχνικές υφαντικές ύλες	208,71	164,80
899	Λοιπά βιομηχανικά εόδη μ.α.κ.	180,01	164,45
776	Λυχνίες κάθε είδους ηλεκτρονικές κλπ., δίοδοι, κρυσταλλολυχνίες και παρόμοιες διατάξεις με ημιαγωγό. Διατάξεις φωτοευαίσθητες με ημιαγωγό. Δίοδοι εκπομπής φωτός. Κρύσταλλοι πιεζοηλεκτρικοί συναρμολογημένοι, ολοκληρωμένα κυκλώματα και ηλεκτρονικές μικροσυναρμολογήσεις και μέρη αυτών	115,00	163,11
554	Σαπούνια, προϊόντα καθαρισμού και στιλβώσεως	139,05	161,57
842	Ενδύματα για γυναίκες ή κορίτσια από υφάσματα (εκτός από τα πλεκτά)	190,61	159,83
541	Ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα εκτός από τα φάρμακα	177,52	159,07
625	Επίσωτρα, αεροθάλαμοι κλπ. από καουτσούκ	182,87	158,97
098	Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής	199,90	154,15
248	Ξυλεία απλώς κατεργασμένη και ξύλινοι στρωτήρες για σιδηροτροχιές	164,41	152,01
761	Τηλεοπτικοί δέκτες	153,25	150,04

662	Οικοδομικές ύλες από πηλό και δύστηκτα οικοδομικά υλικά	188,16	147,51
743	Αντλίες και συμπιεστές αερίων, ανεμιστήρες, απορροφητήρες και παρόμοια, καθώς και τα μέρη αυτών	169,88	145,41
723	Μηχανικός εξοπλισμός για εργοληπτικά έργα και οικοδομές και μέρη αυτού μ.α.κ.	180,09	143,20
575	Λοιπά πλαστικά σε πρωτογενείς μορφές	132,71	141,86
898	Μουσικά όργανα, μέρη και εξαρτήματα αυτών, δίσκοι, κασέτες και παρόμοια είδη εγγραφής ήχου (εξαιρούνται τα είδη των ομάδων 763, 882 και 883)	218,32	141,46
745	Λοιπά μη ηλεκτρικά μηχανήματα, εργαλεία και μηχανές και μέρη αυτών μ.α.κ.	169,96	139,33
582	Πλάκες, φύλλα, ταινίες κλπ. από πλαστικές ύλες	165,11	138,98
515	Οργανικές, ανόργανες και ετεροκυκλικές ενώσεις, νουκλεϊνικά οξέα και τα αλατά τους	155,76	137,84
057	Φρούτα και καρποί, νωπά ή αποξηραμένα	172,30	137,55
724	Μηχανές επεξεργασίας υφαντικών ινών και δέρματος και μέρη αυτών μ.α.κ.	216,19	137,12
122	Βιομηχανικά προϊόντα καπνού	167,45	134,12
9	Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	185,48	133,22
672	Ράβδοι και άλλες πρωτογενείς μορφές και ημιτελή προϊόντα από σίδηρο ή χάλυβα	72,27	132,63
716	Ηλεκτρικοί περιστροφικοί κινητήρες και μέρη αυτών μ.α.κ.	134,10	120,94
691	Κατασκευές και μέρη αυτών μ.α.κ. από σίδηρο, χάλυβα ή αργίλιο	74,06	117,75
892	Έντυπο υλικό	150,36	117,14

700	Συστατικά μέρη βιομηχανικών συγκροτημάτων	90,58	112,49
747	Είδη κρουνοποιίας και παρόμοια όργανα για σωληνώσεις, δεξαμενες, ατμολέβητες, κάδους και τα συναφή	126,83	112,35
591	Εντομοκτόνα, ποντικοφάρμακα, μυκητοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, ανασχετικά της βλαστήσεως και ρυθμιστικά της αναπτύξεως των φυτών, απολυμαντικά και παρόμοια προϊόντα	118,93	109,08
034	Ψάρια νωπά ή κατεψυγμένα	128,86	108,82
674	Πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή χάλυβα, όχι σε κράματα, επιστρωμένα, επιμεταλλωμένα ή επενδυμένα	109,04	108,47
041	Σιτάρι ανάλεστο	115,21	102,94
511	Υδρογονάνθρακες και τα παράγωγά τους	83,81	100,11
222	Σπόροι και καρποί ελαιώδεις που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή "ρευστών" σταθερών φυτικών ελαίων	115,95	99,03
697	Είδη οικιακής χρήσεως από κοινά μέταλλα μ.α.κ.	91,87	97,85
744	Μηχανικός εξοπλισμός κινούμενος με οποιοδήποτε κινητήρα για τη μετακίνηση των εμπορευμάτων και μέρη αυτού μ.α.κ.	129,74	97,76
071	Καφές και υποκατάστατα του καφέ	110,99	97,68
121	Καπνός μη βιομηχανοποιημένος.	107,88	97,63
634	Τεχνουργήματα για επενδύσεις κλπ.	126,89	96,08

562	Λιπάσματα βιομηχανοποιημένα	108,95	94,51
048	Παρασκευάσματα από δημητριακά	103,54	92,50
054	Λαχανικά νωπά, κατεψυγμένα κλπ.	119,96	91,70
658	Έτοιμα είδη από υφαντικές ύλες μ.α.κ.	103,31	90,80
655	Υφάσματα πλεκτά ή κροσέ	110,83	90,79
713	Κινητήρες έκρηξης ή εσωτερικής καύσης, εμβολοφόροι και μέρη αυτών	105,58	86,57
613	Γουνοδέρματα κατεργασμένα	103,47	85,52
652	Υφάσματα βαμβακερά	109,27	85,38
657	Ειδικά νήματα, ειδικές υφαντικές ίνες και συναφή προϊόντα	96,84	84,41
665	Γυάλινα είδη	99,39	82,65
714	Μηχανές και κινητήρες μη ηλεκτρικοί (διαφορετικοί από εκείνους των ομάδων 712, 713, 718) και μέρη αυτών	122,38	81,54
036	Μαλακόστρακα, μαλάκια και άλλα υδρόβια ασπόνδυλα, νωπά, διατηρημένα με απλή ψύξη, κατεψυγμένα, αποξηραμένα κλπ.	84,16	78,69
711	Ατμολέβητες, υπερθερμαντήρες νερού κλπ. και μέρη αυτών	6,98	78,23
251	Χαρτόμαζα και απορρίμματα χαρτιού	63,18	77,85
812	Συσκευές και εγκαταστάσεις υγιεινής, υδραυλικών και θέρμανσης μ.α.κ.	94,41	77,17
885	Ωρολογιοποιία	84,21	76,33

831	Είδη ταξιδιού, χαρτοφύλακες, θήκες, κουτιά διάφορα, σάκοι και παρόμοια είδη	74,60	75,91
044	Καλαμπόκι ανάλεστο	93,74	74,83
783	Αυτοκίνητα οχήματα για δρόμους (λεωφορεία κλπ.) μ.α.κ.	88,16	74,77
742	Αντλίες και ανυψωτήρες υγρών και τα μέρη αυτών μ.α.κ.	82,50	72,52
001	Ζώα ζώντα εκτός από τα ζώα της ομάδας Ο3	94,10	72,23
664	Γυαλί	64,99	71,80
679	Σωλήνες και εξαρτήματα σωληνώσεων από σίδηρο ή χάλυβα	73,00	71,53
695	Εργαλεία χειριού ή μηχανών	82,68	71,52
848	Είδη και συμπληρώματα ένδυσης από ύλες διαφορετικές του υφάσματος. Καλύμματα κεφαλής και καπέλα από όλες τις ύλες	77,65	71,22
751	Μηχανές γραφείου	80,98	70,90
721	Γεωργικά μηχανήματα (εκτός ελκυστήρων) και μέρη αυτών	100,17	70,24
762	Ραδιοφωνικοί δέκτες	78,93	69,77
773	Υλικό για τη διανομή ηλεκτρισμού μ.α.κ.	66,31	68,87
882	Φωτογραφικά και κινηματογραφικά εφόδια	91,00	68,70
513	Καρβοξυλικά οξέα και οι ανυδρίτες τους, αλογονίδια, υπεροξειδία, υπεροξέα και τα παράγωγά τους	68,62	67,85
292	Ακατέργαστες φυτικές ύλες, μ.α.κ.	84,38	67,34

073	Σοκολάτα κλπ.	72,71	67,01
897	Κοσμήματα και είδη χρυσοχοίας, αργυροχοίας κλπ.	72,97	64,85
843	Ενδύματα για άνδρες ή αγόρια από υφάσματα πλεκτά	65,81	62,74
061	Ζάχαρη, μελάσα και μέλι	61,58	62,55
551	Αιθέρια έλαια, αρώματα και αρωματικές ύλες	72,96	61,83
574	Πολυακετάλες, άλλοι πολυαιθέρες, ρητίνες-εποξειδία, πολυανθρακικά άλατα, ρητίνες-αλκίδια και άλλοι πολυεστέρες σε πρωτογενείς μορφές	62,27	61,55
727	Μηχανήματα επεξεργασίας τροφίμων (εξαιρούνται τα οικιακά) και μέρη αυτών	99,28	60,07
659	Επιστρώματα δαπέδων κλπ.	84,64	58,42
056	Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα	69,28	57,36
813	Συσκευές και εγκαταστάσεις φωτισμού μ.α.κ	58,71	57,22
763	Μηχανήματα εγγραφής ή αναπαραγωγής ήχου ή εικόνων. Υποθέματα έτοιμα για εγγραφή ήχου, όχι γραμμένα	56,96	56,89
514	Ενώσεις με αζωτούχες ομάδες	62,98	56,53
522	Ανόργανα χημικά στοιχεία, οξειδία αλογονωμένα άλατα	39,46	56,52
774	Ηλεκτροδιαγνωστικές συσκευές, ιατρικές κλπ. και ραδιολογικές συσκευές	68,84	56,41
675	Πλατέα προϊόντα έλασης από κράματα χάλυβα	48,34	55,52
663	Ορυκτά είδη βιομηχανοποιημένα	56,67	54,79

726	Μηχανήματα εκτυπωτικά και βιβλιοδετικά και μέρη αυτών	89,27	54,53
846	Συμπληρώματα ένδυσης από υφαντικές ίνες, πλεκτά ή μη (εκτός των ειδικών για βρέφη)	66,08	52,73
592	Άμυλα, ινουλίνη και γλουτένη. Λευκωματούχες ουσίες. Κόλλες	56,06	51,87
654	Υφάσματα διαφορετικά από τα βαμβακερά ή τα υφάσματα από τεχνητες υφαντικές ύλες	56,07	49,85
725	Μηχανήματα χαρτοποιίας, παρασκευής χαρτόμαζας, κοπής χαρτιού και λοιπά μηχανήματα κατασκευής τεχνουργημάτων από χαρτί και μέρη αυτών	35,72	47,14
573	Πολυμερή του χλωριούχου βινυλίου ή άλλων αλογονωμένων ολεφινών, σε πρωτογενείς μορφές	37,20	46,41
692	Μεταλλικά δοχεία για εναπόθεση και μεταφορά	44,01	46,39
884	Οπτικά είδη μ.α.κ.	62,09	46,23
523	Μεταλλικά άλατα και υπεροξειδικά άλατα ανόργανων οξέων	50,64	46,09
722	Ελκυστήρες	90,43	45,89
896	Έργα τέχνης αντικείμενα συλλογών και αντίκες	10,37	45,64
737	Μηχανήματα κατεργασίας μετάλλων (διαφορετικά από τα μηχανικά εργαλεία) και μέρη αυτών μ.α.κ.	47,53	45,51
771	Μηχανήματα ηλεκτροπαραγωγής (εκτός εκείνων της ομάδας 716) και μέρη αυτών	59,22	45,08

597	Παρασκευασμένα προσθετικά για ορυκτά λάδια, υγρά για υδραυλική μεταβίβαση, αντιψυκτικά, απο ψυκτικά, λιπαντικά παρασκευάσματα	42,94	41,95
696	Είδη μαχαιροποιίας	43,99	40,72
059	Χυμοί φρούτων και λαχανικών, περιλαμβανομένου και του μούστου σταφυλιών	46,94	38,38
635	Τεχνουργήματα από ξύλο	48,96	38,25
656	Τούλια, δαντέλες, κεντήματα, κορδέλες, γαρνιρίσματα και άλλα μικρά είδη	36,52	37,97
895	Είδη χαρτοπωλείου και είδη γραφείου μ.α.κ.	45,21	37,67
037	Ψάρια, μαλακόστρακα, μαλάκια κλπ. αρασκευασμένα ή διατηρημένα	42,73	37,20
531	Οργανικές συνθετικές ύλες και βαφές	42,03	36,09
666	Πήλινα είδη	42,83	35,27
321	Λιθάνθρακες μη συσσωματωμένοι	34,18	33,95
735	Μέρη και εξαρτήματα για τα μηχανήματα των διακρίσεων 731 και 733 μ.α.κ.	20,34	33,86
749	Μέρη και εξαρτήματα μηχανημάτων, μη ηλεκτρικά μ.α.κ.	39,04	33,71
881	Φωτογραφικές συσκευές και εξοπλισμός μ.α.κ.	46,13	33,63
288	Απορρίμματα και θραύσματα μη σιδηρούχων κοινών μετάλλων, μ.α.κ.	13,34	33,44
212	Γουνοδέρματα ακατέργαστα	32,90	32,83
611	Δέρματα	35,38	32,16

017	Κρέατα παρασκευασμένα ή διατηρημένα	32,47	31,97
572	Πολυμερή του στυρενίου σε πρωτογενείς μορφές	28,75	31,57
694	Καρφιά, βίδες, παξιμάδια κλπ. από σίδηρο, χάλυβα, χαλκό ή αργίλιο	31,59	30,96
686	Ψευδάργυρος	25,51	30,81
335	Προϊόντα υπολειμμάτων πετρελαίου κλπ.	31,27	30,64
512	Αλκοόλες, φαινόλες, φαινο-αλκοόλες και τα παράγωγά τους	31,46	30,60
035	Ψάρια αποξηραμένα, αλατισμένα, σε άλμη ή καπνιστά	40,18	30,40
247	Ξυλεία ακατέργαστη ή χονδροπελεκημένη	35,20	29,45
581	Σωλήνες κάθε είδους και τα εξαρτήματά τους από πλαστικές ύλες	33,47	29,42
891	Όπλα και πυρομαχικά	23,01	28,39
282	Απορρίμματα και θραύσματα από σίδηρο ή χάλυβα	23,30	28,11
043	Κριθάρι ανάλεστο	24,59	27,86
712	Ατμομηχανές, λοιπές συσκευές παραγωγής αερίων και μέρη αυτών μ.α.κ.	11,77	27,40
516	Λοιπά οργανικά χημικά προϊόντα	28,29	26,97
421	Έλαια και λίπη φυτικά, σταθερά, "μαλακά", ακατέργαστα κλπ.	49,61	25,99
058	Φρούτα παρασκευασμένα ή διατηρημένα	26,01	24,73
111	Ποτά μη αλκοολούχα	28,68	23,41

873	Μετρητές και συσκευές μέτρησης μ.α.κ.	24,93	23,13
629	Τεχνουργήματα από καουτσούκ μ.α.κ.	26,90	22,97
278	Λοιπά ορυκτά ακατέργαστα	23,14	22,60
062	Ζαχαρώδη παρασκευάσματα	27,30	22,13
621	Προϊόντα από καουτσούκ	24,68	21,97
746	Ρουλεμάν με σφαιρίδια ή κυλίνδρους	24,49	21,45
678	Σύρματα από σίδηρο ή χάλυβα	24,40	20,45
786	Ρυμουλκούμενα και λοιπά μη μηχανοκίνητα οχήματα μ.α.κ.	37,11	20,24
072	Κακάο	24,72	19,70
731	Μηχανήματα και εργαλεία που εργάζονται με αφαίρεση μετάλλου ή άλλου υλικού	41,44	19,69
748	Άξονες για τη μετάδοση της κίνησης, στρόφαλοι, έδρανα, κουζινετα, τροχοί, πολλαπλασιαστές και μετατροπείς ταχύτητας, σφόνδυλοι, τροχαλίες, συμπλέκτες και όργανα σύζευξης	28,39	19,44
733	Μηχανήματα και εργαλεία κατεργασίας μετάλλων, μεταλλικών καρβιδίων κλπ., που εργάζονται χωρίς αφαίρεση ύλης	35,31	18,86
273	Πέτρες, άμμος και χαλίκια	20,53	18,71
023	Βούτυρο και άλλα λίπη από γάλα	26,99	18,46
272	Λιπάσματα ακατέργαστα	23,67	17,82

693	Προϊόντα συμμάτινα (εκτός των ηλεκτρικών με μόνωση) και πλέγματα δικτυωτά	18,14	17,76
593	Εκρηκτικά και πυροτεχνικά προϊόντα	14,23	16,79
791	Οχήματα σιδηροδρόμων και συναφής εξοπλισμός	162,76	15,86
422	Έλαια και λίπη φυτικά, σταθερά, ακατέργαστα κλπ. εκτός των "μαλακών"	17,56	15,60
232	Καουτσούκ συνθετικό κλπ.	16,49	15,51
291	Ακατέργαστες ζωϊκές ύλες, μ.α.κ.	14,41	15,16
266	Συνθετικές ίνες, κατάλληλες για κλώσιμο	14,15	14,02
285	Μεταλλεύματα αλουμινίου και αλουμίνα	1,99	13,56
267	Τεχνητές ίνες, κατάλληλες για κλώσιμο και απορρίμματα αυτών	19,23	13,31
091	Μαργαρίνη και λίπη μαγειρικής	16,10	12,49
661	Ασβέστης, τσιμέντο και έτοιμα υλικά κατασκευών	16,62	12,28
263	Βαμβάκι	11,12	11,83
268	Μαλλιά και άλλες ζωϊκές τρίχες	13,61	11,45
277	Λειαντικές ύλες φυσικές	13,53	11,36
671	Χυτοσίδηρος, σπογγώδης σίδηρος, σιδηροκράματα κλπ.	8,63	11,03
583	Μονόκλωστα νήματα, σχονιά, ραβδιά κλπ. από πλαστικές ύλες	13,27	10,50

431	Έλαια και λίπη ζωικά ή φυτικά, επεξεργασμένα, κεριά και λοιπά μη βρώσιμα παρασκευάσματα	13,17	9,44
245	Καυσόξυλα και ξυλοκάρβουνα	8,04	9,21
042	Ρύζι	9,72	8,84
075	Μπαχαρικά	7,64	8,56
811	Προκατασκευασμένα κτίρια	14,87	8,50
025	Αυγά πτηνών	12,78	7,57
689	Λοιπά, μη σιδηρούχα, κοινά μέταλλα	6,99	7,55
667	Μαργαριτάρια, πολύτιμες και ημιπολύτιμες πέτρες	6,73	6,98
351	Ηλεκτρική ενέργεια	10,72	6,94
274	Θείο και άφλεκτοι σιδηροπυρίτες	7,83	6,55
871	Όργανα και συσκευές οπτικής μ.α.κ.	9,32	6,05
525	Ραδιενεργές συναφείς ύλες	7,67	5,97
322	Ανθρακόπλινθοι, λιγνίτης και τύρφη	7,53	5,23
633	Είδη από φελλό	6,46	5,08
231	Καουτσούκ φυσικό κλπ.	4,08	5,03
718	Λοιπά μηχανήματα ηλεκτροπαραγωγής και μέρη αυτών μ.α.κ.	9,25	4,44

683	Νικέλιο	1,71	4,10
600	Συστατικά μέρη βιομηχανικών συγκροτημάτων	16,23	4,00
677	Σιδηροτροχιές και άλλα υλικά σιδηροδρόμων	3,50	3,83
211	Δέρματα ακατέργαστα	6,55	3,68
074	Τσαΐ και ματέ	2,56	3,57
681	Άργυρος, λευκόχρυσος κλπ.	9,26	3,48
524	Λοιπά ανόργανα χημικά. Οργανικές και ανόργανες ενώσεις πολύτιμων μετάλλων	4,84	3,27
532	Εκχυλίσματα βαφικής και βυρσοδεψίας και συνθετικές βυρσοδεψικές ύλες	5,22	3,20
687	Κασσίτερος	3,24	3,09
325	Οπτάνθρακες (κώκ) και ημιοπτάνθρακες από λιθάνθρακα, λιγνίτη ή τύρφη	3,42	3,02
287	Μεταλλεύματα και συμπυκνώματα κοινών μετάλλων, μ.α.κ.	4,14	3,00
411	Έλαια και λίπη ζωϊκής προέλευσης	2,79	2,92
579	Απορρίμματα, ξέσματα και θραύσματα από πλαστικά	4,71	2,89
016	Κρέατα αλατισμένα, σε άλμη, αποξηραμένα ή καπνιστά	2,90	2,61
045	Δημητριακά ανάλεστα	2,59	2,54
342	Υγροποιημένο προπάνιο και βουτάνιο	12,76	2,43
046	Αλεύρια από σιτάρι	2,94	2,40

612	Είδη από δέρμα ή από σύνθεση δέρματος, μ.α.κ., σαγματοποιία και ιπποσκευή	2,62	2,21
281	Σιδηρομεταλλεύματα και συμπυκνώματα	0,37	1,98
269	Μεταχειρισμένος ιματισμός κλπ.	2,51	1,90
685	Μόλυβδος	2,81	1,90
344	Αέριο πετρελαίου και λοιποί αεριώδεις υδρογονάνθρακες	1,42	1,54
265	Φυτικές υφαντικές ίνες (εκτός βαμβακιού ή γιούτας), μη νηματοποιημένες κλπ.	1,03	1,43
883	Ταινίες κινηματογραφικές που έχουν εκτεθεί στο φως και έχουν εμφανιστεί	1,19	1,26
223	Σπόροι και καρποί ελαιώδεις που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή λοιπών σταθερών φυτικών ελαίων	1,90	1,05
047	Αλεύρια από άλλα δημητριακά	0,91	0,66
244	Φελλός ακατέργαστος	0,38	0,53
246	Ροκανίδια, απορρίμματα ξύλου κλπ.	0,33	0,40
261	Μετάξι	0,39	0,34
284	Μεταλλεύματα νικελίου	0,01	0,19
283	Μεταλλεύματα χαλκού	0,13	0,07
289	Μεταλλεύματα και συμπυκνώματα πολύτιμων μετάλλων (εκτός χρυσού)	0,15	0,05
264	Γιούτα και λοιπές υφαντικές ίνες, μη νηματοποιημένες κλπ.	0,05	0,01

286	Μεταλλεύματα ουρανίου και θορίου		
345	Ανθρακάριο, υδραέριο, αέριο αεριογόνου κλπ., εκτός των αερίων πετρελαίου		
800	Συστατικά μέρη βιομηχανικών συγκροτημάτων	0,003	
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	30.541,78	30.486,95
Πηγή: ΕΣΥΕ. Επεξεργασία στοιχείων από το ΚΕΕΜ**			
* Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου			
** Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών & Μελετών, (λειτουργεί υπό τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων (Π.Σ.Ε.).			

ΠΙΝΑΚΑΣ 6*

Οι 4 ζώνες προστασίας της λίμνης Κερκίνης

Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης	Απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Επιτρέπεται μόνο η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών που έχουν στόχο την προστασία της περιοχής
Περιοχή Προστασίας της Φύσης	Απαγορεύεται κάθε εχθρική προς το περιβάλλον δραστηριότητα. Επιτρέπονται ήπιες παραδοσιακές δραστηριότητες
Περιοχή Οικοανάπτυξης Α	Επιτρέπεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε κάθε τομέα της παραγωγής, ενώ παράλληλα προωθείται η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα οικολογίας
Περιοχή Οικοανάπτυξης Β	Επιτρέπεται χωρίς περιορισμούς κάθε παρέμβαση και απασχόληση

ΠΙΝΑΚΑΣ 7**

Προστατευόμενες περιοχές στο νομό Σερρών

Περιοχή	Εθνική Προστασία	Διεθνής Προστασία
Λίμνη Κερκίνη, Κρούσια, όρος Μπελές	Καταφύγιο Θηραμάτων	ΣΓΠ, Ramsar
Εκβολές ποταμού Στρυμόνα	Καταφύγιο Θηραμάτων	ΣΓΠ
Αϊ Γιάννης	Καταφύγιο Θηραμάτων	
Κορυφές όρους Μενοίκιο, Όρβηλος, Παγγαίο, Όρος Κερδύλλια		ΣΓΠ
Βροντούς, Λαϊλία	Διατηρητέο μνημείο της φύσης	

* Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

** Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

ΠΙΝΑΚΑΣ 8*

Αξιοθέατα & Ιστορικά Μνημεία στο νομό Σερρών

Τοποθεσία	Χαρακτηριστικά
Λίμνη Κερκίνη	Σπάνια είδη ζώων, άφθονη βλάστηση
Άγιος Ιωάννης	Άφθονη βλάστηση, μικροί καταρράκτες
Δάσος Λαϊλιά	Άφθονη βλάστηση, χιονοδρομικό κέντρο
Φαράγγι Αγγίτη ποταμού	Βραχογραφίες, Αθλητικές δραστηριότητες
Σπήλαιο Αλιστράτης	Σταλακτίτες, εκκεντρίτες, κόκκινοι σταλακτιτες
Παγγαίο όρος	Παρόχθιο δάσος, φαράγγι
Μενοίκιο όρος	Σπήλαια, άφθονη βλάστηση
Δασοβοτανικός κήπος, Οικολογικό Περιβαλλοντικό κέντρο στη Βυρώνεια	Εκτίθενται 30 από τα είδη ψαριών της λίμνης Κερκίνης
Ρούπελ	Οχυρά Μεταξά
Κουλάς	Ακρόπολη της πόλης των Σερρών
Αμφίπολη	Αρχαίο Υδραγωγείο, Λέων Αμφίπολης
Αρχαιολογικός χώρος Αγγίστας	Μακεδονικοί τάφοι
Τερπνή	Αρχαιολογικοί τάφοι
Σιδηρόκαστρο	Βυζαντινό κάστρο
Ηλιοκώμη	Βυζαντινό φρούριο
Δάφνη	Βυζαντινός πύργος ή πύργος της Μάρως
Νέα Κερδύλλια	Μνημείο πεσόντων κατά γερμανικής κατοχής
Εμμανουήλ Παππιάς	Οικία Εμμανουήλ Παππιά
Σέρρες	Μπεζεστένι -Αρχαιολογικό μουσείο Σερρών
Νέα Ζίχνη	Λαογραφικό μουσείο
Σέρρες	Λαογραφικό μουσείο Βλάχων «Ολύμπιος Γεωργάκης»
Σιδηρόκαστρο	Μουσείο Ιστορίας & Λαογραφίας
Σέρρες	Εκκλησιαστικό μουσείο

* Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

ΠΙΝΑΚΑΣ 9*

Δήμοι, Κοινότητες και Δημοτικά διαμερίσματα στο νομό Σερρών

1. Δήμος Σερρών
Δ. Σερρών
Κ. Οινούσας,
Κ. Επταμύλων
Κ. Ελαιώνας
2. Δήμος Ηράκλειας
Δ. Ηράκλειας
Κ. Ποντισμένου
Κ. Κοιμήσεως
Κ. Χρυσοχωράφων
Κ. Βαλτερού
Κ. Δασοχωρίου
Κ. Καρπερής
Κ. Λιθοτόπου
Κ. Λιμνοχωρίου
3. Δήμος Εμμανουήλ Παππά
Κ. Νέου Σουλίου
Κ. Χρυσού
Κ. Αγίου Πνεύματος
Κ. Πενταπόλεως
Κ. Δαφνουδίου

* Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρία Σερρών

Κ. Εμμανουήλ Παππά
Κ. Τούμπας
Κ. Μετάλλων
4. Δήμος Νέας Ζίχνης
Δ. Νέας Ζίχνης
Κ. Γαζώρου
Κ. Δραβήσκου
Κ. Θολού
Κ. Μαυρολόφου
Κ. Δήμητρας
Κ. Σφελινού
Κ. Αγριανής
Κ. Μεσορράχης
Κ. Αγίου Χριστοφόρου
Κ. Νέας Πέτρας
Κ. Μυρκίνου
Κ. Αναστασίας
Κ. Μυρρίνης
5. Δήμος Σιδηροκάστρου
Δ. Σιδηροκάστρου
Κ. Χαρωπού
Κ. Βαμβακοφύτου
Κ. Χορτερού
Κ. Καμαρωτού
Κ. Στρυμονοχωρίου
6. Δήμος Κερκίνης

Κ. Κερκίνης
Κ. Άνω Ποροΐων
Κ. Ροδοπόλεως
Κ. Λιβαδιάς
Κ. Καστανούσης
Κ. Κάτω Ποροΐων
Κ. Πλατανακίων
Κ. Νεοχωρίου
Κ. Ανατολής
Κ. Μακρινίτης
7. Δήμος Νιγρίτας
Δ. Νιγρίτης
Κ. Τερπνής
Κ. Φλαμπούρου
Κ. Ανθής
Κ. Θερμών
8. Δήμος Βισαλτίας
Κ. Δημητρισίου
Κ. Νικοκλείας
Κ. Βέργης
Κ. Σησαμίας
Κ. Τριανταφυλλιάς
Κ. Αγίας Παρασκευής
Κ. Αμπέλων
Κ. Λυγαριάς
9. Δήμος Στρυμώνα

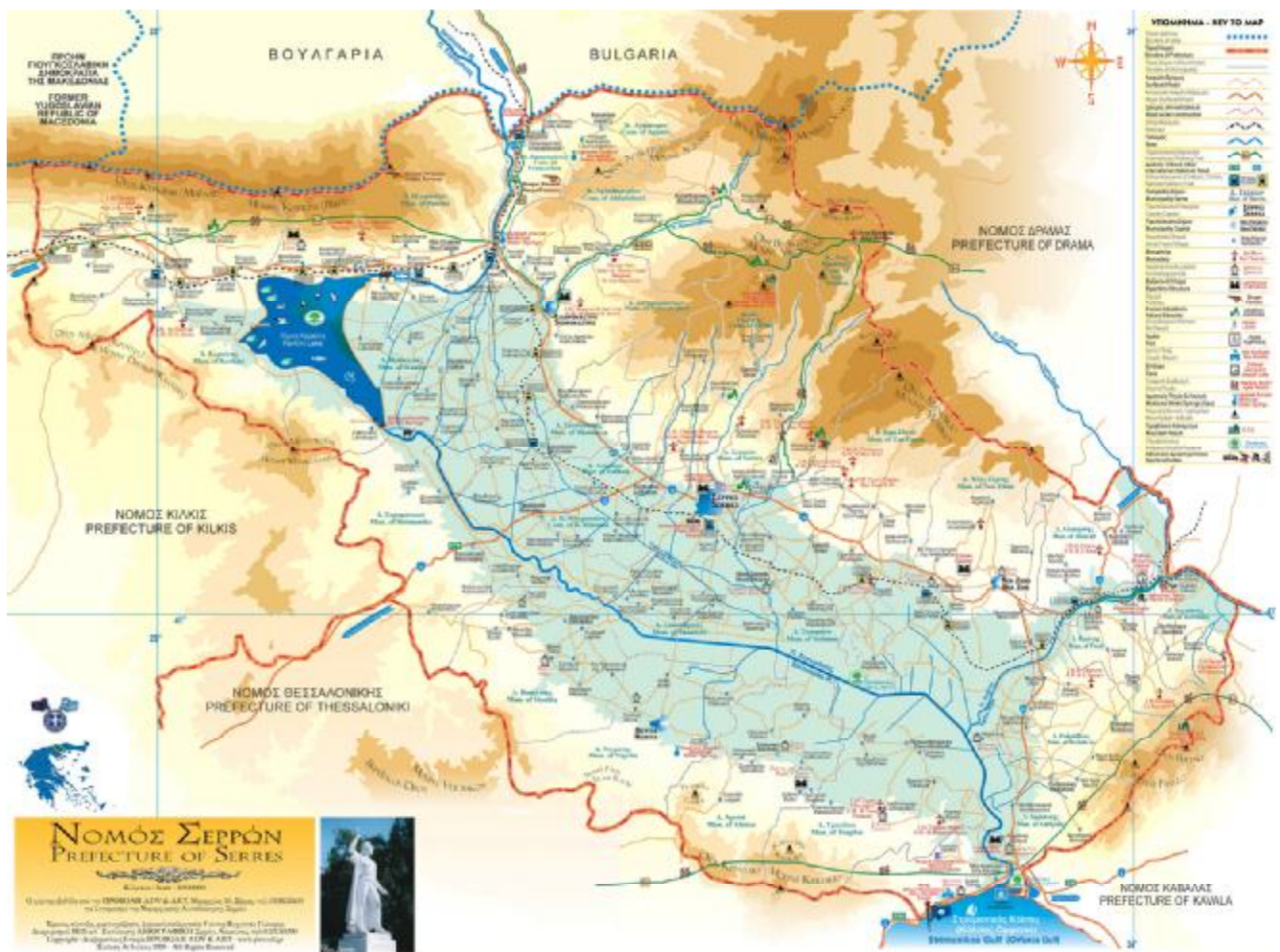
Κ. Νέου Σκοπού
Κ. Νεοχωρίου
Κ. Βαλτοτοπίου
Κ. Ψυχικού
Κ. Παραλιμνίου
Κ. Μονόβρυσης
Κ. Πεθελινού
Κ. Μεσοκώμης
10. Δήμος Σκουτάρεως
Κ. Σκουτάρεως
Κ. Κάτω Καμήλας
Κ. Αγίας Ελένης
Κ. Πεπονιάς
Κ. Κουμαριάς
Κ. Αδελφικού
Κ. Κουβουκλίων
Κ. Κωνσταντινάτου
Κ. Βαμβακούσσης
11. Δήμος Καπετάν Μητρουσίου
Κ. Μητρουσίου
Κ. Προβατά
Κ. Αναγεννήσεως
Κ. Άνω Καμήλας
Κ. Βαμβακιάς
Κ. Μονοκκλησιάς
12. Δήμος Πετριτσίου

Κ. Νέου Πετριτσίου
Κ. Βυρωνείας
Κ. Μεγαλοχωρίου
Κ. Γονίμου
Κ. Ακριτοχωρίου
Κ. Μανδρακίου
13. Δήμος Σκοτούσσης
Κ. Σκοτούσσης
Κ. Αμμουδιάς
Κ. Μελενικισίου
Κ. Γεφυρουδίου
Κ. Παλαιοκάστρου
Κ. Νέας Τυρολόης
14. Δήμος Τραγίλου
Κ. Μαυροθαλάσσης
Κ. Ιβήρων
Κ. Ευκαρπίας
Κ. Τραγίλου
Κ. Αηδονοχωρίου
Κ. Αγίου Δημητρίου
Κ. Καστανοχωρίου
15. Δήμος Στρυμωνικού
Κ. Στρυμονικού
Κ. Χειμάρρου
Κ. Λιβαδοχωρίου
Κ. Τριάδος

Κ. Καλοκάστρου
Κ. Ζευγολατίου
16. Δήμος Αλιστράτης
Κ. Αλιστράτης
Κ. Λευκοθέας
Κ. Αγιοχωρίου
Κ. Σταθμού Αγγίστης
Κ. Σκοπιάς
Κ. Μανδηλίου
17. Δήμος Λευκώνα
Κ. Λευκώνας
Κ. Καλών Δέντρων
Κ. Χριστού
18. Δήμος Αμφιπόλεως
Κ. Παλαιοκώμης
Κ. Νέων Κερδυλλίων
Κ. Μεσολακκιάς
Κ. Αμφιπόλεως
19. Δήμος Ροδολίβους
Δ. Ροδολίβους
Κ. Μικρού Σουλίου
Κ. Δομήρου
20. Δήμος Κορμίστας
Κ. Νέας Μπάφρας
Κ. Κορμίστης
Κ. Ηλιοκώμης

Κ. Συμβολής
21. Δήμος Αχινού
Κ. Αχινού
Κ. Σιποχωρίου
Κ. Δάφνης
Κ. Χουμνικού
Κ. Πατρικίου
Κ. Λευκοτόπου
Κ. Ζερβοχωρίου
22. Δήμος Πρώτης
Κ. Πρώτης
Κ. Κρηνίδος
Κ. Αγγίστης
1. Κοινότητα Αχλαδοχωρίου
Κ. Αχλαδοχωρίου
Κ. Καπνοφύτου
2. Κοινότητα Ορεινής
3. Κοινότητα Άνω Βροντούς
4. Κοινότητα Αγκίστρου
5. Κοινότητα Προμαχώνας

Χάρτης 1.jpg

ΧΑΡΤΗΣ 2

Προβολή ποταμών και χειμάρρων στο νομό Σερρών

